

شروقه کرنا

اجو امع الاخبر

یا زانا یسّر یرہیتر

عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنِ نَاصِرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنِ سَعْدِيٍّ

شروقه کرنا

شیخان شیخہ میری

مزکھفت

شروقه کرنا پهرتووکا (جوامع الأخبار)

نقیسین زانایں هیژا:
عبد الرحمن بن ناصر السعدي

وهرگیړان و شروقه کرن
شیخان شیخه میری

مزگه فت

www.mzgaft.com

نقیسین: عبد الرحمن بن ناصر السعدي (ت ۱۳۷۶ھ).

وہرگیړان و شروقه کرن: شیخان شیخہ میری.

دیزاینا ناقر وکس و بهرگس: سایتی مزگہ فت.

ژ بهرهمین: سایتی مزگہ فت www.mzgaft.com

پيشه كيهك دهر باره ی په رتووكا "جوامع الأخبار"

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

په رتووكا "جوامع الأخبار" ئيكه ژ بهرهمين گه له ك ب قيمه ت و كورت يين زانايي مه زن، شيخ عبدالرحمن بن ناصر السعدي (خودي دلوقانيي پي بيه ت)، كو ئيك ژ زانايين هره ديار يين سه دي چاردي يي مشه ختي يه و ب شروقه و نقيسينين خو يين ب سانا هي و پر مفا ده يته نياسين.

ئه ف په رتووكه، ههروه كي ژ ناقي وي ديار، كومكرنا هنده ك فهرمووده يين پيغه مبهري يه ﷺ يين ژ جورئ "جوامع الكلم"ن، په يقين كومكه ر، ئانكو: ئه و فهرمووده يين ب ئاخفتن كورت و ب رامن به رفره ه.

گرنگيا په رتووكي:

گرنگيا قي په رتووكي د چه ند خالان دا ديار دبیت:

۱. هه لېزارتنا زيره كانه: شيخ السعدي ب زيره كي و شاره زاييه كا ته مام (۹۹) فهرمووده هه لېزارتینه كو هه مي ب بنچينه و ستوينين سه ره كي يين ديني ئيسلامی دهينه هژمارتن، هر فهرمووده يه ك بنه مايه كي يان حوكمه كي يان ره وشته كي گرنگ ب خوځه دگريت.

۲. بهر فرههيا بابه تان: ئەف فهرمووده يه ب تنى لسهر بابته كى دياركرى نين، بهلكو ههمى لايه نين ژيانا موسلمانى قه دگرن؛ ژ بيروباوه ران (العقيدة) و په رستن (العبادات)، هتا دگه هيتە مامه له يان (المعاملات)، په وشتان (الأخلاق)، و ئادابىن جفاكى، ب قى چه ندى، په رتووك دبیتە پروگرامه كى ژيانى يى ته مام بو موسلمانى.

۳. بنچينه بو فيرخوازان: ئەف په رتووكه باشترين دهستيپكه بو فيرخوازيان زانستى شهرعى، ههركه سى قان فهرمووده يان ب باشى تيبگه هيت و ژبه ر بكهت، دى كليلا تيبگه هشتنا گه له ك بابه تين دى يين ئيسلامى بدهستخووه ئينيت.

۴. ساناھى و راستيا فهرمووده يان: پتريا فهرمووده يين د قى په رتووكى دا ژ سه حيا بوخارى و موسلمى نه، يان ژ وان په رتووكانه يين فهرمووده يين وان يين راست و پشتراستكرينه، و ئەفه باوه رى دده ته خوانده قانى.

بۆكى ئەف پەرتووكە يا ب مفايه؟

"جوامع الأخبار" ب راستى گەنجينه يەكە و بۆ ھەمى چينين جفاكى يا ب مفايه:

۱. بۆ فيرخوازى دەستپيكي: بنچينه يەكى بهيز بۆ ئاڧا دكەت.
۲. بۆ بانگخواز و گۆتار خوین و مامۆستايان: ژيډەرەكى دەوله مەندە بۆ وان، ژ بۆ گۆتار و وانەيین خو يین كورت و پرپر مفا.
۳. بۆ ھەمى موسلمانان: ريكەكا ساناهى و راستە وخويە بۆ فيربوونا نيڧشكى و ئەسلى دينى خو ژ گۆتنيں پيغەمبەرى خو

ﷺ

۴. بۆ دەيك و بابان: باشتريں پروگرامە بۆ پەروەردەكرنا زارۆكيں خۆ ل سەر بنەمايین ئيسلامى يين راست و دروست.

ب كورتى، پەرتووكا "جوامع الأخبار" كورتيا حيكمەت و زانست و زانينا شيخ (السعدي) يە و نيشانا ھەژيكرنا وى يە بۆ مفا گەھاندنا ب ئوممەت، ب شيوہ يەكى كو ھەمى كەس بشيں تيىگەھن و كار پى بكن.

ژ بهر قى چه ندى مه ژى ب فەردیت کۆ ئەم پوونکرنه کى بدهينه
ئه ئان فەرمووده یان ب قى چه ندا ل خواری:

- ناڤ و نیشان بۆ فەرموودى.
- دانانا ده قى فەرموودى ب عەره بى.
- وه رگێرانا پامانى بۆ زمانى کوردى.
- شروقه کړنه کا کورت بۆ فەرموودى.
- ديارکړنا هنده ک مفا و راسپاردان ژ فەرموودى.

ژ خودى دخوازم قى کارى ب دلسۆزى ژ مه قه بويل بکهت، و
بکهته د ته رازىيا خيړين مه ودهيک و بابين مه و مامۆستا و هەر
کهسێ هاريکاريا مه کرى دا.

شیخان شیخه میری

۲۰۲۵/۸/۲۸

۵ ربیع الاول ۱۴۴۷

فهرموودا ئيکي : تهرازييا کاروباريين سه رقه و

ژناقدا

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا، فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ عومهري کوري خه طابي -خودي ژي رازي بيت- گوت: من گوھ ل پيغه مبهري خودي بوو ﷺ دگوت: "ب راستي هه مي کريار ب ئنيه تانه، و ب راستي بو هه مرؤقه كي ئه و يا هه ي يا وي کريه دلي خو و ئنيه تا وي ئيناى. قيجا هه ركه سي مشه ختبوونا (هيجره تا) وي بو خودي و پيغه مبهري وي بيت، قيجا مشه ختبوونا وي بو خودي و پيغه مبهري وي يه، و هه ركه سي مشه ختبوونا وي بو په رتالي دونيايي بيت كو ب ده ستخو قه بينيت يان بو ژنه كي بيت ل خو مار بكه ت، قيجا مشه ختبوونا وي بو وي تشتي يه يي وي مشه خت بو كرى".

شروقه کرن:

ئەف فەرموودە تەوهرى ھەمى کارانە، راستى و دروستىيا کريارين
ديار و قەشارتى، و قەبيلکرن و نەقەبيلکرن وان، ھەمى گریدای
ئنيەت و مەقسەدا مروڤى يە، ئەگەر ئنيەت يا باش بوو و بتنى بۆ
خودى بيت، کار دى قەبيل بيت، و ئەگەر ئنيەت بۆ غەيرى خودى
بيت، کار دى بەتال بيت، پيغەمبەرى ﷺ نموونە ب مشە ختبوونى
ئيناىە، کو ئيك ژ مەزنترين کارانە، دا ديارکەت کو بها و خيرا وى
ب ئنيەتا وى کەسى مشە ختبووى قە گریداىە.

مفا و پاسپاردە:

۱. جوداهى د ناقبەرا عیبادهت و کاريين ئاسايى دا (عادات) ب
ئنيەتى دبیت.
۲. جوداهى د ناقبەرا پلەييين عیبادهتان دا ل دەف خودى ب
ئنيەتى دبیت.
۳. کريار ب ئنيەتان قە گریداينە، چ قەبيلکرن بيت يان بەتالکرن.
۴. جهى ئنيەتى دلە، و گوئنا وى ب دەفى بيدەيە.

۵. هەر کاره‌کۆ دونه‌یای ئه‌گه‌ر ئه‌یه‌تا مروه‌ی ته‌یدا یا باش به‌یت،
دچه‌یه‌ د خانه‌یا عیبه‌ده‌تی دا، و په‌دقه‌یه‌ ئه‌یه‌ت به‌یه‌ته
ده‌ستنه‌شاکرن.

۶. ئه‌ف فه‌رموده‌ مه‌یزانا کاروکه‌ریارین نا‌ه‌دایه‌ (فه‌شارتی).

۷. هه‌چه‌یه‌ دا‌خازا دونه‌یای به‌که‌ت ب کارۆ ئاخه‌ته‌ی دی کارۆ وی
پوه‌یه‌ به‌یت.

۸. فه‌رزبوه‌نا ئه‌یه‌ته‌ی د هه‌می کاروکه‌ریارین شه‌ره‌ی دا.

فهرموودا دوویئ: ره تکرنا ههر تشتی نه د قورئان و

سوننه تی دا

عَنْ عَائِشَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا - قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ، فَهُوَ رَدٌّ» - وَفِي رِوَايَةٍ: «مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا، فَهُوَ رَدٌّ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانکو: ژ عائیشایئ -خودی ژئ پازی بیت- گوټ: پیغه مبه ری خودی ﷺ گوټ: "ههرکه سی تشته کی نوی د دینی مه دا په یدا بکه ت کو نه ژئ بیت، ئه و یئ ره تکره". و د قه گیرانه کا دی دا: "ههرکه سی کاره کی بکه ت کو فه رمانا مه ل سهر نه بیت، ئه و یئ ره تکره. (قه بیلکری نینه)."

شروقه کرن:

ئه ټ فهرمووده بنچینه یه که ژ بنچینه یئ ئیسلامی و میزانه که بو کریارین دیار، ههروه کی فهرموودا ئنیه تی میزانه بو کریارین قه شار تی، مه ره ما وئ ئه وه کو ههر عیبادته کی مرؤف بکه ت، پی دقیه ل دویف قورئان و سوننه تی بیت، ههر کاره ک کو مرؤف وه کو عیبادت بکه ت و به لگه ل سهر نه بیت، ئه و بیدعه یه و ل ده ټ خودی ناهیه ته قه بیلکرن.

مفا و پاسپارده:

۱. هر کاره‌کي ديني يي نوي (بيده) حه‌رامه و ناهيته قه‌بيلکرن.
۲. ئيسلام دينه‌کي ته‌مامه و پيڊڅي ب زيده‌کرن و کيمکرن نينه.
۳. هه‌مي عيبادت پيڊڅي ب به‌لگه‌يه‌کي يه ژ قورئاني يان سوننه‌تي.
۴. هوښداري دانه ژ دويکه‌فتنا بيده و تشتين نوي ده‌رکه‌تي د دينيدا.
۵. فهرزبوونا زانيني ژبه‌ري کرياري.
۶. يي ئه‌و بيده داهياني وي پستي کار پي بکه‌ته د حه‌راميي دا وه‌که‌ه‌ئن.

فهرمودا سیئی: دین شیرهته

عَنْ تَمِيمِ الدَّارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الدِّينُ النَّصِيحَةُ، الدِّينُ النَّصِيحَةُ، الدِّينُ النَّصِيحَةُ». قَالُوا: لِمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «لِلَّهِ، وَلِكِتَابِهِ، وَلِرَسُولِهِ، وَلِأُمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانكو: ژ ته میم داری - خودی ژ ی پازی بیت - گوټ: پیغه مبه ری خودی ﷺ گوټ: "دین شیرهته، دین شیرهته، دین شیرهته" مه گوټ: بو کی، ئه ی پیغه مبه ری خودی؟ گوټ: "بو خودی، و بو په رتووکا وی، و بو پیغه مبه ری وی، و بو پیشه وایین موسلمانان، و بو هه می موسلمانان".

شروقه کرن:

ئه ټ فهرموده دیار دکهت کو دینی ئیسلامی هه می د بنچینه دا شیرهت و خیرخوازی یه.

شیرهت بو خودی ب ئیمان ئینان ب وی، و ئیکدانانا وی و گوهداریکرنه فرمانین وی.

شیرهت بو په رتووکا وی ب باوهری پی ئینان و خواندن و تیگه هشتن و کاریکرنه.

شیرهت بۆ پیغه مبهری ﷺ ب باوهری پی ئینان و شوینکه فتنه
سوننه تا وی و چه ژیکرنا وی یه.

شیرهت بۆ پیشه وایین موسلمانان ب هاریکاریا وان ل سهر
حه قیی و شیره تکرنا وانه، و کرنا دوعایین چاکسازی و قه نجیی
بۆ وان.

و شیرهت بۆ هه میان ب چه زکرنا خیری بۆ وان و پری نیشاندانا
وانه بۆ تشتی باش.

مفا و پاسپارده:

۱. گرنگیا شیرهت و خیرخوازی د ئیسلامی دا.
۲. شیرهت ستوینه کا سهره کی یا دینی ئیسلامی یه.
۳. دیارکرنا مافی خودی و قورئانی و پیغه مبهری و پیشه واه و
هه می موسلمانان ل سهر مه.
۴. فه رزبوونا گوهداری و پشته قانیا پیشه وایین موسلمان ل سهر
حه قیی.
۵. پژی ل سهر فیربوونی.
۶. فقهی ئه وله ویاتان کو تو بزانی چ تشت ل به راهیا چ تشتی یه.

فهرمودا چاری: ئەو کاری مروۆی دبه ته

به حه شتی

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: «أَتَى أَعْرَابِي النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ إِذَا عَمَلْتُهُ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ؟ قَالَ: تَعْبُدُ اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ، وَتُؤَدِّي الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ، وَتَصُومُ رَمَضَانَ. قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَا أَزِيدُ عَلَى هَذَا شَيْئًا وَلَا أَنْقُصُ مِنْهُ؛ فَلَمَّا وَلَّى، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَذَا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژێ پازی بیت- گوټ: "عه ره به کی دهشته کی هاته دهف پیغه مبهری ﷺ و گوټ: من رینمای بی که ل سهر کاره کی ئه گهر ئه ز به کم پی بچمه د به حه شتی دا؟ گوټ: په رستنا خودی بکه ی و چ تشتان نه که یه هه قیشک بو وی، و نقیژین فهرز ب جه بینی، و زه کاتا فهرز بده ی، و پوژییین په مه زانی بگری. وی ژی گوټ: سیند ب وی یی گیانی من د دهستی ویدا، چ تشتان نه زیده دکم ل سهر قی تشتی و نه ژی کیم دکم، قیجا ده می زقری، پیغه مبهری ﷺ گوټ: هه رکه سی حه ز بکه ت به ریخو بده ته زه لاهه کی ژ ئه هلی به حه شتی، بلا به ریخو بده ته قی".

شروقه کرن:

ئەف فەرموودە ئەرکانین ئیسلامی یین سەرەکی دیار دکەت کو دبنە ئەگەری چوونا بەهەشتی.

بنچینە وئەساس پەرستنا خودی یە ب تنی و دویرکەفتن ژ شرکی، پاشی ستوینین دی یین ئیسلامی دەین: نقیژ، زەکات و پۆژی.

هەرکەسی پابەندی ئەقان ئەرکان بیت ب راستگویی، هیقیا بەهەشتی بو دەیتە خواستن.

مفا و پاسپاردە:

۱. گرنگیا پرسیارکرنی ل سەر دین و کارین باش.

۲. تەوحید (پەرستنا خودی ب تنی) کلیلا بەهەشتی یە.

۳. ستوینین ئیسلامی (نقیژ، زەکات، پۆژی) ژ مەزنترین ئەگەری چوونا بەهەشتی نە.

۴. هەرکەسی فەرزی خودی ب جە بینیت و ژ هەرامیان دویر بکەقیت، دی چیتە بەهەشتی.

۵. مزگینی دان ب بەهەشتی بو وی کەسی پابەندی فەرمانین خودی بیت.

٦. پڙدي ل سهر زانينا پڙڪا پڙگار بوونئ.

٧. ڪيٽميا فهرزا و ساناهيپوونا وان، و ڪو ٿو تپرا هندی هه نه
مروقي ببه نه به حه شتي - ب مه رجی وئ -

٨. مه زنيا وان ڪاريڻ به حسي وان هاتيه ڪرن د ديني دا.

فهرموودا پېنجی: گوتنا ئیکلاکه

عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ التَّخَفِيِّ، قَالَ: «قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قُلْ لِي فِي
الْإِسْلَامِ قَوْلًا لَا أَسْأَلُ عَنْهُ أَحَدًا بَعْدَكَ؛ قَالَ: قُلْ: آمَنْتُ بِاللَّهِ، ثُمَّ اسْتَقِمَّ»
رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ژ سفیانى کورئ عهبدولايي تهغهفى گوت: "من گوت: ئه
پيغه مبهري خودئ، د ئيسلامى دا گوتنه کي بو من بيژه کو پشتي
ته ئه ز پرسيا را چ که سي دی ل سهر نه که م، گوت: بيژه: من باوهری
ب خودئ ئينا، پاشی ل سهر ريکا راست به رده وام به".

شروقه کرن:

ئه ف فهرمووده شيره ته کا کورت و پر مفايه کو هه می ديني
ئيسلامى د خودا کوم دکه ت، "من باوهری ب خودئ ئينا" ئاماژه يه
بو ئيماننا راست و دروست، "پاشی ل سهر ريکا راست به رده وام
به" ئاماژه يه بو کارکرن ب گوتنا ئيمانئ، و پابه ندبوون ب فه رمانين
خودئ و دويرکه فتن ژ قه ده غه يين وى د هه می ژيانا خودا.

مفا و پاسپارده:

۱. ئیمان و کارئی باش پیڅه گریداینه.
۲. فہر زبونا بہر دہوامی (الاستقامۃ) ل سہر دینئ خودئ حہ تا مرنئ.
۳. بہر دہوامی ل سہر پیکا راست، کارکنہ ب ہہ می فہرمانان و دویرکہ فتنہ ژ ہہ می قہ دہ غہ یان.
۴. کورت و پوختی یا ئا خفتنا پیغہ مہری ﷺ.
۵. وەرگرتنا زانینئ ب پیکا پرسیار کرنئ بو وی کہ سئ نہ شیت بہر دہوام بیت ل جہین زانین وەرگرتنئ.
۶. پژی و مجدی ل سہر پرسیار کرنا تشتئ ب بہا، و دروستیا پرسیار کرنا کہ سئ کیمر (مفضل) ژ یئ باشت (فاضل).

فهرمودا شه شی: پیناسه یا موسلمان و ئیماندار و

کوچه ر (مهاجر)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

وَزَادَ التِّرْمِذِيُّ وَالنَّسَائِيُّ: «وَالْمُؤْمِنُ مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ».

وَزَادَ الْبَيْهَقِيُّ: «وَالْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ».

ئانکو: ژ عه بدوللایی کورئ عومهری -خودی ژ وان رازی بیت-
گوت: پیغه مبهری خودی ﷺ گوت: "موسلمان ئەو که سه یی
موسلمان ژ ئە زمان و دهستی وی پاراستی (ساخلم) بن، و
مشه ختی (مهاجر) ئەو که سه یی ژ وی تشتی مشه خت بکهت
(دویر بکه قییت) یی خودی قه دهغه کری".

ترمذی و نه سائی زیده کریه: "و ئیماندار (مؤمن) ئەو که سه یی
خه ل سهر خوین و مالین خو ژئ پشتراست بن".

و به یهه قی زیده کریه: "و تیکۆشه ر (مجاهد) ئەو که سه یی
جیهادی دگهل نه فسا خو بکهت د گوهداریا خودی دا".

شروقه کرن:

ئەف فەرموودە پێناسەیی پراستەقینە یێن موسلمان و ئیماندار و کوچبەر و موحاھدی دکەت.

موسلمانی تەمام ئەو نینە یی بتنی ب ناڤ موسلمان بیت، بەلکو ئەو کەسە یی چ کەس ژ زمان و دەستی وی نەخۆشی و ئازاری نەبینیت.

مشەخەتبوونا پراستەقینە بتنی مشەختبوونا ژ وەلاتەکی بۆ وەلاتەکی دی نینە، بەلکو یا گرنگتر دویرکەفتنا ژ گونەھانە.

ئیماندارێ پراستەقینە ئەو کەسە یی دبیتە جھێ باوهری و پشتراستی بۆ خەلکی.

و جیھادا مەزن، جیھادا دگەل نەفسی یە بۆ پابەندبوون ب فەرمانێن خودی.

مفا و پاسپاردە:

۱. ئیسلامەتیا پراستەقینە ب پەوشتی جوان و نەخۆشی نە گەھاندنا خەلکی یە.

۲. گرنگیا پاراستنا ئەزمان و دەستی ژ نەخۆشی نە گەھاندنا خەلکی.

۳. به رفره هيا رامانا "مشه ختبوونئ" (الهجرة) کو دويرکه فتنه ژ
گونه هان ژى فه دگريت.

۴. ئيمان ب باوه رى و پشتراستىي دهيتته ديارکرن.

۵. جيهادا دگهل نه فسئ (جهاد النفس) ژ مه زنترين جورين
جيهادئ يه.

۶. ئيمان گوتن و کرياره، و باوه ريا ب دلى يه.

۷. باوه رى کيم و زيده دبیت، زيده دبیت ب گوهداريا په حمانى، و
کيم دبیت ب گوهداريا شه يتانى.

فهرمودا حهفتی: سیفه‌تین مونا فقی

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ، كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدْعَهَا؛ إِذَا أُوْثِنَ خَانَ، وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ عه‌بدوللایی کوری عه‌مری -خودی ژ وان رازی بیت-
گوت: پیغه‌مبه‌ری خودی ﷺ گوت: "چار سیفه‌ت یین هه‌ین، د
هه‌ر که‌سه‌کید‌ا هه‌بن ئه‌و مونا فقه‌کی ته‌مامه، و هه‌ر که‌سی ئیک ژ
وان تیدا هه‌بیت، سیفه‌ته‌کی مونا فقیی یی تیدا هه‌ی هه‌تا وی
به‌ی‌لیت: ده‌می ده‌یته دانان ل جهی باوه‌ری خیانه‌تی دکه‌ت، و
ده‌می دئاخ‌قی‌ت دره‌وان دکه‌ت، و ده‌می په‌یمانێ دده‌ت په‌یمان‌ا خو
دش‌کینیت، و ده‌می ناکوکیی دکه‌ت ژ سنوران ده‌ردکه‌قی‌ت (بی
ره‌وشتیی دکه‌ت)".

شروقه‌کرن:

ئه‌ف فه‌رموده ئاگه‌داریی دده‌ت ل سه‌ر سیفه‌تین مونا فقیی د
کریاران دا (نفاق عملی)، کو نه‌ مونا فقی‌ا د بیروباوه‌ران دایه (نفاق
اعتقادی) یا مروقی ژ دین ده‌ر دئ‌ی‌خیت.

پیغمبر ﷺ ديار دكەت كو ههركه سێ ئەف چار سیفه ته تیدا ههبن، سیفه تین وی گه لهك نیزیکی یین مونا فقا نه، و ئەگه ر ئیك ژ وان ژى تیدا بیت، پیدقیه ل سه ر وی كو خو ژى پاقر بكهت، ئەف سیفه ته ئەفه نه: خیانه تکر ل ئەمانه تی، دره وکرن د ئاخفتنی دا، شکاندنا په یمانان، و بێ رهوشتی و ژ سنور دهركه فتن د ده می ناکوکی و ململانی دا.

مفا و پاسپارده:

۱. ئاگه هداربوون ژ سیفه ت و کریارین مونا فقان.
۲. فه رزبوونا ئەمانه ت پاریزی و هه رامیا خیانه تی.
۳. فه رزبوونا راستگوویی و هه رامیا دره وی.
۴. فه رزبوونا ب جهننا نا په یمانان.
۵. پیدقییا پابه ندبوونی ب رهوشتی جوان فه هه تا د ده می ناکوکیان دا.
۶. هشیاربوون دۆریاتی چ بچیک بیت یان مه زن، کریاری بیت یان ئیعتیقادى بت.
۷. ديار دكەت كو دبیت ئیمان و نیفاق د موسلمانه کی دا کوم ببیت.

فهرمودا ههشتی: بهر په رچدانا فیلین شهیتانی و

نویکرنا ئیمانئ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَأْتِي الشَّيْطَانُ أَحَدَكُمْ فَيَقُولُ: مَنْ خَلَقَ كَذَا؟ مَنْ خَلَقَ كَذَا؟ حَتَّى يَقُولَ: مَنْ خَلَقَ اللَّهَ؟ فَإِذَا بَلَغَهُ؛ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ، وَلْيَنْتَهَ مُتَّقٍ عَلَيْهِ. وَفِي لَفْظٍ: «فَلْيَقُلْ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ». وَفِي لَفْظٍ: «لَا يَزَالُ النَّاسُ يَتَسَاءَلُونَ، حَتَّى يَقُولُوا: مَنْ خَلَقَ اللَّهُ؟».

ئانکو: ژ ئه بی هورهیره ی -خوډئ ژئ رازی بیت- گوت: پیغه مبهری خوډئ ﷺ گوت: "شهیتان دهیته دهف ئیک ژ هه وه و دبیزیت: کی ئه فه ئافرانده؟ کی ئه فه ئافرانده؟ حه تا دبیزیت: کی خوډئ ئافرانده؟ قیجا ئه گهر گه هشته قئ ئاستی، بلا په نایی ب خوډئ ببهت، و بلا ب دوماهیك بینیت (ل سهر نه چیت)." و د گوتنه کا دی دا: "بلا بیژیت من باوهری ب خوډئ و پیغه مبهری و ی ئینا." و د گوتنه کا دی دا: "خه لک دی بهرده وام پرسیاران کهن، حه تا دی بیژن: کی خوډئ ئافرانده؟"

شروقه کرن:

ئەف فەرموودە چارەسەریی بۆ وەسوەسیی شەیتانی دیار دکەت،
ب تایبەت ئەو وەسوەسیی دکەڤنە د دلئ مرۆڤی دا دەربارە ی
ئافرانندی و زاتی خودئ، شەیتان هەول ددەت مرۆڤی تووشی
گومانان بکەت. چارەسەری ب سئ تشتانه:

۱. پەنا برن ب خودئ ژ شەیتانی (الاستعاضە).

۲. ب دوماهیک ئینانا بیرکرنئ د وی بابەتی دا (الانتهاؤ).

۳. نویکرنا ئیمانی ب گۆتتا "من باوەری ب خودئ و پیغەمبەرئ
وی ئینا".

ئەڤە نیشا ددەت کو ئەف وەسوەسە ژ شەیتانییە و نیشانا ئیمانا
وی کەسی یە، چونکی شەیتان ناھێتە دەف دلەکئ خرابکری.

مفا و پاسپاردە:

۱. شەیتان دوژمنئ ئاشکەرایئ مرۆڤی یە و هەردەم هەول ددەت
وی ژ رئ دەرنیخت.

۲. چارەسەریا وەسوەسئ ب پشتگوهاڤیتن و بیرنەکرنا تێدایە.

۳. پەنا برن ب خودئ چەکەکئ بهێزە دژئ شەیتانی.

۴. نویکرنا ئیمانی ب ئەزمان و دل، باوەریی بهێز دنیخت.

۵. پڙدی و مجدیا شہیتانی د بہرزہ کرن و سہردابرنا موسلمانى
دا.

۶. پاشقہ لیڈان ژ دویقکہ فتنہ پیښگاځین شہیتانی.

۷. نیشاندها ریکا چارہ سہریی ژ وەسوەسیښ شہیتانی.

فهرمودا نههئ: باوهري ئينان ب قهدهري، خير و

شهرئ وي

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «كُلُّ شَيْءٍ بِقَدَرٍ حَتَّى الْعَجْزُ وَالْكَيْسُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانكو: ژ عه بدوللايئ كورئ عه مري گوئ: پيغه مبهري خودئ ﷺ
گوئ: "هه مي تشت ب قهدهره، هه تا بي شيانبوون و زيره كي ژي".

شروقه کرن:

ئهف فهرموده ستوينه كا گرنگا ئيمانئ ديار دكهت، كو ئه وژي
باوهري ئينانا ب قهدهري يه.

هه مي تشتين پهيدا دبن و پرووي ددهن، چ خير بيت يان شهر، چ
بچويك بيت يان مهزن، هه مي ب زانين و نقيسين و قيان و
ئافراندا خودئ تعالى يه، هه تا سيفه تين مروئي ژي، وه كو بي
شيانئ و ته مبهلي، يان زيره كي و چالاكي، هه مي دچنه د
چارچوشي قهدهرا خودئ دا.

ئهف باوهريه ئاراميئ ددهته دلي مروئي، چونكي دزانيت هه
تشته كي بسهري وي دهيت ب فهرمانا خودئ يه.

مفا و پاسپارده:

۱. فەرزبونا باوەری ئینانی ب قەدەری، خێر و شەری وی.
۲. هەمی تشت، چ بچویک بن یان مەزن، ب قەدەرا خودی نه، هەتا چالاکی و تەمبەلیا مروقی زی.
۳. باوەری ئینان ب قەدەری، مروقی ژ خەم و کوئنان ل سەر تشتین ژ دەست چوین پزگار دکەت.
۴. دقیت مروف کار و ئەگەران بکاربینیت، و پاشی پشت بەستنی ل سەر خودی بکەت.
۵. پلەیین باوەریا ب قەدەری، ئەقەنە: زانین و نقیسین و ئیان و ئافراندن.

فهرمودا دهی: خیرا گازی که ری بو ری کا راست

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورٍ مَنْ تَبِعَهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا، وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ تَبِعَهُ، لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانکو: ژ ئه بی هورهیره ی گوت: پیغه مبهری خودی ﷺ گوت:
"هه رکه سی گازی بکه ته رییه کا راست، بو وی هندی خیرا وان
که سان هه یه یین دویف وی که فتین، بی کو چ تشت ژ خیرا وان
کیم ببیت، و هه رکه سی گازی بکه ته رییه کا به رزه (خراب)، ل سه ر
وی هندی گونه ها وان که سان هه یه یین دویف وی که فتین، بی کو
چ تشت ژ گونه هی و ان کیم ببیت".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده فه زل و گرنگیا بانگه وازیا بو خیری و مه ترسیا
بانگه وازیا بو شهری دیار دکه ت.

هه رکه سی ببیته ئه گهری ری نماییکرنا خه لکی بو کاره کی باش، بو
نموونه فی کرنا زانسته کی شهرعی، یان شیره ته ک، یان هه ر
کاره کی خیری، ئه و دی خیرا هه می وان که سان وه رگریت یین ب

ئەگەر ئىوى ئەو كارە كرى، و ب ھەمان شىۋە، ھەركەسى بىتتە
ئەگەر ئى بەرزەبوونا خەلكى، ئەو دى گونەھا ھەمى وان كەسان
ھەلگىرىت يىن ب ئەگەر ئىوى ئەو كارى خراب كرى. ئەقە
ھاندەرەكى مەزنىە بۆ بەلاقىرنا خىرى، و ترساندەكا مەزنىە ژ
بەلاقىرنا خرابىي.

مفا و پاسپاردە:

۱. فەزلى مەزنى بانگەوازا بۆ دىنى خودى.
۲. كارى باش يى بەردەوام (صدقة جارية) كو خىرا وى حەتا
پشتى مرنى ژى پاناوہستىت.
۳. مەترسىا گونەھا بەردەوام (سيئة جارية) كو گونەھا وى حەتا
پشتى مرنى ژى بەردەوامە.
۴. ھاندانا موسلمانان بۆ فىركن و بەلاقىرنا زانستى مفادار، و
ئاگەھداركن ژ بەلاقىرنا كارى سەرداچوونى و گازىكرن بۆ
ضەلالەت.
۵. دياركنا فەزلى جورى ئىكى، و دياركنا دوماھيا خراب يى
دوووى.
۶. دياركنا ھندەك رىكىن زىدەكرنا خىر و گونەھان.

فهرمودا یازدی: تیگه هشتن د دینیدا نیشانا

به خته وه ری یه

عَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا، يُفَقِّهُهُ فِي الدِّينِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ معاویه یی -خودی ژ ی پازی بیت- گوت: پیغه مبه ری
خودی ﷺ گوت: " بی خودی خیرا وی بقیت، دی وی د دینیدا
تیگه هینیت و شاره زا که ت."

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده فهزل و قیمه تی تیگه هشتن د دینی ئیسلامی دا
دیار دکه ت.

تیگه هشتن (الفقه) ل قیره نه بتن زانینا حوکمین شهرعی یه،
به لکو تیگه هشتنه کا کویره بو بیروباوهر، عیبادهت، رهوشت و
مه قسه دین شهریه تی.

ههرکه سی خودی خیره کا مهزن بو بقیت، ده رگه هین قی
تیگه هشتن بو قه دکه ت، و ئه قه مهزنتین نیعمه ته کو مروقی
دگه هینیت به خته وه ریا دونیایی و ئاخره تی.

مفا و پاسپارده:

۱. فه زلی مه زنی داخا زکړنا زانینی و تېگه هشتنا د دینیدا.
۲. تېگه هشتنا دینی نیشانا خیرخوازیا خودی یه بو بهنده ی.
۳. هه رکه سی ژ فیربوونا دینی خو دویر بیخیت، نه و ژ خیره کا مه زن بی بار بوویه.
۴. زانستی شهرعی پیکا ناسکړنا خودی و گه هشتنا ب پازیبوونا وی یه.
۵. هاندان ل سهر تېگه هشتنا د دینی دا و دیارکړنا فه زلی وی.
۶. هاندان ل سهر نه نجامدانا کاری ب زانینی.

فهرمودا دوازدی: چه ژیکرنا خودی بۆ ئیماندارئ

بهیز

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ وَفِي كُلِّ خَيْرٍ، احْرَصُ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ، وَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَلَا تَعْجِزْ، وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ؛ فَلَا تَقُلْ: لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ: قَدَّرَ اللَّهُ، وَمَا شَاءَ فَعَلَ؛ فَإِنْ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانكو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژئ رازی بیت- گۆت: پیغه مبهری خودی ﷺ گۆت: "ئیماندارئ بهیز خیرتر و خوشتقیتره ل دهف خودی ژ ئیماندارئ لاواز، و دهردووکاندا خیر یا هه ی، پژد به ل سه ر وی تشتی مفا بۆ ته هه بیت، و پشته قانیی ژ خودی بخوازه و بی شیان نه به، و ئه گهر تشته ک به سه ری ته هات، نه بیژه: خۆزی من هوسا و هوسا کربا، به لکو بیژه: خودی یا قه ده ر کری، و هه ر تشتی بقییت دکه ت، چونکی 'خۆزی' (لۆ) کاری شه ییتانی قه دکه ت".

شروقه کرن:

ئەف فەرموودە ھاندانا موسلمانان دكەت كو بهیژ بن؛ چ د ئیماننا
خودا، یان لەشی خودا، یان زانستی خودا، یان سامانی خودا،
چونکی ئیماندارى بهیژ پتر دشیّت خزمەتا دین و مللەتى خو
بکەت.

پاشى فەرموودە پرۆگرامەكى ژيانى یى تەمام ددەتە مروۆشى: کار
بکە بو تشتى ب مفا، پشتەقانیى ژ خودى بخوازە، و تەمبەل نەبە،
ئەگەر پشتى ھەمى ھەلدانان تشتەكى نەخۆش بسەرى تە ھات،
رازیبە ب قەدەرا خودى و پەشیمانى نەخۆ، چونکی پەشیمانى
و گۆتتا "خۆزى" مروۆشى توووشى خەم و کوفانان دكەت و دەرگەھى
و ەسوەسین شەیتانى قەدکەت.

مفا و پاسپاردە:

۱. ھاندانا ل سەر بهیژبوونى د ئیمان و لەش و ھەمى بوارین
ژيانى دا.

۲. پیدقییا کومکرنا دناقبەرا بکارئینانا ئەگەران و پشت بەستنى ل
سەر خودى.

۳. قەدەغەکرنا تەمبەلى و بى شیانىی.

۴. چارەسەریا رویدانا بەلایا ب قەبیلکرنا قەدەرا خودى.

۵. په یڅا "خوږی" دهرگه هه که بو کارى شهیتانی کو دبیته نه گهری
په شیمانی و کوفانان.

۶. نه وهک ئیکى و جیوازیا باوه ریى و باوه رداران دناف خه لکى دا.

۷. هاندان ل سهر وهرگرتنا هیږى د ههمى تشتاندا، و مفا ژى
وهرگرتن، و مه زاختنا وى د ریکا ئاینی و موسلمانان دا.

۸. فه رمانکرن ب هاریکاری خواستنى ب خودى، و پاشقه لیدان ژ
پیچینه بوونى و نه شیانى.

فهرمودا سیزدی: ئاهاهی ئیسلامی

عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا - وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ -» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ ئه بی موسایی ئه شعری -خودی ژێ رازی بیت- گۆت: پیغه مبه ری خودی ﷺ گۆت: "ئیماندار بو ئیماندار ی وه کی ئاهاهی کی یه، پشکهک پشکا دی بهیژ دئیخیت - و تبلین خو تیکه لکرن وکرنه دناف ئیکرا -".

شروقه کرن:

پیغه مبه ر ﷺ د قی فهرمودی دا موسلمان شوبه اندییه ب ئاهاهی کی بهیژ کو هر که ریوچه ک (لبنه) پشته قانیا یی دی دکهت، ب قی چه ندی ئاهاهی بهیژ دبیت و ناهیته هه رفاندن، ههروه سا، جقاکی موسلمانان ژ یی بهیژ بیت ئه گه ر هه می تاکین وی پشته قان و هاریکارین ئیک و دوو بن، د خوشی و نه خوشیان دا، و هه ست ب ئیش و ئازارین ئیک و دوو بکه ن، تیکه لکرنا تبلین وی ژ ی ﷺ بو زیده تر نیشان دان و تیکه هاندنا قی راستیی بوو.

مفا و پاسپارده:

۱. فهرزبوونا ئیکگرتن و پشته ٲانیا دناٲبه را موسلمانان دا.
۲. هیذا جٲاکئی موسلمانان د ئیکگرتنا ویدایه.
۳. هه راما یا پارچه پارچه بوون و نا کوکیان د ناٲ موسلمانان دا.
۴. هاندانا ل سه ر هاریکاری و خیرخوازیی دناٲبه را موسلمانان دا.
۵. فهرزبوونا پیشکیشکرنا ئه گهرین ٲیان و هه ژیکرنی، و ٲه دهغه کرنا ئه گهرین که رب و کین و نه ٲیانی.
۶. ئه و براینیا ژ ئه گهری باوه ری و ئیمانی پهیدا دبیت بهیزتره ژ یین دیتر.

فہرمودا چاردی: بزاقرن د خیری دا

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ إِذَا آتَاهُ سَائِلٌ أَوْ طَالِبُ حَاجَةٍ، قَالَ: اشْفَعُوا تُوجَرُوا وَيَقْضَى اللَّهُ عَلَى لِسَانِ رَسُولِهِ ﷺ مَا شَاءَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ٹانکو: ژئہ بی موسایی - خودی ژئی رازی بیت - "کو پیغہمبہر ﷺ دہمی داخازکہرہک یان پیدقیہک ہاتبا دہف، دگوت: ناقبژیکاریی (شفاعة) بکہن دی خیر بؤ ھوہ ھہبیت، و خودی دی ل سہر ئہزمانی پیغہمبہری خؤ ﷺ وی تشتی حوکم دہت یی وی بقیت".

شروقیہ کرن:

ئہف فہرمودہ مہ فیئر دکہت کو نابیت بتنی مروّف ب خؤ کاری خیری بکہت، بہلکو پیدقیہ ببیتہ ناقبژیکار و ہاریکار ژئی بؤ ب جہئینانا کاریں خیری یین خہلکی دی. ٹانکو: نہ بتنی مروّف یی صالح بیت بہلکو دقیت یی مصلح ژئی بیت.

ئہگہر کہسہکی ھہژار ہات و تہ نہشیا ہاریکاریا وی بکہی، دقیت بچیہ دہف کہسہکی خودان شیان و داخازا ہاریکاریی بؤ وی بکہی، ب قی ناقبژیکاریی، دی خیر گہہیتہ تہ ژئی، ھہتا ئہگہر

ئەو كار ب دەستى تە ب دوماھىك نەھاتبىت ژى، ئەقە دەرگەھەكى
مەزنى خىرى يە كو مروڧ دشىت ب گوتنەكا باش ژى خىرا مەزن
ب دەستخوڧە بىنيت.

مفا و پاسپاردە:

۱. فەزلى ناڧىژىكاريا باش (الشفاعة الحسنه) و ھارىكاريا ل سەر
خىرى.

۲. مروڧ دشىت ب كىمترىن ھەولدان خىرەكا مەزن بدەستخوڧە
بىنيت.

۳. ھاندانا ل سەر چارەسەركرنا كىشە و پىدڧيىن خەلكى.

۴. ھەمى تشت ب قىان و قەدەرا خودى نە، بەلى دڧىت مروڧ
ئەگەرەن بكاربىنيت.

۵. رژدىا پىغەمبەرى ﷺ ل سەر مفا گەھاندانا (شافعى و
مەشفوعى) بى شەفاعەتى دكەت و بى شەفاعەت بو دەيىتە كرن.

۶. سۆزدان ب پاداشتى ل سەر كرنا شەفاعەتى بو خەلكى.

۷. شەفاعەت جودايە ژ واستەيى، (شەفاعەت: دى وى كەسى
گەھىنيتە مافى وى، و چ ژ مافى خەلكى كىم ناكەت، واستەيى:
دى وى كەسى گەھىنيتە مافى كەسەكى دى، و مافى ئىكە دى ژ
دەست دەت).

فهرمودا پازدی: خه لکی ب دویف پله و پایین وان

بدانن

عَنْ عَائِشَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا - : أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «أَنْزَلُوا النَّاسَ مَنْزِلَهُمْ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

ئانکو: ژ عائیشای -خودی ژئ رازی بیت-: کو پیغه مبه ری ﷺ
گوت: "خه لکی ب دویف پله و پایین وان بدانن".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده بنچینه یه که ژ بنچینه یین ره وشت و سه ره ده ریکرنا
جقاکی د ئیسلامی دا.

رینماییا مه دکه ت کو دقیت ئهم ریزئی ل خه لکی بگرین و ههر
که سه کی ب دویف پله و پایه و زانست و ته مه ن و جهی وی یی
جقاکی سه ره ده ریی دگه لدا بکهین، بو نمونه، سه ره ده ریکرنا
دگه ل زانایی، دگه ل که سی مه زن، دگه ل ده یک و بابان، دگه ل
حاکمی، دقیت جودا بیت ژ سه ره ده ریکرنا دگه ل خه لکی ئاسایی،
ریزگرتن ل خه لکی نیشانا ره وشتی بلنده و دبیته ئه گهری
حه ژیکرن و ئیکگرتنی د جقاکیدا.

مفا و پاسپارده:

۱. فەرزبونا ریزگرتن ل خەلکی و دانانا وان ل جھین وان یین ژ هەژی.
۲. ریزگرتن ل زانا، کەسین مەزن، دەیک و بابان، و پیشەوایان.
۳. ئەقە نیشانا عەقل و پەوشتی جوانی موسلمان یە.
۴. نە ریزگرتن ل خەلکی دبیتە ئەگەرئ کین و هەفرکیان د جفاکید.
۵. نە وەکەهفیا خەلکی د پەلە و پیگەهی دا (هەر ئیک ل ئاستەکی یە).
۶. هاندانە ل سەر هەقنیاسینی، ودانا مافان بۆ خودان مافان.

فهرمودا شازدئ: جزادان ژ جورئ کريارئ يه

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ ضَارَّ ضَارًّا
اللَّهُ بِهِ وَمَنْ شَاقَّ شَقًّا شَقَّ اللَّهُ عَلَيْهِ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَهَ.

ئانکو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودئ ژئ رازی بیت- گوت:
پیغه مبهري خودئ ﷺ گوت: "هه رکه سی زیانی بگه هینیته
(موسلمان هکئ)، خودئ دئ زیانی گه هینیته وی، و هه رکه سی
کاران ل سهر (موسلمانان) ب زه حمهت بیخیت، خودئ ژئ دئ ل
سهر وی ب زه حمهت ئیخیت".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده یاسایه کا خودایی (إلهی) یا گرنگ دیار دکهت، ئه و
ژئ (الجزاء من جنس العمل) ه، ئانکو: خودئ تعالی دئ جزایی
مروقی ژ هه مان جورئ کریارا وی دهت، هه رکه سی بی سه ده ما
حه ق زیانی بگه هینیته برایی خو بی موسلمان، چ د له شی وی دا
بیت، یان مالی وی، یان نامویسا وی، خودئ تعالی دئ وی
تووشی زیانه کئ کهت ل دونیایی یان ل ئاخره تی، و ههروه سا،
هه رکه سی بی ئه گهر کاران ل سهر خه لکی گران بکهت و وان بیزار

بکهت، خودی دی کار و بارین ژيانا وی ل سهر وی گران و ب
زه حمهت کهت.

مفا و پاسپارده:

۱. هه رامييا زيان گه هاندنا موسلمانان ب ههر شيويهه کی هه بیت.

۲. هه رامييا ب زه حمهت ئیخستنا کاران ل سهر خه لکی بی
سه ده مه کا شه رعی.

۳. جزادان ل دهف خودی ژ جوری کریاری یه، چ د خیری دا بیت
یان د شه ری دا.

۴. هاندانه ل سهر سقککونا کاران ل سهر خه لکی و هاریکاریا وان.

۵. غهیره تا خودی تهعالا ل سهر بهنده بیین وی و مافین وان
(قه بیل ناکهت کهس زه پهری ونه خوشیی بو وان چیکهت).

فهرموودا هه قدى: سيفه تين خيرى يين كومكه ر

عَنْ أَبِي ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ وَأَتَّبِعِ السَّبِيلَ الْحَسَنَةَ تَمَحُّهَا، وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ»
رَوَاهُ الْإِمَامُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ.

ئانكو: ژ ئه بى زه پى غيفارى -خودى ژى رازى بيت- گوت:
پيغه مبه رى خودى ﷺ گوت: "ژ خودى بترسه تو ل كيه بهى، و
لديف كريارا خراب را كرياره كا باش بكه دى (گونه هى) ژيبه ت، و
ب په وشته كى جوان سه ره ده رپى دگهل خه لكى بكه".

شروقه كرن:

ئه ف فهرمووده سى شيره تين زيرين و كومكه رين خيرا دونيايى و
ئاخره تى ب خوڤه دگريت:

۱. مافى خودى: ترسا خودى (تقوى) ل هه مى جهان و ده مى
دهمان دا، چ ب فه شارتى بيت يان ب ئاشكه رايى، ئه فه بنچينى
هه مى خيرانه.

۲. چاره سه ريا گونه هان: ئه گهر مروڤ تووشى گونه هه كى بوو، بلا
زوى ب دويڤدا كاره كى باش بكه ت، وه كو ته وبه، ئيستغفار، نقيژ،
خير... چونكى چاكى خرابيان ژيدبه ن.

۳. مافى خه لکى: سه ره ده ريکړنا دگهل خه لکى ب په وشته کى جوان، وه کوړويى ب که يږف، ئاخفتنا نه رم، ليږورين، و هاريکاري. هه رکه سى ټان سى تشتان ب جه بينيت، دى ب به خته وه ريى گه هيت.

مفا و پاسپارده:

۱. فه رزبوونا ترسا خودى ل هه مى دم و جهان.
۲. گونه هکرن ژ سيفه تين مروټانه، و يا گرنگ زوى توبه کرنه.
۳. کريارين باش دبنه نه گه ريى ژيبرنا گونه هيى بجويک.
۴. په وشته جوان ئيکه ژ گرنگ ترين پايه يين دينى ئيسلامى يه.
۵. هاندانه ل سه ر ژيبرنا گونه هيى و نه هيلا نا وي.
۶. دانا مافين به نده يان پشتى دانا مافين خودى ته علا.

فهرموودا ههژدی: دویمایا ستهمی

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الظُّلُمُ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ عهبدولایی کوری عومه ری -خودی ژ وان رازی بیت-
گۆت: پیغه مبه ری خودی ﷺ گۆت: " زۆلم و ستهم، تاریاتی یه ل
پوژا قیامه تی".

شروقه کرن:

ئهف فهرمووده ب شیوهیهکی کورت و پر پامان مهترسیدارترین
دویمایا سته مکاران دیار دکهت.

زۆلم و ستهم (ظلم) کو نه دانانا تشتانه ل جهی وان، سی جوړه:
سته مکر ل خودی ب شرکی، سته مکر ل خه لکی ب خوارنا
مافی وان، و سته مکر ل نه فسا خو ب گونه هان.

هه می جوړین سته می دی ل پوژا قیامه تی بو خودانی خو ب نه
تاریاتی ل سهر ئیک، کوړیکا خو د ناڅ وان تاریاتیان دا نابینیت
و تووشی سزایه کی دژوار دبیت.

مفا و پاسپارده:

۱. هرامیا سته می ب هه می جورین وی شه.
۲. سته م ژ مه زنترین گونه هانه ل دهف خودی.
۳. سزایی سته مکاران ل پوژا قیامه تی دی گه له ک ب زه حمه ت بیت.
۴. دادپه روه ری پونا هی یه ل دونیایی و ل قیامه تی.
۵. چاقدیریا شه ریه تی بو پاراستنا مافین به نده یان و پیکخستنا وان.

فهرموودا نوزدئ: ریکا سوپاسیی

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «انْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ؛ فَهُوَ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانکو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودئ ژئ رازی بیت- گوت: پیغه مبه ری خودئ ﷺ گوت: "به ریخو بده نه وی که سی دبن هه وه دا، و به ریخو نه ده نه وی که سی د سهر هه وه دا؛ چونکی ئه قه باشته ده هوی ناعمه تین خودئ ل سهر خو ب کی می نه بینن".

شروقه کرن:

ئه قه فهرمووده رییه کا زیرین بو گه هشتنا ب قه ناعه ت و شوکر و سوپاسیا خودئ نیشا مه دده ت.

د کار و بارین دونیایی دا (وه کو مال و سامان، ساخله می، پله و پایه ...)، دقیت مروف هه رده م به ریخو بده ته وی که سی ژ وی کی متر، دا بزانی کا چه ند ناعمه تین خودئ ل سهر مه هه نه و سوپاسیا وی بکه یین. به لی ئه گهر مروف به ریخو بده ته وی که سی ژ وی زیده تر، ئه و دی هه ست ب کی ماسیی که ت و دی ناعمه تین خودئ ب کی می بینیت و تووشی نه سوپاسی و هه سیدی بیت.

به لى د كارين ئاخره تى و دينداريى دا، دقيت مروځ به ريځو بده ته
وى كه سى ژ وى باشت، دا كو هه ول بده ت وه كى وى بيت.

مفا و راسپارده:

۱. به ريځودانا وان كه سين ژ مه كيتر د دونيايى دا، كليلا
قه ناعت و سوپاسيى يه.

۲. هراميا ب كيتم ديتنا نيعمه تين خودى.

۳. به ريځودانا وان كه سين ژ مه زيده تر د دونيايى دا، ده رگه هى
نه سوپاسى و ه سیدی يه.

۴. ل دينداريى دا، دقيت مروځ به ريځو بده ته يى ژ خو باشت، دا
كو پيشبركى د خيرى دا بكه ت.

۵. ليكجودا هيا خه لكى د هه ژارى و دهوله مه نديى دا.

فهرموودا بیستی: نقیژ بی دستنقیژ نابیت

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا يَقْبَلُ اللَّهُ صَلَاةَ أَحَدِكُمْ إِذَا أَحْدَثَ؛ حَتَّى يَتَوَضَّأَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانکو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژ ی رازی بیت- گوت: پیغه مبهری خودی ﷺ گوت: "خودی نقیژا نیکی ژ هه وه قه بیل ناکه ت ئه گهر بی دستنقیژ بوو، هه تا دستنقیژ بگریت".

شروقه کرن:

ئه ف فهرمووده مه رجه کی سه ره کی ژ مه رجین دروستبوونا نقیژ دیار دکه ت، ئه و ژ ی پاقری یه ژ بی دستنقیژی (الحدث الأصغر والاکبر). "أَحْدَثَ" ئانکو: هه ر تشته کی دستنقیژ به تال بکه ت، وه کو ده رکه فتنه با و میز و پاشه پوی.

هه ر که سی بی دستنقیژ بیت یان دستنقیژا وی به تال ببیت، نقیژا وی دروست نابیت هه تا کو جاره کا دی دستنقیژ نه گریت یان خو نه شوت ئه گهر له شگران بیت (جه نابه ت بیت).

مفا و پاسپارده:

۱. دهستنقیژ مهرجه بو دروستبوونا نقيژي.
۲. نقيژا بي دهستنقيژ قه بيلكري نينه.
۳. گرنگيدانا ئيسلامى ب پاقرىي، چ يا ديار بيت يان يا قه شارتى.
۴. پيدقيه مروّف بزانيت كا چ تشت دهستنقيژي به تال دكهن دا كو ژي دوير بكه قيت.
۵. دياربوو كو هندهك نقيژ دهينه قه بويلكرن، و هندهك ناهينه قه بويلكرن.
۶. قه بويلكرنا نقيژي گرّداييه ب هندهك مهرج و سالوخه تان قه.

فهرمودا بیست و نیکئی: (سیفه‌تین سروشتی -

فیطری-)

عَنْ عَائِشَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا - قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «عَشْرٌ مِنَ الْفِطْرَةِ؛ قَصُّ الشَّارِبِ، وَإِعْفَاءُ اللَّحْيَةِ، وَالسَّوَاكُ، وَاسْتِنْشَاقُ الْمَاءِ، وَقَصُّ الْأَظْفَارِ، وَغَسْلُ الْبَرَاجِمِ، وَتَنْفُ الْإِبْطِ، وَحَلْقُ الْعَانَةِ، وَانْتِقَاصُ الْمَاءِ - يَعْنِي الْاسْتِنْجَاءَ -». قَالَ الرَّأَوِي: وَنَسِيتُ الْعَاشِرَةَ؛ إِلَّا أَنْ تَكُونَ الْمَضْمُضَةُ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانکو: ژ عائیشایی -خودی ژئی رازی بیت- گۆت: پیغهمبه‌ری
خودی ﷺ گۆت: "دهه تشت ژ فطره‌تی نه (سروشتی پاقرژ):
کورتکرنا سمبیلان، و هیلانا ریهان، و سیواک، و ئاف ل دفنی
وهردان، و برینا نینۆکان، و شوشتنا ناقبه‌را تبلان (البراجم)، و
هلیکشانا مییین بن ملان (که‌فشا)، و تراشینا مییین ده‌وروبه‌ری
ئه‌ندامی زاوژی (عه‌وره‌تی)، و بکارئینانا ئافی - ئانکو: خو پاقرژکر
ب ئافی (الاستنجاء) - "قه‌گی‌ری فه‌رمودی گۆت: و من یا ده‌هی
ژبیر کر، به‌لی دبیت غه‌رغه‌را ده‌فی بیت (المضمضة).

شروقه‌کر:

"فطرت" ئەو سىرۇشتى پاقزە يىخۇدى مۇڭ ل سەر ئافراندىن،
و ئەو كارىن پاقزىي نە يىن ھەمى يىغەمبەران فەرمان يىكرى و
ھەمى دىنان پەسەند كرىن.

ئەف فەرمۇدە دەھ ژ وان كاران ديار دكەت كو پاقزىا ديارا لەشى
مۇڭى تىدا يە.

پابەندىبون ب قان كاران، دويىكەفتنا سوننەت يە و پاراستنا
ساخلىمى و جوانيا مۇڭى يە.

مفا و پاسپاردە:

۱. گرنگيدانا ئىسلامى ب پاقزىا كەسايەتى.
۲. ھىلانا رىھان و كورتكرنا سىمىلان ژ سوننەت يىغەمبەرانە.
۳. فەزلى مەزنى سىواككرنى.
۴. گرنگيا پاقزىا لەشى ب برىنا نىنۆكان و ھلىكىشان و تراشىنا
مىيىن زىدە.
۵. ئەف كارە ھەمى دىنە ئەگەرىي ساخلىمى و خۇشحالىي.
۶. درىژە پىدانا ئەفى چاقدىرىي د ھەمى شەرىعەتان دا.

فهرمودا بیست و دووی: پاقزیا ئاقی

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْمَاءُ طَهُورٌ لَا يُنَجِّسُهُ شَيْءٌ» رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالتِّرْمِذِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ.

ئانكو: ژ ئه بی سه عیدی خودی - خودی ژئی رازی بیت - گوت: پیغه مبه ری خودی ﷺ گوت: "ئاف پاقزه (طاهره)، چ تشت وی بیس ناکهت".

شروقه کرن:

بنچینه د ئاقی دا ئه وه کو پاقزه و پاقزکه ره (طهور). ئه ف فهرموده دیار دکهت کو ئه گهر تشته کی بیس (نجاسة) بکه قیته د ئاقی دا، ئه و ئاف بیس نابیت هه تا کو ئیک ژ سی سیفه تین وی (تام، رهنگ، بیهن) ب وی تشتی بیس نه هیته گوهورین.

ئه گهر ئیک ژ ئان سیفه تان هاته گوهورین، وی ده می ئاف دی بیس بیت (نجس) و بو ده ستنقیژ و خوشوشتنی ناهیهته بکارئینان.

به لی هندی سیفه تین وی نه هاتبنه گوهورین، ئه و ل سه ر پاقزیا خو یا مای.

مفا و پاسپارده:

۱. بنچینه (ئه صل) د ئاقی دا پاقری یه.
۲. ئاف پیس نابیت هه تا کو رهنگ یان تام یان بیهنا وی ب
تشته کی پیس نه هیته گوهورین.
۳. سقکی و ره حما شه ریه تی ئیسلامی.
۴. ئه ف فهرموده به رسقا پرسیارا بیرا بوزاعه (بئر بضاعة) بوو،
کو تشتین پیس دکه فتنه تیدا.
۵. دیار بوو ئاف یا هه ی پاقر و یا هه ی نه پاقر.
۶. ئه گهر ئاف ژ سروشتی خو یی دروست ده رکه فت، حوكمی وی
ژ دگهل دهیته گوهورین.

فهرمودا بیست و سیی: پاقریا گیانه وهرین د ناف

مالان دا دزقرن

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ - فِي الْهَرَّةِ -: «إِنَّهَا لَيْسَتْ بِنَجَسٍ؛ إِنَّهَا مِنَ الطَّوَّافِينَ عَلَيْكُمْ وَالطَّوَافَاتِ» رَوَاهُ مَالِكٌ وَأَحْمَدُ وَأَهْلُ السُّنَنِ الْأَرْبَعُ.

ئانکو: ژ ئه بی قه تاده ی - خودی ژئی پازی بیت - گوت: پیغه مبه ری
خودی ﷺ - دهرباره ی پشیکی - گوت: "ب راستی ئه وه نه پیسه؛
ب راستی ئه وه ژ وان گیانه وه رانه یین گه له ک ل سهر هه وه دزقرن".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده حوکمی پشیکی و گیانه وهرین وه ک وی یین گه له ک
د ناف مالین خه لکی دا دزقرن (دهین و دچن) و خو پاراستن ژ وان
یا ب زه حمه ته، دیار دکه ت. پیغه مبه ر ﷺ دبیزیت کو پشیکی و
شوینده قی وی (لعابها) نه پیسن، و ئه گهر ژ ئامانه کی قه خوت،
ئه وه ئامان پیس نابیت.

سه ده ما قی سقکی ئه وه کو ئه ف گیانه وه ره گه له ک د ناف مه دا
دژین و خو دویرکرن ژ وان زه حمه ته.

ئه قه ژئی په حم و سقکیا دینی ئیسلامی یه.

مفا و پاسپارده:

۱. پشیک و دهف و شویندهقی وی پاقژه.
۲. سقکی و رهحمهتا شهرعی د حوکمان دا، و کو زهحمهتی و تهنگاکی بهرفرههی ب دویف خودا دئینن.
۳. هه ر گیانهوهرهکی خۆپاراستن ژئی یا ب زهحمهت بیت، حوکمی وی یی سقکه.
۴. دروسته مروّف پشیکی د مالدا خودان بکهت.
۵. نهرماتی و دلدان و حسییکرنا پاداشتی لدهف خودی تهعالا.

فهرمودا بیست و چاروی: عبادتهتین گونه هان

ژیدبه ن

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الصَّلَاةُ الْخَمْسُ، وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ، وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ؛ مُكَفِّرَاتٌ لَهَا بَيْنَهُنَّ مَا اجْتَنَبَتِ الْكَبَائِرُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانکو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژئی رازی بیت- گوت: پیغه مبه ری خودی ﷺ گوت: "پینج نفیژین فهرز، و ئهینی هتا ئهینیا دی، و ره مه زان هتا ره مه زانا دی؛ گونه هیئ دناقه را وان دا ژیدبه ن، هندی مروّف خو ژ گونه هیئ مه زن دویر بیخیت".

شروقه کرن:

ئهف فهرموده مزگینییه کا مه زنه بو موسلمانان و فه زلی سی عبادتهتین مه زن دیار دکهت.

پابه ندبوون ب نفیژین فهرز، و نفیژا ئهینی، و گرتنا روژیین ره مه زانی، دبه ئه گه ری ژیبهرن و لیبورینا هه می گونه هیئ بچوکی (الصغائر) یین مروّف دناقه را وان ده مان دا دکهت، به لی مه رجه کی گرنگ هه یه، ئه و ژی خو دویر ئیخستنه ژ گونه هیئ

مه زن (الكبائر) وه كو شرک، كوشتن، زنا، و ... چونكى گونه هيئن
مه زن پيڊقى ب ته وبه يه كا تاييه ت هه يه.

مفا و پاسپارده:

۱. فه زلي مه زني نفثيژي، ئه يني و په مه زاني.
۲. په حما به رفره ها خودي تعالى و ده رگه هيئن ليبوريني.
۳. گونه ه دبنه دوو جور: بچويك (صغائر) و مه زن (كبائر).
۴. عيبادهت گونه هيئن بچويك ژيډبهن، به لي گونه هيئن مه زن
پيڊقى ب ته وبى نه.
۵. مه ترسيا گونه هيئن مه زن و پيڊقيا دويركه فتنى ژ وان.

فهرمودا بیست و پینجی: نفیژ و بانگ و قامهت

عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي، وَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ، وَلْيُؤَمِّمْكُمْ أَكْبَرُكُمْ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ مالکی کوپی حوهیرتی -خودی ژ پازی بیت- گوت: پیغه مبهری خودی ﷺ گوت: "نفیژی بکهن ههروهکی ههوه دیتی ئەز نفیژی دکەم، و دەمی وهختی نفیژی هات، بلا ئیک ژ ههوه بانگ بدهت، و بلا یی ژ ههوه مهزنتر (د ته مهنیدا یان زانینی دا) پیسنفیژیی بو ههوه بکهت".

شروقه کرن:

ئەف فهرموده سی بنچینه یین گرنگ یین نفیژا ب جه ماعت دیار دکەت:

۱. چاوانیا نفیژی: فهرزه ل سهر موسلمانان کو نفیژا خو ل دویف نفیژا پیغه مبهری ﷺ بکهن، دهه می ستوین و واجب و سوننه تین وی دا، ئەفه ژی ب فیربوونا سوننه تی دهیته زانین.

۲. بانگدان: ده‌مې وه‌ختې نقيژې دهيت، بانگدان بو کومکرنا خه‌لکي و ئاگه‌دارکرنا وان بو نقيژې فهرزه‌کا کيفائيه، (ئانکو: ئه‌گه‌ر هنده‌ک پي رابن گوڼه‌هل سر هه‌ميان رادبيت).

۳. پيشنقيژي (الإمامة): دقيت ئيک ژ جه‌ماعه‌تي ببيته پيشنقيژ. د شې فهرموودي دا هاتيه "أكبرکم" (يي ژ هه‌وه مه‌زنتر)، و د فهرمووده‌يېن دي دا هاتيه کو يي پتر قورئانزان پيشتره، پاشي يي زاناتر ب سوننه‌تي، پاشي يي مه‌زنتر د ته‌مه‌نيدا، ئه‌قه ديار دکه‌ت کو ريزگرتن ل زانين و ته‌مه‌ني د ئيسلامي دا يا گرنگه.

مفا و پاسپارده:

۱. فهرزبوونا دويکه‌فتن و چاقلېکرنا پيغه‌مبه‌ري ﷺ د نقيژې دا.

۲. فهرزبوونا بانگداني بو نقيژيېن جه‌ماعه‌ت (فهرزا کيفائي).

۳. فهرزبوونا نقيژا ب جه‌ماعه‌ت و دانانا پيشنقيژه‌کي.

۴. پله‌يېن پيشيې بو پيشنقيژيې: قورئانزان، سوننه‌ت زان، پاشي يي ب ته‌مه‌نتر.

۵. پيشنقيژ دقيت ئيک که‌س بيت.

۶. دقيت پشتي هاتنا وه‌ختي بيت.

فهرمودا بیست و شه‌شی: ژ تایه‌تمه‌ندیین

پیغه‌مبه‌ری مه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي؛ نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ، وَجُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ كُلُّهَا مَسْجِدًا وَطَهُورًا، فَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَدْرَكْتُهُ الصَّلَاةَ فَلْيُصَلِّ، وَأُحِلَّتْ لِي الْمَغَانِمُ، وَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي، وَأُعْطِيتُ الشَّفَاعَةَ، وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً، وَبُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ عَامَّةً» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ جابری کوری عه‌بدولایی -خودی ژئی رازی بیت- گوت: پیغه‌مبه‌ری خودی صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ گوت: "پینج تشت بو من هاتینه دان کو بو چ پیغه‌مبه‌ره‌کی به‌ری من نه‌هاتینه دان: من سه‌رکه‌فتن ب ترسی یا‌ه‌ی کو (دوژمن) ب ریکا‌ه‌یقه‌کی ژ من دترسن، و‌ه‌می‌عه‌رد بو من بوویه‌ مزگه‌فت و پاقرکه‌ر (طهور)، قیجا‌هر زه‌لامه‌ک ژ ئوممه‌تا من وه‌ختی نفیژی هاتی بلا نفیژا خو بکه‌ت، و مالی غه‌نیمه‌تی بو من حه‌لال بوویه و بو چ که‌سه‌کی به‌ری من حه‌لال نه‌بوویه، و شه‌فاعه‌تا مه‌زن بو من هاتیه‌ دان، و هه‌ر پیغه‌مبه‌ره‌ک بتنی بو قه‌ومی خو یی تایبه‌ت ده‌اته هنارتن و ئەز بو هه‌می مروّقان ب گشتی هاتیمه‌ هنارتن".

شروقه کرن:

ئەف فەرمووده فەزل و مەزناتیا پیغەمبەری مە محمد ﷺ ل سەر
هەمی پیغەمبەری دێ دیار دکەت.

خودی تعالی هندهک تایبەتمەندی دایه وی یێن نه دایه چ
کەسێ دێ، ئەفە ژێ نیشانا بلندیا پلەیا وی و گشتگیریا پەیا
وی یه، ئەف پێنج تایبەتمەندیه ئەفەنه:

۱. سەرکەفتن ب ترسی: خودی ترسی دئیخیتە د دلی دوزمنین
وی دا حەتا ئەگەر ب ریکا هەیفەکی ژێ ژێ دویر بن.

۲. عەرد وەکو مزگەفت و پاقرکەر: ئوممەتا وی دشیّت ل هەر
جەهەکی ل سەر پویی عەردی نقيژي بکەت و تەیهەممی بکەت
ئەگەر ئاف نه بیت.

۳. حەلابوونا غەنیمەتی: مالی ژ شەران دەیتە دەست
(دەستکەفتی شەری)، بۆ وی و ئوممەتا وی حەلالە.

۴. شەفاعەتا مەزن: ئەو ل پوژا قیامەتی دێ شەفاعەتی کەت بۆ
هەمی مروّقان دا حسابا وان دەست پێ بکەت.

۵. گشتگیریا پەیا می: پەیا می بۆ هەمی مروّف و ئەجنا یه حەتا
پوژا قیامەتی.

مفا و پاسپارده:

۱. فه زلی پیغه مبه ری مه محمد ﷺ ل سهر هه می پیغه مبه ران.
۲. گشتگیریا دینی ئیسلامی و سقکاتیا حوکمین وی.
۳. فه زلی ئوممه تا ئیسلامی ل سهر ئوممه تین دی.
۴. پشتراستبوونا ب شه فاعه تا پیغه مبه ری ﷺ ل پوژا قیامه تی.
۵. ته مامیا په یاما وی، و به رفره هیا شه ریه تی وی و کامل بوونا وی.
۶. سهر ئیخستنا پیغه مبه ری ﷺ ب سهر پیغه مبه رین دیتر دئه فان تشتاند.

فهرمودا بیست و هفتی: شیرته کا پیغه مبهری

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: «أَوْصَانِي خَلِيلِي ﷺ بِثَلَاثٍ: صِيَامِ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ، وَرَكْعَتَيْ الضُّحَى، وَأَنْ أُوتِرَ قَبْلَ أَنْ أَنَامَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانکو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژ ی پازی بیت- گوټ: "هه قالی من (پیغه مبهر ﷺ) شیرته ل من کرن ب سی تستان: گرتنا پوژبیین سی پوژان ژ هه می هه یقان، و دوو پکاهه تین نفیژا تیشته گه هی (الضحی)، و ئه ز نفیژا ویتری بکه م بهری بنقم".

شروقه کرن:

ئه قه شیرته ته کا تایبته بوو بو ئه بی هورهیره ی -خودی ژ ی پازی بیت- به لی ده مان ده مده شیرته ته کا گشتی یه بو هه می ئومه تی، ئه بی هورهیره شه قان گه له ک مژویلی فیربوون و ژ به رکنا فهرموده یان دبوو، له ورا پیغه مبهری ﷺ شیرته لی کر کو ویتری بهری نفستنی بکه ت دا ژ ده ست نه چیت، ئه ف سی کاره ژ سوننه تین گرنگ کو خیره کا مه زن تیدا هه یه:

۱. پوژيڀڻ سڀ پوڙان ژ هه يقڻ: باشتري پوڙيڻ سڀي بن (۱۳، ۱۴)،
۱۵) ژ هه يقڻ عه سمانى (قمرى)، و خيرا وي هندی پوڙى گرتنا
هه مى ژيانى يه.

۲. نقيڙا تيڙسته گه ي (الضحى): وه ختي وي ژ پښتى بلنډبوونا
پوڙى هتا بهرى نيڅرويه، كيټمترينا وي دوو پڪاعه تن، و گه له ك
فه زلي وي يي هه ي.

۳. نقيڙا ويترى: سوننه ته كا موئه كه ده يه، و باشتريڻ وه ختي وي
دويماهيا شه قى يه، به لى يي بترسيت رانه بيت، دشيت بهرى
بنقيت بكه ت.

مفا و پاسپارده:

۱. فه زلي پوڙيگرتنا سڀ پوڙان ژ هه مى هه يقان.
۲. فه زلي نقيڙا تيڙسته گه ي و پابه نډبوون پي.
۳. گرنگيا نقيڙا ويترى و ئه نجام دانا وي.
۴. هه ژيكرنا پيغه مبهري ﷺ بو هه قالين وي و شيره تكرنا وان.
۵. هه مه جوريا پيغه مبهري ﷺ د پيكيڻ بانگه وازيڻ دا.
۶. ئه هه قه گره بو هه مى ئوممه تي، نه تايبه ته ب ئه بو هوره يره ي
قه خودى ژى رازى بت.

فهرموودا بیست و ههشتی: نه رمی و سقکی و

ساناهی ئیخستن

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ الدِّينَ يَسْرُ، وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلَّا غَلَبَهُ فَسَدُّوا وَقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا، وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَيْءٍ مِنَ الدَّلْجَةِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي لَفْظٍ: «وَالْقَصْدَ تَبْلُغُوا».

ئانکو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژئی رازی بیت- گۆت: پیغه مبه ری خودی ﷺ گۆت: "ب راستی دین یی سقکه و ب ساناهییه، و چ که س د دینیدا توندوتیژیی ناکه ت ئیلا دین دی ل سهر وی سهرکه قیت (دی بیزار بیت). قیجال سهر پیکا راست بن و نیژیکی راستیی بن و مزگینیی بدهن، و پشتنه قانیی بخوازن ب (عییاده تکرنا) سپیده یان و ئیقاران و هندهک ژ شه قی." و د گۆتنه کا دی دا: "ناقنجی بن، ناقنجی بن، دی گه هنه (مه ره می)".

شروقه کرن:

ئه ف فهرمووده بنچینی سقکاتی و ناقنجیبوونی د دینی ئیسلامی دا دیار دکه ت.

دینى ئىسلامى دینه كى سقك و ب ساناھى يه. ههركهسى ههول
بدهت كو د دینیدا گهلهك توندوتیژی بكهت و ل سه ر خو گران
بكهت، ئه و دى بیزار بیت و دى ژ عیبادهتی قه قه تییت.

چاره سه رى ئه وه كو مروڤ نا قنجى بیت، نه گهلهك توند بیت و نه
ژى گهلهك كیمته رخه م بیت، و دقیت مروڤ وه ختین چالاكى و
خوشیى بو عیبادهتی ههلبژی ریت، وهكو سپیده و ئیقاران و
پشكه كا شه قى، دا ب خوشی عیبادهتی بكهت و بیزار نه بیت.

مفا و پاسپارده:

۱. دینى ئىسلامى دینى سقكىی و ساناھیی يه.
۲. قه دهغه كرنا توندوتیژی و گرانكرنى ل سه ر نه فسى د
عیباده تیدا.
۳. فه رمانكرن ب نا قنجیبوونى د هه مى كاران دا.
۴. ههلبژارتنا وه ختین گونجای بو عیبادهتی، هانده ره بو
به رده وامیى.

فهرموودا بیست و نه هی؛ مافی موسلمانى ل سهر

موسلمانى

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ سِتٌّ. قِيلَ: مَا هُنَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: إِذَا لَقَيْتَهُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، وَإِذَا دَعَاكَ فَأَجِبْهُ، وَإِذَا اسْتَنْصَحَكَ فَانْصَحْ لَهُ، وَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدِ اللَّهَ فَشَمِّتْهُ، وَإِذَا مَرَضَ فَعُدُّهُ، وَإِذَا مَاتَ فَاتَّبِعْهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانكو: ژ ئه بى هورهيرهى -خودى ژى رازى بيت- گوت: پيغه مبهري خودى ﷺ گوت: "مافی موسلمانى ل سهر موسلمانى شەش تشتن." هاته گوتن: ئه و چنه، ئه پيغه مبهري خودى؟ گوت: "دهمى تو دگههين سلاقي لى بکه، و دهمى ئه و ته داخواز دکەت (بو خيرەكى) بهرسقا وى بده، و دهمى ئه و داخازا شيرهتى ژ ته دکەت شيرهتى لى بکه، و دهمى ئه و دبېهنيزيت و سوپاسيا خودى دکەت (الحمد لله) تو ژى بو وى دوعا بکه (يرحمک الله)، و دهمى ئه و نهخوش دکەثيت سهره دانا وى بکه، و دهمى ئه و دمريت دويث جه نازهيى وى بکهفه".

شروڤه كرن:

ئەڤ فەرموودە شەش مافیڤ سەرەكى ییڤ موسلمانى ل سەر
برایى وی یى موسلمان دیار دكەت، كو ئەنجامدانا وان دبیتە
ئەگەرئى بهیژكرنا پەيوەندیڤ جفاكى و بەلاڤكرنا حەژيكرن و
ريژگرتنى دناقبەرا موسلمانان دا. ئەڤ مافە ئەڤەنە:

۱. سلاڤكرن: دەمى دگەھنە ئىك.

۲. بەرسڤدانا داخوازى: ئەگەر تۆ بۆ شيف خوارنەكى يان
خيەرەكى داخوازكرى.

۳. شيرەتكرن: دەمى داخازا شيرەتى ژتە دكەت ب راستگويى.

۴. دوعاكرن بۆ بيهنيژى: ب گوتنا "يرحمك الله" پشتى ئەو
دبيژيت "الحمد لله".

۵. سەرەدانا نەخوشى: بۆ دلخۆشكرن و دوعاكرن بۆ وى.

۶. دويڤكەفتنا جەنازەى: بۆ نفيزكرنى ل سەر و ڤەشارتนา وى.

مفا و پاسپارده:

۱. گرنګیدانا ئیسلامی ب مافین جقاکی و بهیژکرنا په یوه نډیان.
۲. نه نجامدانا ټان مافان فەرزه و دبیته نه گهری خیره کا مه زن.
۳. به لافکرنا سلاقی، هه ژیکرنی دناڅبه را خه لکی دا زیده دکه ت.
۴. فهرزبوونا هاریکاری و پشته ټانیا موسلمانان بو ئیک و دوو د خوشی و نه خوشیان دا.
۵. موسلمانن هنده ک ماف یین ل سهر موسلمانن هه یین پیډقیه چاډیریا وان بهیته کرن، ژ وان ژی نه ف هه ر شه ش خاله.
۶. هه ر که سی نه ټان مافان بیاریزت، دی مافین دیتر پتر پاریزیت ژ مافین دهیک وباب و هه ټزین و خوشک و برا...هتد

فهرمودا سیهئ: بهردهوامیا خیرا کاری باش

عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا مَرَضَ الْعَبْدُ أَوْ سَافَرَ؛ كُتِبَ لَهُ مِثْلُ مَا كَانَ يَعْمَلُ مُقِيمًا صَحِيحًا» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

ئانکو: ژ ئه بی موسایی ئه شعهری -خودی ژئی رازی بیت- گوت: پیغه مبه ری خودی ﷺ گوت: "دهمی بهنده نه خوش دکه قیت یان سه فهری دکهت، بو وی هندی وی کاری دهیته نقیسین یی وی دکر دهمی ئه وی ل مال وی ساخلم".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده ره حم و فه زلی مه زنی خودی تعالی نیشان ددهت. ههر که سه کی پابه ند بیت ب ئه نجامدانا کاره کی باش یی بهردهوام (وهکو نقیژا شه قی، رۆژیین سوننهت، خواندنا قورئانی...)، پاشی ب ئه گهری نه خوشیه کی یان سه فهره کی نه شیت وی کاری بکهت، خودی تعالی دی خیرا وی کاری ب ته مامی بو نقیسیت، ههروه کی وی ئه و کار کر بیت، ئه قه هانده ره که بو مروقی کو د دهمی ساخلمی و ل مال بوونا خودا، گه له ک کارین باش یین

به رده وام بکەت، دا کو د ده مە بێ شیانیهی دا ژێ ژ خیرا وان بێ
بار نه بیت.

مفا و پاسپارده:

۱. فه زلی مه زنی به رده وامیهی لسه ر کاری باش.
۲. ره حما به رفه ها خودی و لیبورینا وی بو به نده یین خو.
۳. هه رکه سی نه تا وی یا خیری هه بیت و ئەگه ره کی شه رعی
ریگری لی بکەت، خودی دی خیرا وی کاری بو نقیسیت.
۴. هاندانا لسه ر بکارئینانا ده می ساخله می و قالاتیی د کارین
خیری دا.

فهرموودا سیه و ئیکئی: له زکرن ب جه نازهی

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَسْرِعُوا بِالْجَنَازَةِ؛ فَإِنْ تَكُ صَالِحَةً؛ فَخَيْرٌ تُقَدِّمُونَهَا إِلَيْهِ، وَإِنْ يَكُ سَوَى ذَلِكَ؛ فَشَرٌّ تَضَعُونَهُ عَنْ رِقَابِكُمْ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانکو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژئی رازی بیت- گۆت: پیغه مبهری خودی ﷺ گۆت: "له زی بکه ن ب (قه شارتنا) جه نازهی؛ قیجا ئه گهر ئه وی باش بیت، ئه و خیره که هوین وی پی به رف دبن، و ئه گهر غهیری هندی بیت، ئه و شه ره که هوین ژ ستویی خو دئینه خار".

شروه کرن:

ئه ف فهرمووده فه رمانی دکه ت کو دقیت موسلمان له زی بکه ن د ئاماده کرن و قه شارتنا جه نازهی دا پشتی پشتراستبوون ژ مرنا وی، سه ده ما قی له زکرنی دوو تشتن:

ئیک: ئه گهر مری یی باش بیت: له زکرن د قه شارتنا ویدا، له زکرنه د گه هاندنا وی دا بو نیعمه ت و خوشیی قه بری یین خودی بو ئاماده کرین.

دوو: ئه‌گه‌ر مری یخ خراب بیت: له‌زکرن د قه‌شارتتا ویدا،
رژگار بوونه بو زیندییان ژ شهر و ئازارا وی، و سقکرنه‌ل سهر وان.
له‌زکرن لقیره نه ب پامانا په‌قینه، به‌لکو ب شیوه‌یه‌کی نا‌قنجی و
ب پیزگرتنه.

مفا و پاسپارده:

۱. سوننه‌ته له‌زکرن د قه‌شارتتا مری دا پشته‌ی پشته‌راستبوون ژ
مرنا وی.

۲. حیکمه‌تا قی له‌زکرنی خیره بو مریی باش و پژاربوونه ژ مریی
خراب.

۳. پیزگرتن ل مری فه‌رزه، هه‌تا د ده‌می هه‌لگرتن و قه‌شارتنی دا
ژی.

۴. پشته‌راستکرنا ب هه‌بوون و نه‌بوونا خوشی و سزایی قه‌بری.

فهرموودا سیه و دووی: ریژا زکاتی

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَيْسَ فِيهَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ مِنَ التَّمْرِ صَدَقَةٌ وَلَيْسَ فِيهَا دُونُ خَمْسِ أَوَاقٍ مِنَ الْوَرَقِ صَدَقَةٌ، وَلَيْسَ فِيهَا دُونُ خَمْسِ دَوْدٍ مِنَ الْإِبِلِ صَدَقَةٌ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ ئه بی سه عیدی خودری - خودی ژێ رازی بیت- گۆت: پیغه مبه ری خودی ﷺ گۆت: "د کیمر ژ پینج 'وسق'ین خورمه یان دا زه کات نینه، و د کیمر ژ پینج 'اوقی'ین زیقی دا زه کات نینه، و د کیمر ژ پینج حیشتران دا زه کات نینه".

شروقه کرن:

ئه ف فهرمووده ریژا فهرزبوونا زه کاتی (النصاب) بو سی جورین سامانان دیار دکهت:

ئیک: دان و دکاک و فیقی: وه کو گهنم، جهه، خورمه... نیصا با وی پینج وسقه، کو دبیته نیژیکی (٦٥٠ کیلوگرام). ههرکه سی به رهه می وی بگه هینه قی ریژی، زه کات لسه رهز دبیت.

دوو: زیف: نیصا با زیقی پینج ئوقیه یه، کو دبیته (٥٩٥ گرام) زیقی خالص.

سځ: **حیشتړ: نیصا با حیشتړان پینچ حیشتړن.**

ئۀ څه دیار دکۀت کو زهکات ل سهر ههمی کهسهکی فهرز نینه، بهلکو بتنی ل سهر وان کهسانه یین سامانی وان دگههیتۀ ریژهیه کا دیارکری، و ئۀ څه ژی په حم و دادپهروه ریا ئیسلامی یه.

مفا و پاسپارده:

۱. زهکات بتنی ل سهر سامانی گههشتیه نیصابی فهرز دبیت.
۲. دیارکړنا نیصا با زهکاتی بو دان ودکاک و قویتی، زیف، و حیشتړان.
۳. زهکات ل سهر زیر و پارهیی کاغهز ژی دهیتۀ قیاسکړن ل سهر نیصا با زیفی یان زیری. (نیصا با زیری ۲۰ دیناره، کو دبیتۀ ۸۵ گرام).
۴. دادپهروه ری و په حما شهرعی ئیسلامی د فهرزکړنا زهکاتی دا.

فهرمودا سیه و سیئی: بریار و خهلات

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «وَمَنْ يَسْتَغْفِرْ يُعْفِهِ اللَّهُ وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللَّهُ، وَمَنْ يَتَصَبَّرْ يُصْبِرْهُ اللَّهُ، وَمَا أُعْطِيَ أَحَدٌ عَطَاءً خَيْرًا وَأَوْسَعَ مِنَ الصَّبْرِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ ئه بی سه عیدئ خودری - خودئ ژئ رازی بیت- گوټ: پیغه مبه ری خودئ ﷺ گوټ: "و هه رکه سی داخوازییا خو پاراستنی (ژ هه رامی) بکهت، خودئ دی وی پاریزیت، و هه رکه سی داخوازییا بی منه تیئ (ژ خه لکی) بکهت، خودئ دی وی بی منهت کهت، و هه رکه سی هه ولا سه برئ بدهت، خودئ دی سه برئ دهته وی، و چ دیاریه ک خیرتر و به رفره هتر ژ سه برئ بو چ که سه کی نه هاتیه دان".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده سی رهوشتین بلند و خه لاتین وان یین خودایی (الهی) دیار دکهت:

ئیک: خو پاراستن (الاستغفاف): هه رکه سی بزاغی بکهت کو خو ژ گونه هان و تشتین هه رام و داخا کرنا ژ خه لکی بیاریزیت، خودئ دی پشته قانیا وی کهت و وی پاریزیت.

دوو: بې منه تی (الاستغناء): هه رکه سی پښت به ستنا خو بتنی ل
سه ر خودی بکه ت و خو بی منه ت بکه ت ژ خه لکی، خودی دی
وی زه نگین که ت، چ ب مال بیت یان ب قه ناعه تا دلۍ وی.

سی: هه و لدانا سه بری (التصبر): هه رکه سی د پرویدانا به لا و
نه خوشیان دا هه ول بده ت سه بری بکیشیت، خودی دی هیژ و
شیانین سه بری ده ته وی.

د دویماهیۍ دا، فهرمووده دیار دکه ت کو سه بر مه زنترین و
باشترین نیعمه ته کو خودی دده ته به نده یی خو.

مفا و راسپارده:

۱. هاندانا لسه ر خو پاراستنا ژ حه رامی و داخازکرنا ژ خه لکی.
۲. پښت به ستن ب خودی و بی منه ت بوون ژ خه لکی، ریکا
زه نگینیۍ یه.
۳. سه بر ب هه و لدان و راهینانی دهیته بده ست ئیخستن.
۴. سه بر مه زنترین دیاریا خودی یه بو مروقی و کلیلا هه می
خیرانه.

فهرموودا سيهـ و چارځى: كارتځيكرنا خيږى و

ليبورينى و خو نزمكرنى

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًّا، وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانكو: ژ ئه بى هورهيرهى -خودى ژى رازى بيت- گوټ:
پيغه مبهري خودى ﷺ گوټ: "چ خيره كى مال كيڼ نه كړيه، و
خودى چ بهنده يه ك ب لېبورينى زيده نه كړيه ئيلا سه ربلندى، و
چ كه سه كى خو بؤ خودى نزم نه كړيه ئيلا خودى ئه و بلند كړيه".

شروه كرن:

ئه ټ فهرمووده به حسى سى ره وشتين بلند و به ره مڼ وان يين
به رچاټ دكهټ، كو د دياردا (سهرقه يى دا) دبیت مروټ هزر بكهټ
كو زيانن، به لى د راستيى دا هه مى قازانجن:

ئيك: خير (الصدقة): دبیت د دياردا (د ظاهري دا) مالى كيڼ بكهټ،
به لى د راستيى دا خودى ب به ره كه تى و قه ره بوو كرنى وى مالى
زيده دكهټ.

دوو: لیبورین (العفو): دبیت مروّف هزر بکەت کو لیبورین نیشانا
لاوازیی یه، به لئ ل دهف خودی و خەلکی، ئەو پله یا مروّقی بلند
دکەت و سەر بلندیی دەتە وی.

سێ: خوۆ نزمکرن (التواضع): هەرکەسێ خوۆ بوۆ خودی و ژبەر
خودی نزم بکەت و خوۆ مەزن نەکەت، خودی دی پله یا وی ل
دونیا یی و قیامەتی بلند کەت.

مفا و پاسپاردە:

۱. هاندانا ل سەر خێرکرنی و پشتراستبوون ب قەرەبووکرنا
خودی.

۲. فەزلی لیبورینی و کو ئەو نیشانا هیژ و سەر بلندیی یه.

۳. فەزلی خوۆ نزمکرنی (تواضع) و حەرامیا خوۆ مەزنکرنی (التکبر).

۴. ئەف سێ سیفەتە ژ رەوشتین پیغەمبەرەن و چاکانن.

فهرمودا سیه- و پینجی: خیرا پوژیی

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «كُلَّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ يُضَاعَفُ؛ الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةٍ ضِعْفٍ، قَالَ اللَّهُ - تَعَالَى -: إِلَّا الصَّوْمَ؛ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ؛ يَدَعُ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ مِنْ أَجْلِي. لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ؛ فَرْحَةٌ عِنْدَ فِطْرِهِ، وَفَرْحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ، وَلَخُلُوفٌ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ، وَالصَّوْمُ جُنَّةٌ، وَإِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمٍ أَحَدِكُمْ فَلَا يَرَفُثْ وَلَا يَصْخَبْ؛ فَإِنْ سَابَهُ أَحَدٌ أَوْ قَاتَلَهُ؛ فَلْيَقُلْ: إِنِّي أَمْرٌ صَائِمٌ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانکو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژئی رازی بیت- گوت: پیغه مبه ری خودی ﷺ گوت: "هه ر کاره کی کوری ئاده می دهیته چه ند هنده کرن (مضاعفه کرن)؛ چاکیه ک ب دهه هندی خو هه تا ههفت سهه هندی. خودی تعالی گوت: 'ژبلی پوژیی؛ چونکی ئه و بو منه و ئه ز ب خو خه لاتئ وی ددهم؛ ئه و هه ز و خارنا خو ژبه ر من دهیلت. 'بو پوژیگری دوو که یف خوشی هه نه: که یف خوشیه ک ده می فتارا خو قه دکه ت، و که یف خوشیه ک ده می دگه هیته خودایی خو، و بیهنا ده ئی پوژیگری ل ده ف خودی خوشتره ژ بیهنا مسکی، و پوژی په رژانه (پاریزه ره)، و ده می پوژا پوژیا ئیکی ژ هه وه بیت، بلا ئاخقتنئین خراب نه که ت و

دەنگى خۆ بلند نەكەت، قىچا ئەگەر كەسەكى گۆتتىن خراب
گۆتتى يان شەپ دگەل كر، بلا بىژىت: ب پاستى ئەزىي ب پۆژى
مە".

شروڧەكرن:

ئەڧ ڧەرموودا قودسى ڧەزل و تايىبەتمەندىيىن عىبادەتى پۆژىي
ديار دكەت.

خىرا ھەمى كاران يا دياركرىيە، ژ دەھ ھەتا ھەفت سەد ھەند بارە،
بەلى خىرا پۆژىي بى سنورە و بتنى خودى دزانىت، چونكى پۆژى
عىبادەتەكى ڧەشارتى يە دناقىبەرا بەندەى و خودى دايە،
ھەرۈەسا، ڧەرموودە ئادابىيىن پۆژىگىرى ديار دكەت، كو بتنى
خۆگرتن ژ خارن و ڧەخارنى نىنە، بەلكو خۆگرتنە ژ ھەمى
گونەھان، ب تايىبەت گونەھىيىن زمانى.

مفا و پاسپارده:

۱. فەزلى مەزن و بى سنورى پوژيى.
۲. پوژى عىبادەتەكە تايىبەتە بو خودى و نيشانا راستگووى و ئىخلاسى يە.
۳. بېھنا دەقى پوژىگىرى ل دەق خودى يا حەژىكرىە.
۴. پوژى مروقى ژ گونەھان و ژ ئاگرى جەھنەمى دپارىزىت.
۵. فەرزبوونا پاراستنا زمان و ئەندامان ژ گونەھان د دەمى پوژيى دا.
۶. سەبر و لىيورين دژى وان كەسان يىن ھەولا تىكدانا پوژيا تە ددەن.

فهرمودا سیه و شه شی: سیفه تی وه لییان

(هه قالین خودی)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ، وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ، فَإِذَا أَحَبَبْتُهُ، كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا، وَلَنْ سَأَلَنِي لِأَعْطِيَنَّهُ، وَلَنْ اسْتَعَاذَنِي لِأُعِيذَنَّهُ، وَمَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدُّدِي عَنْ قَبْضِ نَفْسِ الْمُؤْمِنِ، يَكْرَهُ الْمَوْتَ، وَأَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ، وَلَا بُدَّ لَهُ مِنْهُ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

ئانكو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژئی رازی بیت- گۆت: پیغه مبه ری خودی ﷺ گۆت: "ب راستی خودی گۆت: هه رکه سی دوژمناتییا وه لییه کی من بکه ت، من شه ری ل دژی وی راگه هاندی، و به ندهیی من ب چ تشته کی خوشنقیتتر ل دهف من نیزیکی من نه بوویه ژ وی تشتی من ل سه ر وی فهرز کری، و به ندهیی من دی به رده وام ب سوننه تان خو نیزیکی من که ت هه تا ئه ز هه ژئی دکه م، قیجا ئه گهر من هه ژیکر، ئه ز دی بمه گوهی وی یی ئه و پی گو ه لئ دبیت، و چاشی وی یی ئه و پی دبینیت، و دهستی وی یی ئه و

پي دگريت، و پيبي وي پي ئهو پي دچيت، و ئه گهر داخزي ژ من
 بکته دي ده مي، و ئه گهر په نايي ب من بگريت دي پاريزيم، و ئه ز
 دوو دل (متردد) نه بوو يمه ژ چ تشته کي ئه ز بکه م وه کي دوو دل بوونا
 من ژ ستان دنا گياني ئيمانداري، ئه و هه ز ژ مرنئ ناکه ت، و ئه ز
 هه ز ناکه م وي بيزار بکه م، و هه ر دقيت (بمریت) ".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموودا قودسي پله و پايه و سيفه تيئ هه قالين خودي
 (أولياء الله) ديار دکه ت.

وه لي ئه و ئيمانداري خودي ترس و پابه نده ب فهرمانين خودي،
 ريکا گه هشتنا ب قئ پله يي دوو پينگاښ:

ئيك: ئه نجامدانا فهرزان: ئه هه خوشتقيترين کاره ل ده ف خودي.

دوو: زيده کرنا سوننه تان: پشتي فهرزان، مروف ب سوننه تان
 نيزيکي خودي دبیت هه تا دگه هيته پله يا هه ژيکرنا خودي.

ده مي خودي هه ژ به نده ي کر، دي وي پاريزيت و پشته ثانيا وي
 که ت ده مي کارين ويدا و دي دوعايين وي قه بيل که ت.

مفا و پاسپارده:

۱. هه رامیا دوژمناتی کرنا هه څالین خودی (وه لیبیان).
۲. فهرز خوشتقیترین کارن ل دهف خودی.
۳. سوننه ت مروقی دگه هیښنه پله یا هه ژیکرنا خودی.
۴. به رهه می هه ژیکرنا خودی، پاراستن و پشته څانی و قه بیلکرنا دوعایانه.
۵. ره حمه تا خودی ب بهنده یی ئیماندار هه تا د ده می ستاندنا گیانی ویدا.

فهرمودا سیه و هفتی: کارتی کرنا راستگوئی د

مامه لی دا

عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا؛ فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَّا، بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا، وَإِنْ كَذَبَا وَكَتَمَا، مُحِقَتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانکو: ژ هه کیمی کوړی حزامی - خودی ژ پازی بیت- گوت: پیغه مبه ری خودی ﷺ گوت: "فروشیار و کریار هه ردو و سه رپشکن (د هه لوه شاندا کرین و فروتنی دا) هندی ژ ئیک جودا نه بووین، قیجا ئه گهر هه ردو و راستگو بن و (عه بیین کهل و په لی خو) دیار بکه ن، دی به ره کهت که قیته کرین و فروتن و ان، و ئه گهر دره و کرن و قه شارتن، دی به ره کهت ژ کرین و فروتن و ان هیته را کرن".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده دوو بنچینه بیین گرنګ بیین کرین و فروتنی د ئیسلامی دا دیار دکه ت:

ئىك: سەرپىشكىيا جقاتى (خيار المجلس): فرۆشيار و كرىار مافى
هه لوه شاندىنا مامەلى ھەيە ھندى ل ھەمان جھى بن و ژ ئىك
جودا نە بووين.

دوو: راستگۆيى و دياركرن: ئەگەر فرۆشيار و كرىار د ئاخقتن و
مامەلا خۇدا راستگۆ بن، و ھەر ئىك ژ وان عەيب و كىماسيىن كەل
و پەلى خۆ يان پارەيى خۆ ديار بكت، خودى دى بەرەكەتى
ئىخيتە د وى مامەلى دا، بەلى ئەگەر درەو كرن و عەيب قەشارتن،
دى بەرەكەت ژ وى مامەلى ھىتە راكرن، ھەتا ئەگەر د بەرچاڧ دا
قازانجەكا زۆر ژى كرىيت.

مفا و پاسپاردە:

۱. جىگىربوونا "خيار المجلس" د كرىن و فرۆتنى دا.
۲. فەرزبوونا راستگۆيى و دياركرنا عەيبان د مامەلان دا.
۳. راستگۆيى ئەگەرى بەرەكەتى يە.
۴. درەو و فىلبازى ئەگەرى ژىبىرنا بەرەكەتى نە، ھەتا ئەگەر
قازانجا مادی زۆر بيت ژى.

فهرمودا سیه و ههشتی: قهدهغه کرنا فروتتا

نهدیار (الغرر)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: «نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ بَيْعِ الْحَصَاةِ وَعَنْ بَيْعِ الْغَرَرِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانکو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژئی رازی بیت- گوت:
"بیغه مبهری خودی ﷺ نه هی ژ فروتتا بهرکی و ژ فروتتا نه دیار
کر".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده بنچینهیه که ژ بنچینهیی کرین و فروتنی د
ئیسلامی دا، کو قهدهغه کرنا "بیع الغرر"ه. "الغرر" هه
مامهلهیه که کو دویمایکا وی نه دیار بیت و ئه گهری زیان و
ناکوکیی تیدا هه بیت، وه کو فروتتا تشته کی نه دیار، یان تو نه
خودان بی، یان نه شیئ رادهستی کریاری (بکری) بکهت. "بیع
الحصاة" (فروتتا بهرکی) ژی جوهره که ژ "الغرر" کو د دهمی
جاهلییه تی دا هه بوو، بو نموونه فروشیاری دگوته کریاری: ئه فی
بهری باقیژه، ل کیژ جلکی کهت ئه وی ته یه ب فلان پاره ی،
چونکی کا دی ل کیژ جلکی که قیت نه دیار بوو.

هه می جورین قوماری و شهرتانی دچنه د قی بابه تی دا.

مفا و پاسپارده:

۱. هه رامیا هه می جورین فروتننا "الغرر" (نه دیار).

۲. مه رجه کو کهل و پهل و بها د کرین و فروتنی دا یین دیار و زانیار بن.

۳. ئیسلامی هه می ریکین دبنه ئه گهری ناکوکی و خوارنا مالی خه لکی ب نه حه قی یین گرتین.

۴. هه رامیا قوما ر و هه می جورین گره وی (شهرتانی).

فهرمودا سیه و نه هی: جورین پیکهاتنی

(صولحی)

عَنْ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ الْمُزَنِيِّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «الصُّلْحُ جَائِزٌ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ، إِلَّا صُلْحًا حَرَّمَ حَلَالًا، أَوْ أَحَلَ حَرَامًا، وَالْمُسْلِمُونَ عَلَى شُرُوطِهِمْ، إِلَّا شَرْطًا حَرَّمَ حَلَالًا، أَوْ أَحَلَ حَرَامًا» رَوَاهُ أَهْلُ السُّنَنِ إِلَّا النَّسَائِيَّ.

ئانکو: ژ عه مرئ کورئ عه و فئ موزهنئ ژ پیغه مبه ری ﷺ گوت: " پیکهاتن دناقبه را موسلمانان دا دروسته، ژبلی پیکهاتنه کی کو حه لاله کی حه رام بکه ت، یان حه رامه کی حه لال بکه ت، و موسلمان ل سهر مهرجین خو نه، ژبلی مهرجه کی کو حه لاله کی حه رام بکه ت، یان حه رامه کی حه لال بکه ت".

شروقه کرن:

ئیسلام دینئ ئاشتی و لیکهاتنی یه، ئەف فهرموده هاندانا ل سهر پیکهاتنی دکه ت دناقبه را موسلمانان دا، چ د کیشه یین که سایه تی دا بن یان یین گشتی، به لی مهرجه کی سهره کی بو فئ پیکهاتنی و مهرجین وئ یی دانای، ئەو ژئ ئەوه کو دقیت ئەو پیکهاتنه و مهرجین وئ دژئ شه ریه تی خودئ نه بن، ئانکو:

نابیت پیکھاتن ببیتہ ئہ گہریٰ حہرامکرنا تشتہ کیٰ خودیٰ حہلال
کری، یان حہلالکرنا تشتہ کیٰ خودیٰ حہرام کری، ہہر مہرجہ کیٰ
دژی قورئان و سوننہ تی بیت، ئہ ویی بہتالہ.

مفا و پاسپاردہ:

۱. ہاندانا ل سہر پیکھاتن و لیکھاتن دناقبہ را موسلمانان دا.
۲. ہہمی جورین پیکھاتن و مہرجان دروستن، ہندی دژی
شہریعہ تی نہ بن.
۳. حہرامہ پیکھاتن و پہیمان ل سہر تشتہ کیٰ حہرام بہیتہ کرن.
۴. فہرزبوونا پابہ ندبوون ب پہیمان و مہرجان قہ.

فهرمودا چلی: باشیا دان و ستاندنی

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ، وَإِذَا أَتَبَعَ أَحَدُكُمْ عَلَى مَلِيٍّ؛ فَلْيَتَّبِعْ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژئی رازی بیت- گوت: پیغمبره یی خودی ﷺ گوت: "پاشیخستنا دهینان ژلای زهنگینه کی قه زولم و سته مه، و ده می ئیک ژ هه وه (ب دهینی خو) هاته هنارتن ل سهر که سه کی خودان شیان (کو دهینی وی بدهت)، بلا قه بویل بکهت".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده دوو ئادابین گرنه یین مامه لا دهینان دیار دکهت: ئیک: ژ لای دهیناری قه: ههرکه سه کی زهنگین بیت و شیانی دانا دهینی خو هه بیت، به لی بی ئه گهر پاشبیخیت، ئه و سته می ل خودانی دهینی دکهت و گونه هکار دبیت.

دوو: ژ لای خودانی دهینی قه: ئه گهر دهینداری ته یی هه ژار بیت و نه شیا دهینی ته بدهت، و تو هنارتیه سهر که سه کی دی یی خودان شیان کو ئه و دی دهینی ته دت (کو دبیزنی الحواله)، دقیت توقه بیل بکه می و کاران ل سهر برایی خو یی موسلمان گران

نه که ی، نه که ژ ی ره وشتی جوان و هاریکاری د جفاکیدا بهیژ
دئیخیت.

مفا و پاسپارده:

۱. هرامیا پاشئیخستنا دهینان ژلای خودان شیانان هه.
۲. فهرزبونا دانا دهینان د وهختی خودا.
۳. دروستیا "حوالة" (هه گوهاستنا دهینی) د ئیسلامی دا.
۴. هاندانا ل سهر سفقکرنی و هاریکاریا دناقبه را موسلمانان دا.
۵. هیلان و ته رککرنا هوکارین دبنه نه گهرین ژیکفه کرنا دلان.
۶. دیاربوو کو ژولمه دهوله مه ند (پیچیوی) دهینی خو نه دت، و
گیروبوکه ت ب چه ندین ژفانان (موعد)، به لی که سی هه ژار ناکه قیته
دبن قی فه رموودی هه، چونکی ژ بی شیانی نادهت.
۷. هه ره شه کرن ل دهوله مه ندی بی نه گهر دهینا گیروبوکه ت.

فهرمودا چل و ئیکى: زقراندنا مافان

عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «عَلَى الْيَدِ مَا أَخَذْتُ، حَتَّى تُؤَدِّيَهُ» رَوَاهُ أَهْلُ السُّنَنِ إِلَّا النَّسَائِيَّ.

ئانكو: ژ سه مورەیی کوری جوندهبی -خودی ژئی رازی بیت- گوت: پیغه مبهری خودی ﷺ گوت: "ل سەر دەستی یه (به پرسه ژ) وی تشتی وه رگرتی، هه تا کو وی بزقرینیت".

شروقه کرن:

ئهف فهرموده بنچینهیهکی مهزنه د بابەتی پاراستنا مال و سامانی خەلکی دا.

پامانا وی ئه وه کو هه ر که سه کی تشته کی نه یی خو وه ربگریت، چ ب دزی بیت، یان ب زوری (غصب)، یان وه کو ئه مانه ت، یان ب هه ر ریکه کا دی بیت، ئه وه به پرسه ژ پاراستنا وی تشتی و زقراندنا وی بو خودانی وی، ئه گه ر ئه و تشت ژ بهر کیمترخه میا وی ژناقچوو یان تیکچوو، پیدقیه ل سهر وی کو بهایی وی بده ته خودانی وی، ئه وه زه مانه ته که بو پاراستنا ماف و مولکی خەلکی.

مفا و پاسپارده:

۱. فەرزبوونا پاراستنا مالى خەلكى يى ب ھەر پىكەكى ل دەف مړوځى بيت.
۲. فەرزبوونا زځړاندنا ئەمانەت و تشتىن خەلكى بو خوداين وان.
۳. ھەركەسى زيانى بگەھينىتە مالى خەلكى، پيدځيە ل سەر وى كو قەرەبوو بكەت.
۴. ئيسلام گرنگييه كا مەزن ددەتە پاراستنا ماف و مولكى تاييهت.

فهرمودا چل و دوویئ: ئەحکامین شوفعی

(هه قیشکی)

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - قَالَ: «قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالشُّفْعَةِ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقْسَمْ، فَإِذَا وَقَعَتِ الْحُدُودُ، وَصُرِّقَتِ الطُّرُقُ، فَلَا شُفْعَةَ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

ئانکو: ژ جابرئ کورئ عهبدولایی -خودئ ژ وان رازی بیت-
گوت: "پیغه مبه رئ خودئ ﷺ حوکم ب 'شوفعی' کر د هه ر
(مولکه کئ هه قیشکدا) یئ نه هاتبیته پارقه کرن (دابه شکرن)، قیجا
ئه گهر سنور هاتنه دانان و ریگ هاتنه دیارکرن، شوفعه نامینیت".

شروقه کرن:

"شوفعه" مافه که بو هه قیشکه کی (شریک) د مولکه کئ
نه قه گو هیژدا (وه کو عهرد یان خانی) کو دشیئت پشکا هه قیشکی
خوئ دی ژ وی کریاری بکریت ب هه مان بهایی ئه وی پئ فروتیه
که سه کئ بیانی.

حیکمه تا قئ چه ندئ پاراستنا هه قیشکانه ژ زیانا هاتنا
هه قیشکه کئ نوی کو دبیت ب دلئ وان نه بیت، به لئ ئه ف مافه
بتنی د وی مولکیدا هه یه یئ هیشتا نه هاتیه پارقه کرن و سنورین

وی نه هاتینه دیار کرن، ئە گەر مولک هاته پارقه کرن و هەر ئیک سنور و ریکا وی دیار بوو، مافی شوفعی نامینیت.

مفا و پاسپارده:

۱. جیگیربوونا مافی شوفعی د ئیسلامی دا، هندی نه هاتبیته ژیکه کرن.

۲. شوفعه بتنی د مولکی نه گوھیز یی هه قپشک و نه پارقه کری دا هه یه.

۳. ئە گەر مولک هاته پارقه کرن و سنور هاتنه دیار کرن، مافی شوفعی نامینیت.

۴. حیکمه تا شوفعی پاراستنا هه قپشکانه ژ زیان و کیشه یان.

۵. کار کرن ب سوننه تی د وی تشتی د قورئان پی نه هاتی (چونکی گۆت: پیغه مبه ری خودی ﷺ حوکم ب 'شوفعی' کر)

فهرموودا چل و سیئی: بهرکه تا هه قیشکیا راستگو

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَقُولُ اللَّهُ - تَعَالَى -: أَنَا ثَالِثُ الشَّرِّكَينِ مَا لَمْ يَخُنْ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ؛ فَإِذَا خَانَهُ خَرَجْتُ مِنْ بَيْنِهِمَا» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

ئانکو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژئی رازی بیت- گوئ: پیغه مبهری خودی ﷺ گوئ: "خودی تعالی دبیزیت: 'ئه زی سیئی دوو هه قیشکانم (ئانکو: هاریکار و پشته قانی وانم) هندی ئیک ژ وان خیانه تی ل هه قالی خو نه که ت، قیجا ئه گهر خیانه ت لیکر، ئه ز ژ ناقبه را وان دهرده که تم".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموودا قودسی فه زلی هه قیشکیی د بازرگانی و کاران دا دیار دکه ت و هاندانال سهر راستگوئی و ئه مانه ت پاریزی دکه ت دناقبه را هه قیشکان دا، خودی تعالی دی یی هاریکار و پشته قان بیت بو وان هه قیشکیی ب راستی و ئه مانه ت کار دکه ن، و دی بهرکه تی ئیخیته د کار و سامانی وان دا، به لی ده می خیانه ت و فیلبازی که ته د ناف وان دا، پشته قانی و بهرکه تا خودی دی ژ ناف وان رابیت، و کاری وان دی تووشی زیان و تی کچوونی بیت.

مفا و پاسپارده:

۱. هاندانا ل سهر کارى هه څېشک و هاريکاريى.
۲. راستگويى و ئه مانه ت بنچينه يين سهرکه فتنا کارى هه څېشکن.
۳. خيانه ت و فيلبازى دېنه ئه گهرى ژناڅچوونا بهرکه ت و تېکچوونا کاران.
۴. پشته څانیا خودى دگهل وان که سانه يين راستگو و ئه مينن.
۵. هه پشکاتى دکاران دا، کارى و بهرپرسياره تيبيا ل سهر ئېکودوو دابه شدکهن، کارين مروځى ب ساناھى دکه ت
۶. ههر هه څېشکه ک ب شيان و ئه زمون و هزروبيرين خو کارى بهرهرهتر لى دکهن

فہرموودا چل و چاری: خیرا کاری ب مفا ل دونیائی
و ئاخرہ تی

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا مَاتَ الْعَبْدُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ٲانڪو: ڙ ٺهبي هورهيرهى -خوڊى ڙى ڀاڙى بيت- گوٽ:
 ڀيغهمبهريٰ خوڊى ﷺ گوٽ: "دهمى بهنده دمرىٲ، كارى وى دى
 ب دوماهيك هيٲ ڙبلى سى تشٲان: خيرها بهردهوام، يان زانينهكا
 مفا ڙى دهيتته وهگرٲن، يان زاروڪهكى باش يى دوعايان بو
 دكهٲ".

شروطه کرن:

دهمى مروّف دمریت، دهره‌تا وی بۆ ئه‌نجامدانا کاران نامینیت، به‌لى ژ په‌حما خودى، هنده‌ک کار هه‌نه‌کو خي‌را وان هه‌تا پشتى مرنى ژى به‌رده‌وام دبیت و دگه‌هيته‌وى، ئه‌ف فهرمووده‌سى ژ وان کاران ديار ده‌کته:

ٽيڪ: خيرا به رده وام (صدقہ جاریہ): وهڪو ٺاڦاڪرنا مزگه فته ڪي،
بان ڪولانا بيرهڪا ٺاڦي، يان چا يڪرنا يه رتو وڪهڪا ب مفا...

دوو: زانستې ب مفا: هر زانسته کې شهرعی یان دونیایی یې ب
مفا کو مروځی به لاف کربیت و خه لک پشתי وی مفا ژی وهر بگرن.
سې: زاروکی باش: زاروکه کې باش یې مروځی ل سهر دین و
په وشتی جوان په روه رده کربیت، و پشתי مرنا وی دوعایین خیری
بو بکه ت.

مفا و پاسپارده:

۱. کارې مروځی ب مرنې ب دوماهیک دهیت، ئه و تینه بن یین
شهریعه تی دیار کرین.
۲. هاندانا ل سهر ئه نجامدانا وان کارین خیرا وان پشתי مرنې
ژی به رده وام دبیت.
۳. فه زلی وه قف و خیرین به رده وام.
۴. فه زلی به لافکرنا زانستې ب مفا.
۵. گرنگیا په روه رده کرنا زاروکان ل سهر دین و په وشتی جوان.
۶. دلبرن و هاندانه بو پیک ئینانا هه قزینی، ژبه ر هه بوونا زاروکی
چاک.

فهرمودا چل و پینجی: خودانبوون ب پیشکه فتنی (التمك بالسبق)

عَنْ أَسْمَرَ بْنِ مُضَرَّسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَنْ سَبَقَ إِلَى مَا لَمْ يَسْبِقْ إِلَيْهِ مُسْلِمٌ فَهُوَ لَهُ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

ئانکو: ژ ئەسمەری کورێ مزرسی -خودی ژێ رازی بیت-: کو پیغەمبەری خودی ﷺ گۆت: "هەرکەسێ پیش بکە قیتە (بۆ زیندیکرنا) تشتەکی کو چ موسلمانەکی دی پیش نەکە فتبیتێ، ئەو یا وی یە".

شروقه کرن:

ئەف فهرمودە بنچینە یە کە د بابەتێ زیندیکرنا عەردێ مری دا (إحياء الموات).

"عەردێ مری" ئەو عەردە یە یێ چ خودان بۆ نەبن و چ ئاقەدانی لێ نەهاتبیتە کرن، هەرکەسێ پیش بکە قیت و ئەقی جوری عەردی زیندی بکە ت ب چاندنی، یان ئاڤاکرنی، یان هەر کارەکی ئاقەدانی، ئەو دی بیتە خودانی وی عەردی، ب مەرجهکی کو ئەو عەردە مولکی کەسەکی یان حکومەتێ نەبیت و زیانی

نهگه هينيته خه لکي، نهغه هاندانه که بو ئاقه دانکرنا عهردی و
زیده کرنا به رهه می.

مفا و پاسپارده:

۱. هاندانا ل سه ر ئاقه دانکرنا عهردی.
۲. هه رکه سی عه رده کی مری زیندی بکه ت، دی بیته خودانی وی،
ناچیت که س ژئی بستینیت.
۳. مهرجه کو نه و عه رده مولکی که سه کی نه بیت و زیانی
نهگه هينيته خه لکي.
۴. گرنگیدانا ئیسلامی ب چاندن و ئاقه دانی.
۵. سه لماندنا دروستی یه (مباح) سی یه.

فهرموودا چل و شه شئی: ئە حکامین میراتی

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْحَقُّوا
الْفَرَائِضَ بِأَهْلِهَا فَمَا بَقِيَ فَهُوَ لِأَوَّلَى رَجُلٍ ذَكَرٍ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ ابن عباس -خودی ژ وان رازی بیت- گۆت: پیغه مبهری
خودی ﷺ گۆت: "پشکین دیارکری (الفرائض) بدهنه خودانی
وان، قیجا چ یا مای، ئەو بو نیزیترین زهلامی نیره".

شروقه کرن:

ئەف فهرمووده بنچینهیهکی سه رهکی د زانستی پارقه کرنا میراتی
دا (علم الموارث) دیار دکەت، دەمی که سهک دمریت و سامانهکی
لدیف خو دهیلت، پارقه کرنا وی دی ب دوو قوناغان بیت:

قوناغا ئیکی: پشکین دیارکری د قورئانی دا (کو دبیژنی أصحاب
الفروض) پشکا خو وهردگرن، وهکو کچ، ژن، دهیک، باب...

قوناغا دوویی: پشتی خودان پشکان پشکین خو وهرگرتین، ئەگەر
تشتهک ژ سامانی ما، ئەو بو "عصبه" یان دچیت، "عصبه"
نیزیترین خزمین نیرن ژ لای بابی قه، و یی نیزیکتر یی دویتر
دویر دئخیت. بو نموونه، کور پیشته ژ بابی، و باب پیشته ژ
برای، و برا پیشته ژ مامی...

مفا و پاسپارده:

۱. فەرزبونا پارقه کرنا میراتی ل دویف شه ریعه تی خودی.
۲. بنچینی پارقه کرنا میراتی: دهستی کرب خودان پشکین دیارکری (أصحاب الفروض)، پاشی پشکدان ب نیزیکترین خزمین نیر (العصبات).
۳. دادپه روهری و حیکمه تا خودی د پارقه کرنا میراتی دا.
۴. زانستی میراتی (علم الفرائض) ژ گرنگترین زانستانه د ئیسلامی دا.
۵. به لگه یه ل سه ر سه لماندنا مافی عه صه با، و کو مافی وان پشتی یین خودان پشکانه، و دی لدیف نیزیکیا وان بو مری میراتی وه رگرن.

فهرمودا چل و حهفتی: وهسیهت بو میراتگری نینه

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَعْطَى كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ؛ فَلَا وَصِيَّةَ لِرَاثٍ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ مَاجَهَ.

ئانکو: ژ ئه بی ئومامهیی باهلی - خودی ژئی پازی بیت- گوت: من گوھ ل پیغه مبه ری خودی بوو ﷺ دگوت: "ب راستی خودی مافی هر خودان مافه کی یی دایی؛ قیجا وهسیهت بو میراتگری نینه".

شروقه کرن:

"وهسیهت" (الوصیة) ئه و به خشینه یا مروّف به ری مرنا خو برپاری ل سهر ددهت کو پشتی مرنا وی بگه هیته که سه کی یان جهه کی.

شهریعه تی ئیسلامی و سیهت یا دروست کری بتنی د سنوری (۳/۱) یی سامانی دا و بو وان که سان یین نه میراتگر.

ئه ف فهرموده دیار دکهت کو دروست نینه مروّف وهسیهت بو ئیک ژ میراتگری خو بکهت (وهکو کور، کچ، ژن...)، چونکی خودی تعالی ب خو دقورئانی دا پشکا وان یا دیارکری، ئه گهر وهسیهت

بۆ میراتگری دروست با، دا بیتنه ئه گهری کین و ناکوکیان دناقبه را
میراتگراندا، چونکی ئیک دا پتر ژ مافی خو وه رگریت.

مفا و پاسپارده:

۱. وهسیه تکران بۆ که سه کی میراتگر دروست نینه (حه رامه).
۲. وهسیه ت بتنی بۆ وان که سان دروسته یین نه میراتگر.
۳. پیزا وهسیه تی نابیت ژ (۳/۱) بی هه می سامانی زیده تر بیت.
۴. حیکمه تا قی حوکمی پاراستنا دادپهروه ری و ئیکگرتنی یه
دناقبه را میراتگراندا.
۵. دابه شکرنا میراتی بتنی مافی خودی تعالایه.
۶. ئه و به هر و پیشکا خودی تعالا بۆ که سه کی دانایی، ئه و مافی
وییه بی ناچیبیت که س ژی کیم بکه ت، یان ژ وی پتر وه رگریت.

فهرموودا چل و هه شتی: سی کهس خودی د

هاریکاریا وان دایه

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «ثَلَاثَةٌ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ عَوْنُهُمْ: الْمَكَاتِبُ يُرِيدُ الْأَدَاءَ، وَالْمُتَزَوِّجُ يُرِيدُ الْعَفَاةَ، وَالْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» رَوَاهُ أَهْلُ السُّنَنِ إِلَّا النَّسَائِيَّ.

ئانكو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژئی رازی بیت- گوت: پیغه مبه ری خودی ﷺ گوت: "سی کهس مافه ل سهر خودی کو هاریکاریا وان بکهت: 'المکاتب' یی بقیّت (بهایی ئازادیا خو) بدهت، و یی ژئی دئینیت و مه ره ما وی خو پاراستن بیت (ژ حه رامی)، و خودانی جیهادی د ریکا خودی دا".

شروقه کرن:

ئه ف فهرمووده مزگینیه کا مه زنه بو سی جورین که سان کو خودی تعالی ل سهر خو دانایه کو هاریکار و پشته قانی وان بیت، ئه ف سی کهسه زی ئه فه نه:

ثِيكَ: المکاتب: ئه و کوله یه یی دگهل خودانی خو ریککه فتی کو ب قست و پاره خو ئازاد بکهت.

دوو: یی ژنی دئینیت بو خو پاراستنی: هر گه نجه کی مه ره ما وی ژ ژن ئینانی پاراستنا خو بیت ژ زینا و حه رامی، خودی دی د کار و بارین وی دا هاریکار بیت.

سی: خودانی جیهادی: هه رکه سی د ریکا خودی دا جیهادی بکهت بو بلندکرنا په یقا خودی.

مه رجی سه ره کی بو بده سته ئینانا قی هاریکاری، ئنیه تا پاقر و مه ره ما باشه.

مفا و پاسپارده:

۱. هاندانا ل سه ر ژن ئینانی بو پاراستنا نه فسی.
۲. فه زلی جیهادی د ریکا خودی دا.
۳. په حم و پشته قانیا خودی بو وان که سین ئنیه تا وان پاقر بیت.
۴. ئنیه ت بنچینی بده سته ئینانا هاریکاریا خودی یه.
۵. خودایی مه زن سوژا دایی هاریکاریا ئه قان هه رسی جوران بکهت، و سوژا وی یا راسته و بجه هاتییه.
۶. خو ماندی کرن و پیشکیشکرنا ئه گه ران هندی د شیان دابیت، دگه ل هاریکاری خواستنا ژ خودی تعالا، چونکی گوت: ئه و کوله یی دقیت خو ئازاد بکهت، و ئه و که سی دقیت خو ب ژن ئینانی بیاریزیت..هتد

فهرمودا چل و نههئ: یین ههرام ژ شیردایینئ

عَنْ عَائِشَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا - قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَحْرُمُ مِنَ الرِّضَاعَةِ مَا يَحْرُمُ مِنَ الْوِلَادَةِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانکو: ژ عائیشایی -خودی ژئی رازی بیت- گوت: پیغه مبهری خودی ﷺ گوت: "ژ شیردایینئ ئەو تشته ههرام دبیت یئ ژ دایکبوونی (خوینی) ههرام دبیت".

شروقه کرن:

ئەف فهرموده بنچینهیهکی گرنکه د بابەتئ ههرامبوونا ب ئەگهري شیردایینئ، ههروهکی مروف ههرامه ل سهر دهیکا خو و کچا خو و خویشکا خو و ... ب ئەگهري خوینی، ههروهسا ههرام دبیت ل سهر وان که سین ب ئەگهري شیردایینئ دبنه خزم، بو نمونه، ئەو ژنا شیري ددهته زاروکهکی، دبیته دهیکا وی یا شیري، زهلامی وی دبیته بابی وی یئ شیري، کچ و کورین وی دبنه خویشک و برایین وی یین شیري، و ههروهسا، ئەو زاروک ژئ دبیته کورئ وان یئ شیري، و ههرام دبیت ل سهر کچین وان.

مهرج بو ئی ههرامبوونی ئەوه کو شیردایین پینج جارین تیر بن و د دوو سالییا ئیکئ یا ژئی زاروکی دا بن.

مفا و پاسپارده:

۱. هرامبوونا ب شیردایینی ههروهکی یا خوینی بهیژه.
۲. ئەو ژنا شیرری ددهت دبیتە دەیک، و زهلامی وی دبیتە باب، و زارۆکین وان دبنه خویشک و برا.
۳. مهرجین ههراamboونی ب شیردایینی: پینچ جارین تیر، و د دوو سالییا ژیی زارۆکی دا.
۴. گرنگیدانا ئیسلامی ب پاراستنا نهسهب و خزماتی.
۵. سهلماندنا مهحرهمان بو ههژینی، کو هندەک ژ وان ب ریکا نهسهبی (دوویندههی) و هندەک ژی ب شیردایینی.
۶. ئەو ژنا ب نهسهبی ل سهر ته ههراام دبیت، ب شیردایینی ژی ههراام دبیت (ب مهرجین وی).

فهرمودا پېنجی: باشیا سهرده ریا دگهل ژنی

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا يَفْرُكُ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً؛ إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا، رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانكو: ژ ئه بی هورهیره ی -خوډی ژئی رازی بیت- گوت: پیغه مبه ری خوډی ﷺ گوت: "بلا چ زه لامه کی ئیماندار که رب و کینی ژ ژنه کا ئیماندار قه نه که ت؛ ئه گهر رهوشته کی وی ب دلی وی نه بیت، ئه و دی ب رهوشته کی وی یی دی رازی بیت".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده رینماییه کا زیرینه بو زه لامان د سهرده ریکرنا دگهل هه قزینین خوډا، مروقی ته مام نینه، و هه می که س خودانن کیماسینه، فهرموده زه لامان فیږ دکه ت کو ئه گهر رهوشته ک یان کریاره کا هه قزینا وان ب دلی وان نه بوو، بلا بتنن به ریخو نه ده نه وی کیماسیی و هه می باشیین وی یین دی ژبیر نه که ن، دقیت به ریخو بده نه لایه ننن باش یین که سایه تیا وی و رهوشتن وی یین جوان، و وان بکه نه ئه گهری به رده وامی و لیپورینی، ئه ف رینماییه ستوینا سهره کی یا ئارامی و به خته وه ریا خیزانی یه.

مفا و پاسپارده:

۱. فهمانکرن ب باشی کرنا سه ره ده ریځ دگهل ژنان.
۲. دقیت مروّف به ریځو بده ته لایه نین باش یین هه قزینی خو و چاځی خو ژ کیماسیږ وی بگرن.
۳. چ که س بی کیماسی نینه، و یا گرنګ قه بیلکړنا ئیک و دوو یه.
۴. بکارئینانا قی رینماییی دبیته ئه گهری به رده و امیا ژيانا هه قزینی و کیمکړنا به ردان.
۵. هر هه قزینه کی (زه لام و ژن) باشی ژی یین هین، و خه له تی ژی یین هین.
۶. بنچینه د ناڅبه را هه قزینان دا قیان و حه ژیکرن و دلوقانی یه.
۷. هاندانه ل سهر لیگه ریان و دیتنا ئه گهرین باشیی، و چاځگرتن ل دیتنا ئه گهرین خه له تی، ژبه ر به رژه وه ندیا مه زنتر کو به خته وه ریا هه قزینی یه.

فهرموودا پینجی و ئیکئی: قهدهغه کرنا داخا زکرنا

پیشه وایه تیئی (دهسته لاتی)

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: «قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ سَمُرَةَ لَا تَسْأَلِ الْإِمَارَةَ؛ فَإِنَّكَ إِنْ أُوتِيَتْهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ، وَكَلْتَ إِلَيْهَا، وَإِنْ أُوتِيَتْهَا مِنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ، أُعِنْتَ عَلَيْهَا، وَإِذَا حَلَفْتَ عَلَى يَمِينٍ، فَرَأَيْتَ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا، فَأَتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ، وَكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانکو: ژ عهبدولپرهمانی کورئی سه مورهی -خودی ژئی رازی بیت- گوت: "پیغه مبه ری خودی ﷺ گوته من: ئهی عهبدولپرهمانی کورئی سه مورهی، داخازا پیشه وایه تیئی (دهسته لاتی) نه که؛ چونکی ئه گهر ب داخا زکرئی بۆ ته هاته دان، دی بۆ وی هییه هیلان (هاریکاری لی ناهیته کرن)، و ئه گهر بی داخا زکرن بۆ ته هاته دان، دی ل سهر وی هییه هاریکار کرن، و ده می ته سیندهک خوار، پاشی ته دیت تشته کی دی ژ وی بخیرتره، وی تشتی بکه بیی خیرتر، و که فاره تا سیندا خو بده".

شروقه کرن:

ئه ف فهرمووده دوو شیره تیئین گرنگ ل خو دگریت:

ئېك: داخازنه كرنا پۆست و پېشەوايه تىي: ههركه سى حەز ل سەر پۆست و دەستەلاتى هەبىت و داخازا وى بكت، ئەگەر گەهشتى ژى، هاريكارييا خودى دى ل سەر كيم بيت و دى تووشى كيشە و بەرپرسيارىين مەزن بيت، بەلى يى ئەهيليەت و شيانين وى هەبىت و بى داخازكرن ئەو پۆست بۆ بهيتە دان، خودى دى هاريكارييا وى كەت ل سەر راپەراندن و دەر بازكرنا ئەركين وى.

دوو: شكاندنا سىندى بۆ خيىر: ئەگەر مروۆشى سىندەك خوار ل سەر ئەنجامدانا يان نە ئەنجامدانا كارەكى، پاشى بۆ وى ديار بوو كو تشتەكى دى ژى خيىرتەر، دروستە و بەلكو سوننەتە كو سىندى بشكىنيت و وى كارى خيىرتر بكت، و پاشى كەفارهتا سىندا خوۆ بدەت.

مفا و پاسپاردە:

۱. قەدەغەكرنا داخازكرنا پۆست و پلەيان ژبەر حەز و نەفسى.
۲. هاريكارييا خودى دگەل وى كەسى يە يى بى داخازكرن پۆستەكى وەردگريت.
۳. دروستيا شكاندنا سىندى ئەگەر تشتەكى خيىرتر هەبىت.
۴. فەرزبوونا دانا كەفارهتى پشتى شكاندنا سىندى.

فهرمودا پینجی و دووی: ب جه- ئینانا نه زرا

گوهداریی (نذر الطاعة)

عَنْ عَائِشَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا - قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللَّهَ فَلْيُطِعْهُ وَمَنْ نَذَرَ أَنْ يَعْصِيَهُ فَلَا يَعْصِهِ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

ئانکو: ژ عائیشای -خودی ژئی رازی بیت- گوٲ: پیغه مبهری
خودی ﷺ گوٲ: "هه رکه سی نه زره کی بکه ت کو گوهداریا خودی
بکه ت، بلا گوهداریا وی بکه ت، و هه رکه سی نه زره کی بکه ت کو
سه ریچیا خودی بکه ت، بلا سه ریچی و گونه هی نه که ت".

شروقه کرن:

"نه زر" (النذر) ئه وه کو مروٲ کاره کی خیری ل سه ر خوٲ فه رز
بکه ت کو د بنچینه دا ل سه ر وی فه رز نینه، ئه ٲ فه رموده
حوکمی نه زری دیار دکه ت:

ئیک: نه زرا گوهداریی (نذر الطاعة): ئه گه ر مروٲی نه زره ک کر کو
کاره کی خیری بکه ت (بوٲ نموونه، ئه گه ر ئه ز سه رکه فتم دی ٲوژه کی
ب ٲوژی بم)، فه رزه ل سه ر وی کو وی نه زری ب جه- بینیت.

دوو: نه زرا گونه هی (نذر المعصية): ئه گه ر مروٲی نه زره ک کر کو
کاره کی گونه ه بکه ت (بوٲ نموونه، دی فلان که سی کوژم، دگل فلان

مروځي څو نا ئاڅم، هرامه ل سهر وي کو وي نه زري ب جه
بينيت، و پيدځيه که فاره تا سيندي بدهت ل دهف پتريا زانايان.

مفا و پاسپارده:

۱. فهرزبوونا ب جه ئينانا نه زرا گوهداريي.
۲. هراميا ب جه ئينانا نه زرا گونه هي.
۳. هه مي کار دځيت د چارچوځي گوهداريا خودي دا بن.
۴. د بنچينه دا نه زرکرن کاره کي باش نينه (مکروهه)، چونکي مروځ
تشتي ل سهر څو فهرز دکه ت يي خودي ل سهر وي فهرز نه کري.

فهرمودا پینجی و سیئی: ئیماندار برانه

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْمُسْلِمُونَ تَكَافَأُوا دِمَاؤُهُمْ وَيَسْعَى بِدِمَتِهِمْ أَدْنَاهُمْ، وَيَرُدُّ عَلَيْهِمْ أَقْصَاهُمْ، وَهُمْ يَدُّ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ، أَلَا لَا يُقْتَلُ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ، وَلَا ذُو عَهْدٍ فِي عَهْدِهِ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتَّسَائِيُّ، وَرَوَاهُ ابْنُ مَاجَهَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ.

ئانكو: ژ عهلی -خودی ژئی رازی بیت- گوت: پیغه مبهری خودی
گوت: "خوینا موسلمانان وهک ئیکه (یه کسانه)، و نزمترین
کهس ژ وان دشیئت په یمانئ (ذمه) بدهت (ول سهر ههمیان لازمه)،
و دویترین کهس ژ وان دشیئت (غهنیمه تی) ل سهر وان بزقرینیت،
و ئه و ئیک دهستن ل سهر کهسین غهیری خو، ئاگه هدار بن،
موسلمان ب کافره کی ناهیته کوشتن، و نه ژئی ئه و (کافرئ)
په یمان هه ی د ماوی په یمان ویدا".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده چه ند بنچینه یین گرنگ یین ئیکگرتن و یه کسانیا
دناقبه را موسلمانان دا دیار دکهت:

ئېك: يەكسانی د خویڼې دا: خوینا هەمی موسلمانان، چ زهنگین بیت یان هه ژار، چ پله بلند بیت یان نزم، ل دهف شه رعی وهک ئېکه، جزایې کوشتنا وان وهک ئېکه.

دوو: ئېکگرتن د پهیمانان دا: هەر موسلمانانك، هتا ئه گەر نزمترین کهس بیت د جقاکیدا، دشیّت پهیمانان پاراستنې (أمان) بده ته کافره کی، و ل سهر هەمی موسلمانین دی فەرزه پړیژی ل وئ پهیمانې بگرن.

سې: ئېک دهست دژی دوژمنی: موسلمان دقیت دژی دوژمنین خو یین دهره کی ئېکگرتی و ئېک دهست بن.

چار: حوکمې کوشتنې: موسلمان ناهیته کوشتن (قصاص) ب کافره کی، و نابیت ئه و کافرئ پهیمانان ئاشتیې (ئه هلی ذیممې) دگهل موسلمانان هه بیت بهیته کوشتن.

پینچ: غه نیمه بو هه میانه: ژبه ر گوتنا: (وَيَرُدُّ عَلَيْهِمْ أَقْصَاهُمْ) ئه و غه نیمه و مال و دهستکه فتيین شهران مفایې وان بو هەمی موسلمانان دزقرینیت، خو ئه گەر چه ند ژ وان دویربن ژی.

مفا و پاسپارده:

۱. فەرزبوونا یە کسانى و دادپەروەریی دناقبەرا موسلمانان دا.
۲. هیڤزا موسلمانان د ئیکگرتنا وان دایە.
۳. فەرزبوونا ریزگرتن ل پەیمانان، حەتا ئەگەر ژلایى کەسە کى ئاسایی قە هات بیتە دان، خو ئەگەر ژن بیت یان عەبدە کى موسلمان بەدت.
۴. پاراستنا مافی ژیانى بو موسلمانان و بو وان کافرین پەیمان هەى.
۵. دیار دبیت ڤیان و سەرئێخستن دناڤ موسلمانان دا ژبەر ئاینى یە، نە ژبەر نە ژاد و وەلاتى یە.

فهرمودا پینجی و چاری: شاره‌زایی و تاییه‌تمه‌ندی

د پیشه‌یان دا

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَنْ تَطَبَّبَ وَلَمْ يَعْلَمْ مِنْهُ طِبٌّ؛ فَهُوَ ضَامِنٌ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ.

ئانکو: ژ عه‌مری کوری شوعه‌یی ژ بابی وی ژ باپیری وی: کو پیغه‌مبه‌ری خودی ﷺ گوټ: "هه‌رکه‌سی خۆ بکه‌ته نوژدار و نوژداری ژئ نه‌هاتبیه‌ زانین (شاره‌زا نه‌بیت)، ئه‌و یی به‌رپرسه (ضامن)".

شروقه‌کرن:

ئه‌ف فهرموده بنچینه‌یه‌کی مه‌زن د بابه‌تی به‌رپرسیاریا پیشه‌یی دا دیار دکه‌ت، ب تاییه‌ت د پیشه‌یه‌کا هه‌ستیار وه‌کو نوژداریی دا، هه‌رکه‌سی خۆ بکه‌ته نوژدار و چاره‌سه‌ریا خه‌لکی بکه‌ت بی کو شاره‌زایی و زانستی وی پیشه‌ی هه‌بیت، و ب ئه‌گه‌ری چاره‌سه‌ریا وی یا خه‌له‌ت زیانه‌ک گه‌هسته‌ نه‌خۆشی یان مر، ئه‌و که‌س یی به‌رپرسه و پیدقیه‌ قه‌ره‌بوویا وی زیانی بکه‌ت، ئه‌ف حوکمه‌ بو هه‌می پیشه‌ییی دی ژئ یی‌ن گریدای گیان و مالی خه‌لکی قه‌ ده‌يته‌ گشتگیرکرن.

مفا و پاسپارده:

۱. حه رame كه سهك كارهكى بكهت يئ ئەو تئدا نه شارهزا بيت، ب تاييهت نوژدارى.
۲. نوژدارى نه شارهزا بهرپرسه ژ هر زيانه كا بگه هيته نه خوشى.
۳. گرنگيدانا ئيسلامى ب شارهزايى و پسپورىي د كاران دا.
۴. پاراستنا گيان و ساخله ميا خه لكى ئەركه كى شه رعى يه.
۵. تۆلفه كرن (قصاص) ل سهر نوژدارى نينه، بتنى قه ره بووكرنا وى يه ژلايى ماددى قه، چونكى نه خوشى به شدارى يا دگهل كرى.

فهرمودا پینجی و پینجی: لادانا سزایان ب گومانان

عَنْ عَائِشَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا - قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «ادْرُءُوا
الْحُدُودَ عَنِ الْمُسْلِمِينَ مَا اسْتَطَعْتُمْ؛ فَإِنْ كَانَ لَهُ مَخْرَجٌ، فَخَلُّوا سَبِيلَهُ؛
فَإِنَّ الْإِمَامَ أَنْ يُخْطِئَ فِي الْعَفْوِ، خَيْرٌ مِنْ أَنْ يُخْطِئَ فِي الْعُقُوبَةِ» رَوَاهُ
الترمذي مرفوعاً وموقوفاً.

ئانکو: ژ عائیشایی -خودی ژئی رازی بیت- گوت: پیغه مبهری
خودی ﷺ گوت: "سزایان (الحدود) ژ موسلمانان لایه ن هندی
بشین؛ قیجا نه گهر ریکه کا ده رکه فتنی (ژ سزای) بو هه بوو، ریکا
وی به ردهن؛ چونکی کو پیشه وا (حاکم) د لیپورینی دا خه له ت
ببیت، خیرتره ژ وی کو د سزادانی دا خه له ت ببیت".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده بنچینه یه کی زیرینه د یاسا دانانا ئیسلامی دا، ئه و
ژی (الحدود تدرأ بالشبهات) ه. "الحدود" ئه و سزایین دیار کرینه
د شه ریه تیدا بو هنده ک تاوانان (وه کو دزی، زنا...). فهرموده
فه رمانی دده ته حاکم و دادوهران کو ئه گهر گومانه کا بهیژ هه بوو د
جیگیربوونا (ثابتبوونا) تاوانی دا ل سهر که سه کی، پیدقیه سزا ل
سهر وی نه هیته جیه جی کرن، چونکی خه له تی د لیپورینا

تاوانبارەکی دا خیرتر و سڤکترە ل دەڤ خودی ژ خەلەتی د سزادانا کەسەکی بی تاوان دا. ئەڤە نیشانا ڕەحم و دادپەروەریا ئیسلامی یە و گرنگیدانا وی ب پاراستنا خوین و نامویسا مرۆڤانە.

مفا و پاسپاردە:

۱. سزاییڤ شەری ب گومانان ناھێنە جیگیرکرن.
۲. پیدڤیە بەلگەییڤ جیگیربوونا (ثابتبوونا) تاوانی ۱۰۰% ییڤ پشتراست بن.
۳. خەلەتی د لیپورینی دا باشترە ژ خەلەتی د سزادانی دا.
۴. پاراستنا ماف و کەرامەتا مرۆڤی ئارمانجا سەرەکی یا شەریعەتی یە.
۵. ڕژدیا شەریعەتی کۆ موسلمانەك سزایەکی نە وەرگرت، بیی کۆ ئەگەرەك پیدڤی بەکەت هەبیت.

فهرمودا پېنجی و شه شې: چ گوهداری نینه د

گونه هې دا

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا طَاعَةَ فِي مَعْصِيَةٍ، إِلَّا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ثانکو: ژ علی -خودی ژې رازی بیت- گوټ: پېغه مبهري خودی
ﷺ گوټ: "چ گوهداری نینه د گونه هې دا، ب راستی گوهداری
بتنی د چاکي دایه".

شروقه کرن:

ئه ټ فهرموده سنوری گوهداریکړنا ئافرانديان دیار دکهت،
گوهداریکړنا دهیک و بابان، حاکمان، زهلامی... فرهزه، بهلی ب
مهرجه کی، ئه و مهرجه ژي ئه وه کو فرهمانا وان دژي فرهمانا
خودی و پېغه مبهري ﷺ نه بیت، ئه گهر هه رکه سهک، پله یا وی
چهند بلند بیت، فرهمانی ب کاره کی گونه ه و حه رام بکهت،
دروست نینه و حه رامه گوهداریا وی بهیته کرن د وی کاری دا،
چونکی گوهداریکړنا ئافرینه ری (الخالق) پیشته ژ گوهداریکړنا
ئافراندي (المخلوق).

مفا و پاسپارده:

۱. گوهداریکرنا ئافرانديان يا ب مهرجه.
۲. حه رame گوهداريا كه سه كي بهيته كرن د كاره كي گونه ه دا.
۳. گوهداري بتني د وي كاري دايه يي شهريعه تي ري پيداي.
۴. "لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ" (چ گوهداري بو ئافراندي نينه د سه ريچيا ئافرينه ري دا).
۵. نابيت گوتنا هيچ كه سه كي پيش يا خودي تعالا و پيغه مبهري وي سلاف ليبن بيخي.
۶. سه لماندنا گوهداريا كاربه ستين موسلمانان.

فهرمودا پېنجی و هفتی: خیرا ئیجتهادی د

دادوهری دا

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، وَأَبِي هُرَيْرَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - قَالَا: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ وَأَصَابَ، فَلَهُ أَجْرَانِ، وَإِذَا حَكَمَ فَاجْتَهَدَ فَأَخْطَأَ، فَلَهُ أَجْرٌ وَاحِدٌ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

نانکو: ژ عه بدوللایي کورې عه مری، و ئه بی هورهیره ی -خودی ژ هه ردوویان رازی بیت- گوتن: پیغه مبهري خودی ﷺ گوټ: "دهمی حاکم (دادوهر) حوکمه کی دکهت و ئیجتهادی (هه ولدانا زانستی) دکهت و راستیی دبینیت، بو وی دوو خیر هه نه، و دهمی حوکمه کی دکهت و ئیجتهادی دکهت و خه لهت دبیت، بو وی ئیک خیر یا هه ی".

شروقه کرن:

ئه ټ فهرموده فه زل و گرنگیا "ئیجتهادی" د ئیسلامی دا دیار دکهت، "ئیجتهاد" هه ولدانا زانایی شهرعناسه بو ده رئیانا حوکمه کی شهرعی ژ به لگه یی وئ، د وان بابه تاندا یی ده قه کی (ئایهت یان فهرموده) ئاشکرا ل سهر نه بیت، فهرموده مزگینی دده ته زانایی موجهه د کو د هه ردوو حاله تاندا یی خیرداره:

ئېك: ئەگەر راستى بىنى (أصاب): دى دوو خىران وەرگريت،
خېرەك بۆ ئىجتىھاد و ھەولدا نا وى، و خېرەك بۆ راستى بىنىنا
وى.

دوو: ئەگەر خەلەت بوو (أخطأ): دى ئېك خېر وەرگريت بۆ
ئىجتىھاد و ھەولدا نا وى، و گونەھا خەلەتيا وى ل سەر نىنە،
چونكى وى ب زانين خەلەتى نەكرىه.

مەرج بۆ قى چەندى ئەو ھەو كەس زانايەكى ھەژى
ئىجتىھادى بيت.

مفا و راسپارده:

۱. فەزلى مەزن يى زانايىن موحتەھد.
۲. ھاندانا ل سەر ئىجتىھادى بۆ دەرئىنانا ھوكمان د بابەتتىن
نوى دا.
۳. زانايى موحتەھد د ھەردوو حالەتاندا (راستى و خەلەتى) يى
خېردارە، ھندى ئنىھەتا وى يا باش بيت.
۴. رەھما خودى ب زانايان و ئومەتا ئىسلامى.
۵. زانا گونەھكار نابيت ب ئىجتىھادا خەلەت، بەلى بۆ موسلمانى
دروست نىنە ل دويىف خەلەتيا زاناي بچيت.

٦. چ زانا د پاراستنی نینن ژ خهله تیّ (نه مه عصومن)، هه می
راست دبن و خهله ت دبن، بتنی پیغه مبه ره سلاّ لیبن یی
مه عصوم.

٧. مه رجه بو وی که سی ئیجتیهادی دکه ت، ئالاقین ئیجتیهادی
لبر دهست هه بن، کو ئه و زانستین پیدقینه موجهه دی هه بن.

٨. دروسته دیقچوونا زانای بهیته کرن، ئه گهر ئیجتیهادا وی یا
دروست بیت. (دروسته حوکم ب ئیجتیهادی بهیته کرن).

فهرموودا پېنجی و هه شتی: بنچینه یین

دادگه هبوونی

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَوْ يُعْطَى النَّاسُ بِدَعْوَاهُمْ لَادَّعَى رِجَالٌ دِمَاءَ قَوْمٍ وَأَمْوَالَهُمْ، وَلَكِنَّ الْيَمِينَ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانكو: ژ ابن عباس -خودی ژ وان رازی بیت- گوټ: پیغه مبه ری خودی ﷺ گوټ: "ئه گهر خه لک بتنی ب داخازا (ئیددیع)ا خو تشت بو هاتبا دان، دا زه لاهمه ک داخازا خوین و مالین قه ومه کی کهت، به لی سیند ل سهر وی که سی یه یی داخاز ل سهر هاتیه کرن (المدعی علیه)".

شروقه کرن:

ئه ف فهرمووده دوو بنچینه یین سهره کی یین دادوه ری د ئیسلامی دا دیار کهت:

ئیک: به لگه ل سهر داخاز که ری یه (البینه علی المدعی): ههر که سی تشته کی ل سهر که سه کی دی داخاز کهت، پیدقیه ل سهر وی کو به لگه یه کی به یز (وه کو شاهد، نفیسار...) بینیت بو

جيڳيربوونا داخازا خو، بتنّي ب گوتنا وي تشتهك ناهيٽه
جيڳيرڪرن.

دوو: سيند ل سهر ئينڪارڪهري يه (اليمين على من أنكر): ٽه گهر
داخازڪهري چ به لگه نه بوون، وي داخازل سهر هاتي به ڪرن ئينڪار
ڪر، پيدڻيه ل سهر وي ڪو سيندي بخوت ڪو ٽو وي داخازي
بي به ريئه.

ٽه ڦ دوو بنچينه يه ستويني دادوهري نه و مافان دپاريڙن.

مفا و پاسپارده:

۱. بتنّي ب داخازڪرنّي ماف جيڳير (ثابت) نابن.
۲. فهرزه ڪو داخازڪه به لگه يان بينيت.
۳. ٽه گهر به لگه نه بوون، مافّي ئينڪارڪهري يه ڪو سيندي بخوت.
۴. دادپهروهري و پاراستنا مافان ڙ ئارمانجيڻ سهره ڪي يين
شهريعه تينه.

فهرموودا پینجی و نهی: لاوازه ریښ شاهیدی

(قواعد الشهادة)

عَنْ عَائِشَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا - ، - مَرْفُوعًا - : «لَا تَجُوزُ شَهَادَةُ خَائِنٍ وَلَا خَائِنَةٍ وَلَا مَجْلُودٍ حَدًّا، وَلَا ذِي غَمَرٍ عَلَى أَخِيهِ، وَلَا ظَنِّينَ فِي وَلَاَاءٍ، وَلَا قَرَابَةٍ، وَلَا الْقَانِعِ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ.

ټانکو: ژ عائیشایي -خودی ژي رازی بیت- ب شیوه یی مهرفوع (گه هشتیه پیغه مبه ری): "شاهدیا خائینی نیړ و خائینا می، و یی سزایی شهرعی (حد) لی هاتیه دان، و یی که رب و کین دگهل برایی خو هه بیت، و یی گومان لیځری د وه لاء (په یوه ندی) و خزماتیی دا، و خزمه تکارئ مالی، دروست نینه (قه بیلکری نینه)".

شروطه کرن:

دیده ټانی و شاهدی (الشهادة) ئیک ژ ګرنگترین به لگه یانه بو جیګیربوونا مافان، له ورا ئیسلامی مه رجین توند بو قه بیلکرنا شاهدی و دیده ټانان دانایه، ئەف فهرمووده هندهک که سان دیار دکهت یین شاهدیا وان نه هیته قه بیلکرنا، چونکی گومان د راستګویا وان دا هیه، وهکو:

ئیک: خائین: یی ناسکری ب خیانه تی.

دوو: یی سزا لی هاتیه دان: یی سزایی شهرعی (حد) وه کو یی زینایی یان دزیی ل سهر هاتبیته جیبه جیکن و تهوبه نه کربیت. سئ: یی که رب و کین هه بیت: کو شاهی ل سهر دوژمنی خو بدهت.

چار: یی گومان لیگری: کو شاهی بدهت بو مفایی خو، وه کو شاهی بو هه قال یان خزمه کی کو مفایه ک بو وی ژی تیدا هه بیت.

پینج: خزمه تکاری مالی: کو شاهی بو خودانی خو بدهت. بنچینه ئه وه کو دیده ثان (شاهد) دقیت یی دادپهروه بیت و چ گومان ل سهر نه بیت.

مفا و پاسپارده:

۱. شاهی دقیت ژ که سه کی دادپهروه (عادل) بیت.
۲. شاهییا که سئ ناسگری ب خیانهت و فیلبازی قه بیلگری نینه.
۳. شاهییا که سئ کین و دوژمنایه تی هه بیت قه بیلگری نینه.
۴. شاهییا که سئ مفایه ک بو خو تیدا بینیت قه بیلگری نینه.
۵. پژدیا شه ریه تی ب پاراستنا مافان.

فهرموودا شیستی: سهرژیکرن و ئامرازیڻ (ئالاقین)

وی

عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: «قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا لَأَقُو
الْعَدُوَّ غَدًا، وَلَيْسَ مَعَنَا مَدَى أَفَنْدَبِحُ بِالْقَصَبِ؟ قَالَ: مَا أَنْهَرَ الدَّمَ، وَذُكِرَ
اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلُّ، لَيْسَ السِّنُّ وَالظُّفْرُ، وَسَأُحَدِّثُكَ عَنْهُ؛ أَمَّا السِّنُّ
فَعَظْمٌ، وَأَمَّا الظُّفْرُ فَمَدَى الْحَبَشَةِ...» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ رافعی کوری خدیج -خودی ژێ رازی بیت- گوت: "من
گوت: ئەم پێغه مبه‌ری خودی، سوبه‌هی ئەم دی گه‌هینه‌ دوزمنی،
و کێر دگه‌ل مه‌ نینن، ئەری ئەم دشییڻ ب له‌قه‌نی (قه‌سه‌بی داری)
سه‌رژیکه‌ین؟ گوت: هه‌ر تشتی خوینی برژینیت و ناخی خودی ل
سه‌ر هاتبیته‌ گوتن، ژێ بخو، ژبلی ددان و نینوکی، و دی بو ته‌
به‌حس ژێ که‌م؛ ددان هه‌ستیه‌، و نینوک کێرا حه‌به‌شیانه‌..."

شروقه‌کرن:

ئەف فهرمووده مه‌رجین سه‌رژیکرنه‌ شه‌رعی دیار دکه‌ت:

نیک: ئالاقی سه‌رژیکرنی: دقیت ئالاقی تیژ بیت کو خوینی
برژینیت، چ کێر بیت، یان شیشه‌، یان به‌ر... ژبلی ددانی و

نینۆک، چونکی ددان ههستییه و نینۆک ژێ کێرا حه بهشیان بوو
بین کافر، و دویقه فتنایان دروست نینه.

دوو: گۆتنا ناڤی خودی: فهرزه ده می سه رژی کړنن بهیته گۆتن
"بسم الله".

ئه گهر ئه ف دوو مه رجه ب جه هاتن، خاړنا وی گیانه وهری
حه لاله.

مفا و پاسپارده:

۱. دوو مه رچین سه ره کی بو سه رژی کړنا شه رعی: پژاندنا خوینی
ب ئامرازه کی تیژ، و گۆتنا ناڤی خودی.

۲. دروست نینه سه رژی کړن ب ددان و نینۆکان بهیته کړن.

۳. دروسته سه رژی کړن ب هه ر ئامرازه کی تیژ بیت یی مه رج تیدا
هه بن.

۴. گرنگیا گۆتنا ناڤی خودی ل سه ر گیانه وه ران ده می
سه رژی کړنن.

فهرموودا شیست و ئیکئی: چاکی د سهرژیکرنی دا

عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ فَإِذَا قَتَلْتُمْ؛ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ، وَإِذَا ذَبَحْتُمْ؛ فَأَحْسِنُوا الذَّبْحَةَ، وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ، وَلْيُرِخْ ذَيْبِحَتَهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانکو: ژ شه دادی کوری ئهوسی -خودی ژئی پازی بیت- کو پیغه مبهری خودی ﷺ گوټ: "ب راستی خودی چاکی (الإحسان) ل سهر هه می تشته کی نفیسیه (فهرزکریه). قیجا ئه گهر هه وه کوشت، ب چاکی بکوژن، و ئه گهر هه وه سهرژیکر، ب چاکی سهرژیکهن، و بلا ئیک ژ هه وه کپرا خو ئیژ بکهت، و بلا گیانه وهری خو یی سهرژیکری ئارام بکهت".

شروقه کرن:

ئهف فهرمووده بنچینه یه کی مهزنی په وشتی د ئیسلامی دا دیار دکهت، ئه و ژئی "الإحسان"ه، کو واته ئه نجامدانا کاری ب باشتیرین و جوانترین شیوه، خودی چاکی ل سهر هه می تشته کی فهرزکریه، هه تا د کوشتنا وی تشتی دا یی کوشتنا وی حه لال (وهکو مشک و ماران)، و د سهرژیکرنا وی گیانه وهری دا یی خارنا وی حه لال، "چاکی د سهرژیکرنی دا" ب چهند تشتان دبیت:

تيڙڪرنا ڪيڙي دا ڪو گيانه وهر زوى و بچ تازار بمریت، و ئارامڪرنا
گيانه وهرى ب نه ترساندنا وى و نيشانه دانا ڪيڙي بڙ وى، و
سه رڙينه ڪرنا گيانه وهره ڪى ل بهر چاڙهي يئ دى، ئه ڦه نيشانا
ره حم و دلوقانيا ئيسلامى يه هتا دگهل گيانه وهران ڙي.

مفا و پاسپارده:

۱. فهرزبوونا چاڪيي دهه مى کاران دا.
۲. فهرزبوونا ره حم و دلوقانيي دگهل گيانه وهران.
۳. ئادابين سه رڙيڪرنى: تيڙڪرنا ڪيڙي و ئارامڪرنا گيانه وهرى.
۴. ره حمه تا به رفره ها دينى ئيسلامى.

فهرموودا شیست و دووی: گوشتین هه رامکری

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - قَالَ: «حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ خَيْبَرَ الْحُمْرَ الْإِنْسِيَّةَ وَلَحُومَ الْبِغَالِ، وَكُلَّ ذِي نَابٍ مِنَ السَّبَاعِ، وَكُلَّ ذِي مَخْلَبٍ مِنَ الطَّيْرِ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ.

ئانکو: ژ جابرئ کورئ عه بدولایی -خودئ ژ وان پازی بیت- گوئ: "پیغه مبه رئ خودئ ﷺ ل پوژا خه بیه رئ گوشتئ که رین ناف مالان (الإنسیة) و گوشتئ هیستران، و هه ر گیانه وه ره کئ درنده یئ خودان کیله (ددانین تیژ یین پی گیانه وه ران دگریت)، و هه ر تهیره کئ خودان پهنج و نینوکیئ دریژ (چنگالین پی نیچیری دکهت)، هه رام کر".

شروقه کرن:

ئهف فهرمووده هندهک جورین گیانه وه ران دیار دکهت یین خارنا گوشتئ وان هه رام.

بنچینه د گیانه وه راندا هه لالبوونه، ژبلی وان یین شه ریه تهی هه رام کرین، ل دویف قئ فهرموودئ، ئهف گیانه وه ره هه رامن:

ئیک: که رین ناف مالان -گوهدریژ- (الحمراء الأهلية): به لی که رئ کیقی (الحمراء الوحشی) هه لاله.

دوو: هیستر (البغل): چونکی ژ هه سږ و ما که ری په یدا دبیت.
 سی: گیانه وه ریډ درنده (السباع): هر گیانه وه ره کی درنده یی ب
 'کیلبه' یی خو (وه کو ددانیښ شیر، گورگ، پلنگ) نیچیری دکه ت.
 چار: ته ی ریډ نیچیر که ر (ذو مقلب): هر ته ی ره کی ب په نجین خو
 (وه کو باز، عیقاب) نیچیری دکه ت.

مفا و پاسپارده:

۱. هر رامبوونا گوشتی که ری ناڤ مالان و هیستری.
۲. هر رامبوونا گوشتی هه می گیانه وه ریډ درنده ییښ خودان
 ددانیښ تیژ و کیلبیښ نیچیری.
۳. هر رامبوونا گوشتی هه می بالنده و ته ی ریډ خودان په نجین
 نیچیری.
۴. حیکمه تا ئی هر رامکرنی پاراستنا ساخله می و ره وشتی
 مروشی یه.
۵. سوننه ت سه ربخو یه د ته شریع دانانی دا.
۶. هنده ک ژقان هه لال بوون، پاشی د ده مه کی ده ستنی شان کری دا
 هاتنه هر رامکر.

فهرموودا شیست و سیئی: حه رامکرنا خو

شوبهاندنا زهلامان ب ژنان و بهروقازی

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - قَالَ: «لَعَنَ اللَّهُ الْمُتَشَبِّهِينَ مِنَ الرِّجَالِ
بِالنِّسَاءِ وَالْمُتَشَبِّهَاتِ مِنَ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ» رَوَاهُ أَبُو حَارِيٍّ.

ئانکو: ژ ابن عباس -خودی ژ وان پازی بیت- گوت: "خودی
نه فرهت ل وان زهلامان کرینه یین خو د شوبهین ب ژنان، و وان
ژنان یین خو د شوبهین ب زهلامان".

شروقه کرن:

ئهف فهرمووده گونهههکا مهزن دیار دکهت، ئه و ژی خو شوبهاندنا
هه ر پهگهزهکی یه ب پهگهزی بهرامبهه. خودی تعالی زهلام و ژن ب
سیفهت و سروشتهکی جودا ئافراندینه، و بو هه ر ئیکی ژ وان جل
و بهرگ و ئه رک و رهوشتی تاییهت دانایینه، خو شوبهاندن د جل
و بهرگان دا، د ئاخقتنی دا، د ریقه چوونی دا، و د هه می
تاییه تمه ندیین پهگهزی دا، کارهکی حه رام و گونهههکا مهزنه و
خودی نه علهت ل بکه ری وی کرینه، و ئهفه گوهورینا ئافراندا
خودی یه و تیکدانا سروشتی مروقی یه.

مفا و پاسپارده:

۱. هرامیا خو شوبهاندنا زهلامان ب ژنان و ژنان ب زهلامان.
۲. ئەف کاره ژگونههین مهزنه.
۳. فهرزبوونا پاراستنا جوداهیین دناڤهه را زهلام و ژنان دا.
۴. گوهورینا سروشتی خودی ئافراندی کارهکی شهیتانی یه.

فهرمودا شیست و چاری: بو ههر دهردهکی

دهرمانهک یی هه

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا أَنْزَلَ اللَّهُ دَاءً إِلَّا أَنْزَلَ لَهُ شِفَاءً» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

ئانکو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژ ی رازی بیت- گۆت: پیغه مبه ری خودی ﷺ گۆت: "خودی چ دهردهک نه ئینایه خاری ئیلا شیفایهک (دهرمانهک) ژ ی بو ئینایه خاری".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده هیقی و ئومیدهکا مهزن ددهته نه خوشان و هاندهرکه بو نوژداران و زانایان، خودی تعالی ههر نه خوشیهکا ئینایه خار، د هه مان دهمدا چاره سه ری و دهرمانی وی ژ ی ئافرانیدییه، هندهک ژ وان دهرمانان یین هاتینه زانین و هندهک یین هیشتا نه هاتینه زانین، ئه فه فهرمانهکا نه راسته وخو یه بو موسلمانان کو ل چاره سه ری بگه رن و پشت به ستنی ل سه ر زانست و فه کو لینان بکه ن بو دیتنا دهرمانان. ههروه سا، هیقیی ددهته نه خوشی کو بی ئومید نه بیت ژ ره حما خودی و بهردهوام بیت ل سه ر دوعا و لیگه ریاننا چاره سه ری.

مفا و پاسپاردە:

۱. بۆ ھەر نەخۆشیەكی چارەسەریەك یا ھەى.
۲. ھاندانا ل سەر لیگەریان و قەكۆلینین نۆژدارى بۆ دیتنا دەرمانان.
۳. قەدەغەكرنا بى ئومىدبوونى ژ رەحما خودى د دەمى نەخۆشیى دا.
۴. پىدقیە مروڤ ئەگەرین مادی (دەرمان) و یین مەعنەوى (دوعا) پىكقە بكاربینیت.
۵. خودى خالقى ھەمى تىشتى یە، ژ وان ژى نەخۆشى و بەلا.
۶. خۆ دەرمان كرن دروستە، و نە ھەقدژە دگەل پشتبەستال سەر خودى تەالا.

فهرمودا شیست و پینجی: خهون و تشتین پیقه

گریدای

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ مِنَ اللَّهِ وَالْحُلُمُ مِنَ الشَّيْطَانِ؛ فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مَا يُحِبُّ فَلَا يُحَدِّثْ بِهِ إِلَّا مَنْ يُحِبُّ، وَإِذَا رَأَى مَا يَكْرَهُ فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهَا وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَلْيَتَمَلَّ ثَلَاثًا، وَلَا يُحَدِّثْ بِهَا أَحَدًا، فَإِنَّهَا لَنْ تَضُرَّهُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانکو: ژ ئه بی قه تاده ی -خودی ژ ی رازی بیت- گۆت: پیغه مبه ری
خودی ﷺ گۆت: "خهونا باش ژ خودی یه و خهونا خراب (الحلم)
ژ شهیتانی یه، قیجا ئه گهر ئیکی ژ هه وه تشته کی خوش دیت، بلا
بتنی بو وی که سی بیژیت یی چه ژ ی دکهت، و ئه گهر تشته کی
نه خوش دیت، بلا په نایی ب خودی بگریت ژ شه ری وی و ژ
شه ری شهیتانی، و بلا سی جارن تف بکه ته (لایی چه پی)، و بلا
بو چ که سه کی نه بیژیت، چونکی ب راستی ئه و زیانی ناگه هینیته
وی."

شروقه کرن:

ئەف فەرموودە ئاداب و پېنمايېن سەرەدەریکرن دگەل خەونان
دیار دکەت و وان دکەتە دوو جور:

ئیک: خەونا باش (الرؤیا): ئەفە مزگینیەکە ژ خودی بۆ بەندەیی
ئیماندار، سوننەتە کو مروّف سوپاسیا خودی ل سەر بکەت و
بتنی بۆ کەسەکی حەژی دکەت و یی زانا بیژیت، دا کو ب باشی
بۆ وی شروقه بکەت و حەسیدی پی نەبەت.

دوو: خەونا خراب (الحلم): ئەفە ژ شەیتانی یە بۆ ترساندن و
بیزارکرن ئیماندار، دقیت مروّف سی جارن تف بکەتە لای
چەپی، و سی جارن پەنایی ب خودی بگريت ژ شەیتانی و ژ
شەری وی خەونی، و ل سەر لای خۆ یی دی بنقیت، و بۆ چ
کەسەکی نەبیژیت، ئەگەر وەسا کر، ئەو خەون زیانی ناگەهینیتی.

مفا و پاسپارده:

۱. سه لماندنا خه ونان.
۲. ئادابین سه ره ده ریکرنی دگهل خه ونا باش: سوپاسی و گوئن بو
حه ژیکریان.
۳. ئادابین سه ره ده ریکرنی دگهل خه ونا خراب: په نابرن ب خودی،
تفکر، و نه گوئن بو که سه کی.
۴. دویقه فتنه ئان رینمایان مروقی ژ زیانا خه ونین خراب
دیاریزیت.
۵. جوداهی دناقبه را خه ونا باش و خه ونا خراب دا.

فهرموودا شیست و شه‌شی: باشیا ئیسلامه‌تیا

مروقی

عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ - رَحِمَهُ اللَّهُ -، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ» رَوَاهُ مَالِكٌ وَأَحْمَدُ. وَرَوَاهُ ابْنُ مَاجَهَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، وَرَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.

ئانكو: ژعه‌لیی کورپی حسینى -خودی دلوقانیی پی‌ببه‌ت- گوت: پیغه‌مبه‌ریی خودی ﷺ گوت: "ژباشیا ئیسلامه‌تیا مروقی یه کو ده‌ست ژوی تشتی به‌رده‌ت یی وی په‌یوه‌ندی پیغه‌نه‌بیت".

شروقه‌کرن:

ئه‌ف فهرمووده بنچینه‌یه‌کی زی‌رینه ژ بنچینه‌ییی ره‌وشتی جوان و ئارامیا ده‌روونی.

مروقی ئیماندار یی کامل، دهم و هی‌زا خو د وی کاری دا بکار نائی‌نیت یی چ مفا نه بو دونیا یا وی و نه بو ئاخ‌ره‌تا وی تیدا هه‌بیت، ده‌ست به‌ردان ژ وی تشتی په‌یوه‌ندیا مروقی پیغه‌نه‌بیت، چ د ئاخ‌قتنی دا بیت (وه‌کو غه‌یبه‌ت، فتنه، پرسیارین بی مفا...)، یان د کریاران دا بیت، نیشانا باشی و ته‌مامیا ئیسلامه‌تیا وی

کهسی یه، ئەڤه دى بىته ئەگەرى ئاراميا وى و پاراستنا وى ژ
گەلەک کيشە و گونەهان.

مفا و پاسپارده:

۱. هاندانا ل سەر مژويلکرنا نهفسى ب وى تشتى مفادارڤه.
۲. دەست بەردان ژ تشتى بى مفا، نيشانا ئيسلامهتيا کامل و
تمامه.
۳. پاراستنا ئەزمانى ژ ئاخفتنن بى مفا.
۴. ئەڤ رهوشته دبىته ئەگەرى هەژيکرنا خەلکى و پريزگرتنا وان
بو مروڤى.
۵. ئيسلام جوان دبىت و زيده دبىت و کامل دبىت.
۶. هاندانا مروڤى دکەت بو پەيداکرنا سيفهتهکى زوهدى دهف
مروڤى، چونکى ژ سيفهتین مروڤين زاهد ئەوه کو مایتيکرن و
نيزيکى وان کارا نابيت بى مفایى ئاخرهتى تيدا نهبيت وهختى
خوب ههروه نابهن.

فهرموودا شیست و حهفتی: ئهدهبی جوان و باش

عَنْ أَيُّوبَ بْنِ مُوسَى بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ
أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَا نَحَلَ وَالِدٌ وَلَدَهُ مِنْ نَحْلٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَبٍ
حَسَنٍ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ.

ئانكو: ژ ئه یوو بی کور ی موسای کور ی عه مر ی کور ی سه عیدی
کور ی عاصی، ژ باب ی وی ژ با پیری وی کو پیغه مبه ری خود ی ﷺ
گوت: "چ بابه کی دیاریه ک با شتر ژ ئه ده به کی باش نه دایه زاروکی
خو".

شروقه کرن:

ئه ف فهرمووده گرنگیا پهروه دیا باش و فی کرنا رهوشتی جوان بو
زاروکان دیار دکهت، با شترین و بهاترین دیاری و میرات کو دهیک
و باب دشین بو زاروکی خو بهیلن، نه مال و سامانه، بهلکو ئه ده ب
و رهوشتی بلنده، چونکی مال و سامان دبیت ژناف بجیت، بهلی
ئه ده بی باش دی دگهل مروشی مینیت و دی بیته ئه گه ری
به خته وه ریا وی ل دونیا یی و ئاخره تی، پهروه دکرنا زاروکان ل
سه ر دین، راستگو یی، ریزگرتن، و هه می رهوشتین جوان، ئه رکه کی
سه ره کی یی دهیک و بابانه.

مفا و پاسپارده:

۱. باشتترین دیاریا بابه کی بو زاروکی خو، پهروهردیا باشه.
۲. فهرزبونو پهروهرده کرنا زاروکان ل سهر پهوشتی جوان.
۳. ئهدهب و پهوشت ژ مال و سامانی بهاترن.
۴. پهروهردیا باش دی بیته خیرهکا بهردهوام بو دهیک و بابان
حه تا پشتی مرنی.
۵. باب بهرپرسه ژ کورپی خو، قیجا ئهقه هاندانه بو پهروهرده کرنا
وی.
۶. هاندانه ل سهر ئینانا زاروکان، چونکی بتنی خودان زاروک
دشین قی فهرموودی جیبه جی بکهن.

فہرمودا شیست و ہہشتی: ہہلبزارتنا ہہقالان

عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالْجَلِيسِ السَّوِّءِ؛ كَحَامِلِ الْمِسْكِ، وَنَافِخِ الْكِيرِ؛ فَحَامِلُ الْمِسْكِ إِمَّا أَنْ يُحْذِيكَ، وَإِمَّا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً، وَنَافِخُ الْكِيرِ إِمَّا أَنْ يُحْرِقَ ثِيَابَكَ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ رِيحًا خَبِيثَةً» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ٹانکو: ژئہ بی موسایی ئہشعہری -خودی ژئی رازی بیت- گوت:
پیغہمبہری خودی ﷺ گوت: "نمونہ ہہقالی باش و ہہقالی
خراب، وہکی ہہلگری مسکی و پفکہری (گیرہا) ٹاسنگہری یہ،
ہہلگری مسکی، یان دی ہندہکی دہتہ تہ، یان دی ژئی کری، یان
ژی دی بیہنہکا خوش ژئی ہیٹہ تہ، و پفکہری ٹاسنگہری، یان
دی جلیکین تہ سوژیت، یان ژئی دی بیہنہکا پیس ژئی ہیٹہ تہ".

شروہ کرن:

ئہ فہرمودہ ب نمونہ یہکا گہلہک جوان کارتیکرنا ہہقالینی ل
سہر مروٹی دیار دکہت، ہہقالی باش وہکی مسک فروشی یہ، ہہر
دی خیرہک ژئی گہہیتہ تہ؛ یان دی فییری تشتہکی باش بی، یان
دی ناف و دہنگی تہ ب باشی دہرکہقیت، بہلی ہہقالی خراب

وهكى ئاسنگه رى يه، هه ر دى زيانه ك ژى گه هيتته ته؛ يان دى ته
تووشى گونه ه و كيشه يان كه ت، يان ژى ل كي مترين حالت دى
ناف و دهنگى ته ب خرابى ده ر ئيخيت، له ورا گه له ك گرنگه مروڤ
هه قالين باش بو خو هه لبري ريت.

مفا و پاسپارده:

۱. گرنگيا هه لبرارتنا هه قالى باش، وهك عه ره ب ديژن: (الصاحب
ساحب)، هه قال مروڤى دكيشيت.
۲. هه قال كارتىكرنه كا مه زن ل سه ر په وشت و دينى مروڤى هه يه.
۳. هاندانا ل سه ر هه قالينيا كه سىن باش و ئيماندار.
۴. ئاگه داركرن ژ هه قالينيا كه سىن خراب و بى په وشت.
۵. "المرء على دين خليله، فلينظر أحدكم من يخالل" (مروڤ ل
سه ر دينى هه قالى خو يه، قيجا بلا ئيك ژ هه وه به ريخو بده تى كا
هه قالينى دگه ل كى دكه ت).

فهرمودا شیست و نه هی: زیره کیا ئیماندارى

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرِ مَرَّتَيْنِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ ئه بی هورهیره ی -خوئی ژئ رازی بیت- گوئ: پیغه مبهری خوئی ﷺ گوئ: "ئیماندار دوو جاران ژ کونه کی فه ناهیته پیقه دان".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده هاندانا ئیماندارى دکهت کو یی زیرهک و هشیار بیت و ژ خهله تیئن خو بیئ بوری مفای وه ربگریت، ههروه کی مروقی ب عاقل ئه گهر جاره کی ژ کونه کی مارهک یان دوپشکهک پیقه بدهت، جارهکا دی دهستی خو ناکه ته وی کونی، ههروه سا ئیماندار ژى دقیت ژ وان کهس و جهان و خهله تیئن جاره کی زیان گه هاندیه وی، خو دویر بیخیت و جارهکا دی نه که قیته د هه مان داڤکی دا، ئه فه نه بتنی د کارین دونیایی دا، بهلکو د کارین دین و رهوشتی دا ژى یا گرنگه.

مفا و پاسپارده:

۱. ئیماندار دقیت یی زیرهک، هشیار و ژیر بیت.
۲. فهرزه مروّف مفاى ژ تاقیکرن و خهله تیئن خو یین بوری وهربگریت.
۳. نابیت مروّف دوو جاران باوه ریئ ب وی کهسی بینیت یی جاره کی خیانهت لی کربیت.
۴. هشیاری و خو پاراستن نیشانا ئیماننا کامله.
۵. پاشقه لیّدانه ژ بی ئاگه هیئ و خاپاندنی.
۶. لیپورین ژ جارا ئیکئ و توندکرن ژ جارا دوویئ.

فهرمودا حەفتیی: سیفەتین خیری

عَنْ أَبِي ذَرٍّ الْغَفَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَا أَبَا ذَرٍّ، لَا عَقْلَ كَالْتَدْبِيرِ وَلَا وَرَعَ كَالْكَفِّ، وَلَا حَسَبَ كَحُسْنِ الْخُلُقِ» رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ.

ئانكو: ژ ئەبی زەری غیفاری -خودی ژێ رازی بیت- گۆت: پیغەمبەرێ خودی ﷺ گۆت: "ئەبی ئەبا زەر، چ عەقل وەکی پلاندانانی نینە، و چ خۆپاراستن (ورع) وەکی خۆگرتنی (ژ حەرەمی) نینە، و چ پلە و پایە (حسب) وەکی پەروەشتی جوان نینە".

شروقه کرن:

ئەف فهرموده سی بنچینه یین گرنگ یین سەرکەفتن و کاملیی دیار دکەت:

ئێک: پلاندانان (التدبیر): باشتترین نیشانا عەقلی ساخلەم، پلاندانان و بیرکرنا د دویماییکا کاران دایە بەری دەستی پکرنی.

دوو: خۆگرتن (الکف): باشتترین جورێ خۆپاراستن ژ گونەهان (الورع)، خۆگرتنە ژ هەر تشتەکی گومان تیدا هەبیت و دویرکەفتنە ژ حەرەمی.

سڄ: پهوشتي جوان (حسن الخلق): راسته‌قينه‌ترين و بهاترين
پله و پايه (الحسب والنسب) کو مروّث شانازي پي بکه‌ت،
په‌وشتي وي يي جوانه، نه باب و باپيري وي.

مفا و پاسپارده:

۱. گرنگيا پلاندانان و بيرکرنی د کاران دا.
۲. باشتري ريکا خوياراستنا ژ گونه‌هان، دويرکه‌فتنا ژ وانه.
۳. په‌وشتي جوان، بلندترين پله‌يه کو مروّث دشيّت بگه‌هيتي.
۴. قيمه‌تا مروّثي ب په‌وشت و کاري وي يه، نه ب بنه‌مالا وي.

فهرموودا ههفتی و ئیکێ: پاشقه لیدان ژ تورهبوونی

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ: أَوْصِنِي. قَالَ: لَا تَغْضَبُ. فَرَدَّدَ مَرَّارًا، قَالَ: لَا تَغْضَبُ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

ئانكو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژێ رازی بیت:- "کو زه لاهمه کی گوته پیغه مبهری ﷺ: شیرته کی ل من بکه. گوته: توره نه به. وی زه لاهمی چه ند جارن (داخازا خو) دووباره کر، (پیغه مبهری) گوته: توره نه به".

شروقه کرن:

ئه ف فهرمووده گرنکیا خوگرتنی د ده می تورهبوونی دا دیار دکهت، پیغه مبهری ﷺ بتنی ئیک شیرته ل وی زه لاهمی کر و ل سه ر دووباره کر، ئه و ژێ "توره نه به". چونکی تورهبوون کلیلا هه می خرابیانه، د ده می تورهبوونی دا، مرووف کونترولا خو ژ ده ست ددهت و دبیت گه له ک ئاخفتنن خراب و کریارین په شیمانیی بکهت، وه کو کوشتن، لیدان، بهردان، و شکاندنا دلان.

له ورا خوگرتن د ده می تورهبوونی دا نیشانا هیز و ئیمانی یه.

چاره سه ری ژێ ب په نابرن ب خودی ژ شهیتانی و گوهورینا جهی خو و دهستنقیژ گرتنی یه.

مفا و پاسپارده:

۱. تورەبوون ژ شەیتانی یە و کلیلا ھەمی شەرانە.
۲. شیرەتا ھەرە باش خۆگرتنا ژ تورەبوونی یە.
۳. ھیزا راستەقینە د خۆگرتنا د دەمی تورەبوونی دایە.
۴. ھاندانا ل سەر بکارئینانا پیکین شەری بۆ کونترۆلکرنە تورەبوونی.
۵. دووبارەکرنە شیرەتی نیشانە ل سەر مەترسی و مەزناھیا وی کاری شیرەت پی دەیتە کرن.
۶. وەسیەتە کو ھەر ژ دەستپیکێ تورەنەبیت، و ئەگەر ب سەر دا ھات کونترۆلی ل سەر بکەت و دناڤدا نەچیت.

فه رموودا چه فتی و دووی: پاشقه لیدان ژ خو

مه زنکرنی

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ. فَقَالَ رَجُلٌ: إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُهُ حَسَنًا وَنَعْلُهُ حَسَنَةً؟ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، الْكِبَرُ بَطَرُ الْحَقِّ وَغَمَطُ النَّاسِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانکو: ژ عه بدوللایی کوپی مه سعودی -خودی ژئی رازی بیت- گوت: پیغه مبه ری خودی ﷺ گوت: "ناچیته به هه شتی ئه و که سی ته مهت گه ردیله یه کی (ذره) ژ خو مه زنکرنی (کبر) د دلی ویدا هه بیت." زه لامه کی گوت: ب راستی مروف چه ز دکهت جلیکین وی یین جوان بن و پیلاقین وی یین جوان بن؟ گوت: "ب راستی خودی یی جوانه و چه ز ژ جوانیی دکهت، خو مه زنکرن: په تکرنا چه قیی و ب کیم دیتنا خه لکی یه".

شروقه کرن:

ئه ف فه رمووده ترسناکیا گونه ها خو مه زنکرنی "کبر" ی دیار دکهت، کو ریگره ژ چوونا به هه شتی.

پاشی پیناسه یا راسته قینه یا خو مه زنکرنی دکهت دا کو خه لک
تیدا خه لهت نه چن و شاش تینه گه هن، خو مه زنکرن: نه جلکین
جوان و خو خه ملاندنا هه لاله، چونکی خودی جوانه و هه ز ژ
جوانیی دکهت، به لکو "کبر" دوو تشتن:

ئیک: په تکرنا هه قیی (بطر الحق): ده می هه قی بو مروقی دیار
دبیت، ژ بهر خو مه زنکرنی وی قه بیل ناکهت.

دوو: ب کیم دیتنا خه لکی (غمط الناس): کو مروف خو ژ خه لکی
دی مه زنتر و باشترببینیت و وان ب کیمی ببینیت.

ئه هه سیفه تی شهیتانی و فیرعه ونی یه و ژ مه زنترین گونه هانه.

مفا و پاسپارده:

۱. خو مه زنکرن (کبر) گونه هه کا مه زنه و ریگره ژ چوونا به هه شتی.

۲. هه زکرنا جوانیی د جل و بهرگان دا نه ژ خو مه زنکرنی یه.

۳. پیناسه یا کبری: په تکرنا هه قیی و ب کیم دیتنا خه لکی.

۴. هاندانا ل سه ر خو نزمی (تواضع) و قه بیلکرنا هه قیی.

فهرمودا چه فتی و سیئی: سه رکه فتن و

سهرفه رازیا ئیماندارى

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ، وَرُزِقَ كَفَافًا، وَقَتَّعَهُ اللَّهُ بِمَا آتَاهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ژ عه بدوللايى كورئ عه مرى -خودئ ژئ رازى بيت- گوت:
پيغه مبهري خودئ ﷺ گوت: "ب راستى سه ركه فت ئه و كه سئ
موسلمان بووى، و رزقه كئ تيرا وى پئ هاتيه دان، و خودئ ئه و
قه ناعه ت پئ ئيناي ب وى تشتئ دايئ".

شروقه كرن:

ئه ف فهرموده سئ كليئين سه ركه فتن و سه رفه رازى و به خته وه ريا
راسته قينه ديار دكه ت:

ئيك: ئيسلام: مه زنترين نيعمه ت و ريكا سه ركه فتن دونيائى و
ئاخره تئ، موسلمان بوون و پابه نديبون ب فهرمانين وئ يه.

دوو: رزقئ ناھنجى (الكفاف): رزقه كئ حه لال بيت كو تيرا پيدئيئ
مروئى بكه ت، بئ كو زيده بيت و مروئى ژ خودئ بئ ئاگه ه بكه ت،
يان كيئم بيت و مروئى پيدئى خه لكى بكه ت.

سڃ: قه ناعه ت: زه نڳينيا راسته قينه قه ناعه تا دلي يه. هه ركه سڃ
 ب وي تشتي خودي دايي پازي و قه ناعه تكه ر بيت، نه و دي يي
 به خته وهر و نارام بيت، هه تا نه گهر مالي وي كيڻم بيت ڙي.
 هه ركه سڃ نه ڦ سڃ سيفه ته تيډا هه بن، نه و ب راستي يي
 گه هشتيه سه ركه فتنې.

مفا و پاسپارده:

۱. سه ركه فتنه راسته قينه د ئيسلامي دايه.
۲. باشتريڼ رزق، رزقي حه لال و ناقنجي يه.
۳. قه ناعه ت گه نجينه يه كه كو ب دوماهيك ناهي ت.
۴. به خته وهر ي ب ناراميا دلي يه، نه ب زوريا مال و ساماني يه.

فهرمودا حه فتی و چاری: شیره ته کا کورت و پر

مفا

عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: «جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، عِظْنِي وَأَوْجِزْ. فَقَالَ: إِذَا قُمْتَ فِي صَلَاتِكَ؛ فَصَلِّ صَلَاةً مُودِعٍ، وَلَا تَكَلِّمْ بِكَلَامٍ تَعْتَذِرُ مِنْهُ عَدًّا، وَاجْمَعْ الْيَأْسَ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ» رَوَاهُ أَحْمَدُ.

ئانکو: ژ ئه بی ئه یووبی ئه نصاری -خودی ژئی رازی بیت- گوت: "زه لامه ک هاته دهف پیغه مبهری ﷺ و گوت: ئه ی پیغه مبهری خودی، شیره ته کی ل من بکه و کورت بکه. گوت: ده می تو رادی بو نقیژا خو، نقیژا مالئاقا که ره کی بکه (ئه وی خاترا خو دخازیت)، و ب ئاخفتنه کی نه ئاخقه کو سوبه هی عوزری بو بخوازی، و هیقیا خو ژ وی تشتی د دهستی خه لکی دا هه ی بیره".

شروه کرن:

ئه ف فهرموده سی شیره تین زیرین و کورت ل خو دگریت کو به خته وه ریا مروقی تیدایه:

ئېك: نقيژا مالئاقاكه ره كي: (ئهوئ خاترا خو دخازيت) دهمي
نقيژي دكه ي، هزر بكه ئه قه دويماهيك نقيژا ته يه، وي دهمي دي
ب خشوع و دله كي ئاماده نقيژا خو كه ي.

دوو: پاراستنا ئه زماني: بهري هه ر ئاخفتنه كي، باش هزرا خو بكه
كا دي چ بيژي، ب ئاخفتنه كي نه ئاخقه كو پاشي په شيمان ببی
و پيدقي ببیت عوزري بخوازي.

سي: بي منه تي ژ خه لكي: هيقي و ئوميدا خو بتني ب خودي قه
گریده، هيقي و چاقديريا ته ل وي تشتي د دهستي خه لكي دا
نه بيت، دي يي سه ربلند و ئارام بي.

مفا و پاسپارده:

۱. باشتري ريكا بده ستقه ئينانا خشوعي د نقيژي دا، بيرئينانا
مرني يه.

۲. فهرزبوونا پاراستنا ئه زماني ژ ئاخفتني په شيماني.

۳. بي منه تي ژ خه لكي و پشت بهستن ب خودي، كليلا
سه ربلندي و ئارامي يه.

۴. كورت و پر مفا بوونا ئاخفتني پيغه مبهري ﷺ.

۵. رژديال سه ر شيره تي، و چ تيذا نينه هه كه داخاز بكه ت كو يا
كورت بيت.

فهرموودا حهفتی و پینجی: ریزگرتن ل لاوازن

عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «هَلْ تَنْصَرُونَ وَتَرْزُقُونَ إِلَّا بِضَعْفَائِكُمْ؟!» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

ئانکو. ژ مصعبی کوری سهعدی: کو پیغهمبهری ﷺ گوت:
"ئه ری هوین دهینه سهرخستن و رزق دان، ئیلا ب (ئه گه ری)
لاواژین هه وه نه بیت؟!"

شروقه کرن:

ئه ف فهرمووده گرنگیا ریزگرتن و چاقدیریا چینا لاواز و هه ژار د
جقاک ئیسلامی دا دیار دکه ت.

دبیت هندهک که سین بهیز و زهنگین هزر بکه ن کو سه رکه فتن و
رزقی وان ب هیژ و زیره کیا وانه، به لی پیغهمبه ر ﷺ راستیه کا دی
دیار دکه ت، کو خودی تعالی ب ئه گه ری هه بوونا و دوعایی
که سین لاواز، هه ژار و دلشکهستی، په حمی ب هه می جقاک دی
به ت و سه رکه فتن و رزقی بو وان دئینیه خار، چونکی دوعایی
وان یین ب دله کی پاقر، که له ک نیژیکی قه بیلبوونی نه، له ورا دقیت
ئه م ریزی ل وان بگرین و هاریکاریا وان بکه ن.

مفا و پاسپارده:

۱. گرنگیا ریزگرتن و هاریکاریا که سیین لاواز و هه ژار.
۲. سه رکه فتن و پرزق ژ خودی یه، و دوعایین هه ژاران ئه گه ره کی مه زنه بو هاتنا وان.
۳. قه ده غه کرنا خو مه زکرئی ل سه ر که سیین لاواز.
۴. هه رکه سی چاکیی دگهل هه ژاران بکه ت، د راستیی دا چاکیی دگهل خو دکه ت.
۵. سه رکه فتن و پرزقی ئه گه ریین حسی و مه عنه وی یین هه یین.
۶. ژ خیری و به ره که تی یه هه بوونا لاواز و به لنگازان دناف مه دا.

فهرمودا حهفتی و شه‌شتی: کوژه‌ک و کوشتی د

به‌هه‌شتی دا

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَضْحَكُ اللَّهُ إِلَى رَجُلَيْنِ يَقْتُلُ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ يَدْخُلَانِ الْجَنَّةَ؛ يُقَاتِلُ هَذَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَيُقْتَلُ، ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَى الْقَاتِلِ فَيُسَلِّمُ فَيُسْتَشْهَدُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانکو: ژ ئه‌بی هوره‌یره‌ی -خودی ژئی رازی بیت- گوت: پیغه‌مبه‌ری خودی ﷺ گوت: "که‌یفا خودی ب دوو زه‌لامان ده‌یته کو ئیک ژ وان یی دی دکوژیت و هه‌ردوو دچنه به‌هه‌شتی: ئه‌قه (یی ئیکی) د ریکا خودی دا شه‌ری دکه‌ت و ده‌یته کوشتن (شه‌هید دبیت)، پاشی خودی ته‌وبا که‌سی کوژه‌ک قه‌بیل دکه‌ت و ئه‌و موسلمان دبیت و پاشی ئه‌و ژی ده‌یته کوشتن (شه‌هید دبیت)".

شروقه‌کرن:

ئه‌ف فهرموده‌ ره‌حم و فه‌زلی مه‌زنئی خودی تعالی و فره‌هیا ده‌رگه‌هی ته‌وبی دیار دکه‌ت، نمونه‌یه‌کا سه‌یر و به‌لگه‌ه نیشا دده‌ت:

ئیک: کوشتی: موسلمان‌ه‌که د ریکا خودی دا شه‌ری دکه‌ت و ژلایی کافره‌کی قه‌ ده‌یته کوشتن و شه‌هید دبیت و دچینه به‌هه‌شتی.

دوو: کوژەك: ئەو كافرئ ئەو كوشتى، پشتى دەمهكى خودئ
رېنمايى دكەت و موسلمان دبیت و تەوبەكا راست دكەت، پاشى
ئەو ژى د پړىكا خودئ دا شەرى دكەت و شەهید دبیت و دچیتە
بەهەشتئ.

ب قى شیوهى، هەردوو، کوژەك و كوشتى، د بەهەشتئ دا كوم
دبن، و خودئ كهیفا وى ب قى رەحمەتا وى یا بەرفرەه دهیت و
دكەنیت ب رەنگەكئ ژ هەژى پیرۆزى و مەزنىا وى.

مفا و پاسپاردە:

۱. رەحما خودئ یا بەرفرەهه و دەرگەهئ تەوبئ هەردەم یئ
قەكرى یه.

۲. ئیسلام گونەهین بەرى خو هەمیان ژیدبەت.

۳. فەزلى مەزنئ شەهیدى و شەهیدبوونئ د پړىكا خودئ دا.

۴. جیگیربوونا (ثابتبوونا) سیفەتئ "كەنى" (الضحك) بو خودئ
تعالى ب شیوهیهكئ لایقى مەزناتیا وى.

۵. دەرگەهئ تەوبئ یئ قەكریه بو گۆنەهكار و تاوانبارەكى.

۶. دلبرنە كو خەلك بهینە دناف ئیسلامئ دا.

فه رموودا هه فتی و هه فتی: پاشقه لیدان ژ

داخازکرنا مرئی

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ لِيُضْرَّ أَصَابُهُ؛ فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ فَاعِلًا، فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي، وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ ئه نه سی -خودی ژئی رازی بیت- گۆت: پیغه مبهری خودی ﷺ گۆت: "بلا چ ئیک ژ هه وه داخازا مرئی نه که ت ژ بهر زیانه کا گه هشتیه وی، قیجا ئه گهر هه ر پیدقی بوو بکه ت، بلا بیژیت: خودایی من، من ب بهیله ساخ هه که ژیان بو من بخیرتر بیت، و من ب مریینه ئه گهر مرن بو من خیرتر بیت".

شروقه کرن:

ئه ف فه رمووده داخازکرنا مرئی قه دهغه دکه ت، ب تاییه ت ده می مروف تووشی به لا و نه خوشیه کا دونیایی دبیت، چونکی داخازکرنا مرئی نیسانا بی سه بری و نه رازیبوونی یه ب قه ده را خودی، هه روه سا، ژیانای ئیماندار ی هه می خیره، ئه گهر د خوشیی دا بیت سوپاسیی دکه ت و خیره بو وی، و ئه گهر د نه خوشیی دا بیت سه بری دکیشیت و گونه هیین وی دهینه ژیبیرن و خیره بو وی،

به لى ئەگەر مەرۆف گەلەك نەچار بوو و ژبەر فیتنەیهكا دینی ترسا
ل سەر دینی خو، وی دەمی دشیت وی دوعایا د فەرموودی دا
هاتی بکەت و کارى خو بسپیریتە خودى.

مفا و پاسپاردە:

۱. حەراملە مەرۆف داخازا مرنى بکەت ژبەر بەلایا دونیایى، و
دروستە ژ ترسین فیتنەیهكا ددینی دا.
۲. فەرزبونا سەبرى ل سەر قەدەرا خودى.
۳. ژيانا ئیماندارى هەمى خیرە و خیرا وی زیدە دکەت.
۴. دروستە مەرۆف دوعا بکەت کو خودى یا ب خیرتر بو وی
هەلبژیریت، چ ژيان بیت یان مرن.
۵. ئەف فەرموودەیه گرنگیا دوعاکرنى بو مە دیاردکەت.
۶. ئەف فەرموودەیه گرنگیا دوماهیا کاروکریارین مەرۆفى
دیاردکەت.

فهرمودا ههفتی و ههشتی: فیتنا دونیایی و ژنان

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ وَإِنَّ اللَّهَ مُسْتَخْلِفُكُمْ فِيهَا، فَيَنْظُرُ كَيْفَ تَعْمَلُونَ، فَاتَّقُوا الدُّنْيَا، وَاتَّقُوا النَّسَاءَ، فَإِنَّ أَوَّلَ فِتْنَةٍ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَتْ فِي النِّسَاءِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانكو: ژ ئه بی سه عیدی خودی - خودی ژێ رازی بیت- گۆت: پیغه مبه ری خودی ﷺ گۆت: "ب راستی دنیا یا شرین و کهسکه (جوانه) و ب راستی خودی هوین یین کرینه جینشین تیدا، دا ببینیت کا هوین دی چ کهن، قیجا خو ژ دونیایی بیاریزن، و خو ژ ژنان بیاریزن، چونکی ب راستی ئیکه فیتنا به نی ئیسرائیلیان د ژنان دابوو".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده هوشداریی ددهت ل سه ر دوو فیتنه یین مه زن کو دبنه ئه گه ری ژ ری ده رکه فیتنا گه له ک مروقان:

ئیک: فیتنا دونیایی: دنیا ب جوانی و شریناها یا خو مروقی به ره ف خو فیه دکیشت و ژ بیرئینانا ئاخره تی بی ئاگه ه دکه ت، له ورا پیدقیه مرو ف هشیار بیت و پی نه هیته خاپاندن.

دوو: فیتنا ژنان: ژن فیتنه کا مه زنه بو زه لمان، و دبیت بېنه
ئه گهری که فتنه وان د هه رامیدا.

پاشی فه رمووده دیار دکهت کو ئیکه م فیتنه و ئه گهری تیکچوونا
به نی ئیسرا ئیلیان ژی ژن بوون. "خو پاراستن" (انتقوا) لقیړه نه ب
رامانا دوژمنایه تی یه، به لکو ب رامانا هشیار بوون و نه که فتنه د
دا فکین هه رام دایه.

مفا و پاسپارده:

۱. هوښداری دان ژ خاپاندنا ب جوانی و زینه تا دنیای.
۲. هوښداری دان ژ فیتنا ژنان و پیدقییا خو پاراستن ژ هه رامی.
۳. مفا وه رگرتن ژ تاقیکرن و سه ربورین ئومه تین به ری خو.
۴. دنیا جهی تاقیکرنی یه، و خودی دبینیت کا ئه م دی چاوا
کارکه یین.
۵. عه بد جینشیننه د دنیای دا ودی پرسیارا قی چهن دی ژی
هیته کرن، قیجا بلا چاکیی بکهت دا رزگار بیت.

فهرموودا حهفتی و نه هی: پشکین ئیمانئ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْإِيمَانُ بَضْعٌ وَسَبْعُونَ - أَوْ بَضْعٌ وَسِتُّونَ - شُعْبَةً؛ أَعْلَاهَا: قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَدْنَاهَا: إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانکو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژئ رازی بیت- گۆت: پیغه مبه ری خودی ﷺ گۆت: "ئیمان حهفتی و هندهک - یان شیست و هندهک - پشکه، بلندترینا وی: گۆتنا 'لا إله إلا الله' یه، و نزمترینا وی: لادانا نه خووشی ئازاری یه ژ ریکی، و شهرم پشکه که ژ ئیمانئ".

شروقه کرن:

ئه ف فهرمووده دیار دکهت کو "ئیمان" بتنئ باوهریه کا دلی نینه، به لکو گهلهک پشک و پارچه یین وی یین ههین کو گۆتن و کریارین دیار و فهشارتی فه دگریت. فهرمووده سی نموونه یان ژ وان پشکان دیار دکهت:

ئیک: بلندترین پشک: په یفا ته وحیدی (لا إله إلا الله)، کو بنچینی هه می ئیمانئ یه. (ئه فه گۆتنا ب دهقی یه)

دوو: نزمترین پشک: لادانا ئازاری ژ ریځا خه لکی، کو کاره کی
 خیری و چاکی یه دگه ل جفاکی. (ئه څه کریارین ب له شی یه)
 سی: پشکه کا گرنگ: شهرم (الحیاء)، کو ره وشته که مروقی ژ کریار
 و گوتنن خراب دیاریزیت و هاندهره بو کارین باش. (ئه څه کاری
 دلی یه).

ئیمانا کامل ب ئه نجامدانا هه می څان پشکانه.

مفا و پاسپارده:

۱. ئیمان گوتن و کریاره، گوتنا دهقی ودلی، و کریارا دهقی، وله شی،
 و دلی.
۲. په یڅا ته وحیدی بلندترین پله یا ئیمان یه.
۳. لادانا ئازاری ژ ریځی نیشانا ئیمان یه و خیره کا مه زنه.
۴. شهرم ره وشته کی ئیمان یی بلنده و کلیلا گه له ک خیرانه.
۵. هه رسی قه دیدن پیناسا ئیمان یی دق فهرموودی دا هاتن،
 گوتنا ب دهقی، و کریارا ب له شی، و کریارا ب دلی.
۶. ئیمان بلند یه و نزمی یا هه ی، هه می کار نه ل ئیک ئاستن.
۷. ئیمان کیم و زیده دبیت، کیم دبیت ب گوهداریا شهیتانی، و
 زیده دبیت ب گوهداریا ره حمانی.

فەرمودا ھەشتیئی: ریکین خو پاراستنا ژ ئاگری

عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا سَيُكَلِّمُهُ رَبُّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ تَرْجُمَانٌ؛ فَيَنْظُرُ أَيْمَنَ مِنْهُ، فَلَا يَرَى إِلَّا مَا قَدَّمَ، وَيَنْظُرُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَلَا يَرَى إِلَّا النَّارَ تَلْقَاءَ وَجْهِهِ، فَاتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ ثَمَرَةٍ، فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ عەدی بن حاتمى -خودی ژى پارازی بیت- گوت: پیغه مبهري خودى ﷺ گوت: "چ ئیک ژ ھەوہ نینە ئیلا خودایی وی دی دگەل ئاخقیت و چ وەرگیر دناقبەرا واندا نینن، قیجا دی بەریخۆ دەتە لایى خو یی راستى، چ نابینیت ژبلی وی تشتى پیشکیش کری

(ژ کاران)، و دی بەریخۆ دەتە لایى خو یی چەپی، چ نابینیت ژبلی وی تشتى پیشکیش کری، و دی بەریخۆ دەتە پیشیا خو، چ نابینیت ژبلی ئاگرى ل ھەمبەری رویی وی، قیجا خو ژ ئاگری بپاریزن ھەتا ب نیف خورمە یەکی ژى بیت، و یی نەبیت، قیجا ب پەیقەکا باش".

شروقه کرن:

ئەف فەرموودە دیمەنەکی پۆژا قیامەتی نیشا ددەت دەمی
 ھەرکەس دی ب تنی ل ھەمبەر خودی راوەستیت و حسابا وی
 بەیتە کرن، د وی دەمی ترسناک دا، چ تشت مفای ناگەھینیتە
 مروۆفی ژبلی کارین وی یین باش، لەورا پیغەمبەر ﷺ ھاندانا مە
 دکەت کو خو ژ ئاگری جەھنمەمی پیاریزین، ھەتا ب کیمترین
 کاری باش بیت ژی، وەکو خیرکرن ب نیف خورمەیەکی، یان گوتنا
 پەیقەکا باش کو دلێ کەسەکی خوۆش بکەت، چ کارەکی باش ل
 دەف خودی بچوێک نینە.

مفا و پاسپاردە:

۱. جیگیربوونا (ثابتبوونا) ئاخفتنا خودی دگەل بەندەیان ل پۆژا
 قیامەتی، و دیارکرن کۆ ئەو ذاتی و کریاری یە.
۲. ھەر مروۆقەک بتنی دی ل ھەمبەر خودی حسابا کارین وی
 دگەل ھیتە کرن.
۳. ھاندانا ل سەر خیرکرنی، ھەتا ب کیمترین تشت ژی بیت.
۴. پەیقەکا باش خیرە و مروۆفی ژ ئاگری پیاریزیت.
۵. چ کارەکی باش نابیت ب کیمی بەیتە دیتن.

٦. به رفرههيا زانين و علمي خودي تعالا ب هه مي زمانان، چونكي
ئه و خالق وانه.

٧. هشياربوون ژ قى ديمه ن و مه وقفى ب ترس.

٨. به رهه فكرنا به رسقا بو پرسيارين وي پروژي.

٩. سه لماندنا پرسياركرني و لپرسيني و جزاداني.

فهرموودا ههشتی و ئیکى: پاشقه لیدان ژ ناکوکی

دوو بهره کیی

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «دَعُونِي مَا تَرَكْتُكُمْ؛ فَإِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَثْرَةُ سُؤَالِهِمْ، وَاخْتِلَافُهُمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ، فَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَاجْتَنِبُوهُ، وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأَتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانکو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژ ئی رازی بیت- ژ پیغه مبهری ﷺ گوت: "هندی من هوین هیلاین (و تشتهك نه گوتیه هه وه) دهست ژ من بهردهن، چونکی ب راستی ئه گهری تیچوونا وان که سین بهری هه وه، زوریا پرسیارین وان و ناکوکیا وان بوو ل سهر پیغه مبهرین وان، قیجا ئه گهر من نه هی ژ تشته کی کر، خو ژ ئی دویر بیخن، و ئه گهر من فهرمانا ب تشته کی کر، هندی بشین ژ ئی ب جه بینن".

شروقه کرن:

ئه ف فهرمووده دوو بنچینه یین گرنه یین پابه ندبوون ب دینی فه دیار دکهت:

ثِيَك: دويركهفتن ژ ناکوکی و پرسپاریښ بڼې مفا: پیڼغمبهړ ﷺ نه هیڅ ژ پرسپارکرنا ل سهر وان تشتان دکهت بیښ شه ریعته تی به حس ژئ نه کړی و بیدهنگ بووی، چونکی پرسپارکرنا زور و ناکوکی دبنه نه گهرئ گرانکرنا دینئ و تیچوونئ، ههروه کی ب سهرئ نومه تیښ بهری مه هاتی.

دوو: چاوانییا پابه ندبوون ب فه رمان و قه ده غه یان:

أ. قه ده غه (النهي): هه ر تشته کی پیڼغمبهړی ﷺ قه ده غه کربیت، فرهزه خو لئ دویر بیخین ب ته مامی و بڼې چ مهرج.
 ب. فه رمان (الأمر): هه ر تشته کی فه رمان پڼې کربیت، فرهزه ل سهر مه کو هندي د شیانن مه دا بیت ب جه بینین، نه قه ره حم و سقکاتیه کا مه زنه ژ خودئ.

مفا و پاسپارده:

۱. قه ده غه کرنا پرسپاریښ بڼې مفا و ناکوکیښ د دینیدا.
۲. فرهزه خو دویر ئیخستن ژ هه می قه ده غه یان ب ته مامی.
۳. فه رمان ب دویف شیانان قه گریداینه "لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا".
۴. دینئ ئیسلامی دینئ سقکاتی یه.

فہرموودا ھہشتی و دووی: دلوقانی ب ئافرانديان

عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ، لَا يَرْحَمُهُ اللَّهُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ جهریری کوری عہدوللایی -خودی ژئی رازی بیت-
گوت: پیغہمبہری خودی ﷺ گوت: "ھہرکەسی پەحمی ب خەلکی
نەبەت، خودی پەحمی پی نەبەت".

شروڤه کرن:

ئەف فەرموودە ل سەر بنچینەیی "الجزاء من جنس العمل"
(جزا دان ژ جورئ کریاری یە) دچیت، پەحم و دلوقانی ژ بلندترین
سیفەتین خودی تعالی و ئیماندارانە، ھەرکەسی پەحم و دلوقانی
د دلی ویدا ھەبیت بەرامبەر خەلکی، چ موسلمان بن یان نە، ھەتا
بەرامبەر گیانەوہران ژئی، خودی تعالی دی ل دونیایی و ل
ئاخەرەتی پەحمی پی بەت، و ھەرکەسی بی پەحم و دل پەق بیت،
ئەو خو ژ پەحما بەرفرەھا خودی بی بار دکەت.

مفا و پاسپارده:

۱. فەرزبوونا رەحم و دلوڤانیی دگەل ھەمی ئافرانیدیان.
۲. رەحمکرناب خەلکی ئەگەرە بۆ بدەستقەئینانا رەحما خودی.
۳. دل رەقی و بی رەحمی ئەگەرە بۆ بی باربوون ژ رەحما خودی.
۴. جیگیرکرنارەحمی بۆ خودی تەعالا.
۵. پاداشت ژ جورئ کریاری یە.
۶. ئیسلام دینی رەحم و دلوڤانیی یە.

فهرموودا ههشتی و سییی: گه هاندنا خزمانیی و

مروقایینی

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ وَيُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ، فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانکو: ژ ئه نه سی کورئ مالکی - خودئ ژئ رازی بیت- گوت: پیغه مبه ری خودئ ﷺ گوت: "هه رکه سی هه ز بکه ت کو پرزقی وی بو بهیته فره کرن و ژیی وی بو بهیته دریژکرن، بلا مروقایینیا خو بگه هینیت".

شروقه کرن:

گه هاندنا خزمانیی (صلة الرحم)، کو سه ره دانا خزم و که سوکاران و پرسیارکرن دهر باره ی حالئ وان و هاریکاریکرن وانه، ئیک ژ مه زنترین کارین خیرئ یه د ئیسلامی دا، ئە ف فهرمووده دوو به ره مهین مه زن یین قی کاری ل دونیایی دیار دکه ت: ئیک: به رفره هبوونا پرزقی: خودئ دی به ره که تی ئیخیته د رزق و مالی وی که سی دا.

دوو: دریژبوونا ته مه نی: خودئ دی به ره که تی ئیخیته د ژیی ویدا و شیانئ ده ته وی کو گه له ک کارین خیرئ تیدا بکه ت.

ئەقە ژبلى وى خىرا مەزن يال ئاخىرەتتى بۆ وى ھاتىيە دانان.

مفا و پاسپاردە:

۱. ھەرزبونا گەھاندنا خىزمانىي و ھەراميا پچراندنا وى
(نەگەھاندنا وى).

۲. گەھاندنا خىزمانىي دىيىتە ئەگەرئى بەرفرەھبونا پزقى و
درىژبونا تەمەنى.

۳. گرنگيدانا ئىسلامى ب بەيژكرنا پەيوەندىيىن جقاكى و خىزانى.

۴. خىزم ئەو كەسنى يىن ژ لايى دەيكى يان بابى قە نىيىكى مرققى
بن.

۵. درىژكرنا تەمەنى و زىدەبونا پزقى دەستى خودى دايە.

فهرموودا ههشتی و چاری: کومبوون ل سهر

حهژیکرنا پیغه مبهه ر و چاکان

عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْمَرْءُ
مَعَ مَنْ أَحَبَّ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانکو: ژ ئه بی موسایی ئه شعهری -خودی ژێ رازی بیت- گۆت:
پیغه مبهه ری خودی ﷺ گۆت: "مروڤ دی دگهل وی که سی بیت
یی حه ژێ دکهت".

شروقه کرن:

ئه ڤ فهرمووده مزگینه کا گه له ک مه زنه بو هه می ئیمانداران،
حه ژیکرنا خودی و پیغه مبهه ری ﷺ و هه قالین وی و هه می چاک
و خودیناسین ئیسلامی، عیباده ته که و خیره کا مه زن یا تیدا هه ی،
هه رکه سی ب راستی حه ز ژ که سین باش بکهت و هه ول بدهت
شوین پیین وان بکه قیت، حه تا ئه گه نه شیت بگه هیته پله یا
کارین وان ژێ، خودی تعالی ب فه زلی خو دی وی ل پوژا
قیامه تی دگهل وان کوم کهت د به حه شتی دا، و ب هه مان شیوه،
هه رکه سی حه ز ژ که سین خراب و کافران بکهت، دی دگهل وان
هیته کومکر.

مفا و پاسپارده:

۱. حه ژیکرنا که سیڼ باش عیاده ته.
۲. مروڤ ل پوژا قیامه تی دی دگهل وان که سان بیت یڼ ل دونیایي حه ژي کرین.
۳. مزگینی دان ب کومبوونا دگهل پیغه مبهه و چاکان بو وان که سیڼ حه ژي دکهن.
۴. هاندانا ل سهه حه ژیکرنا خودی و پیغه مبهه و چاکان و دویقه فتنه وان.
۵. ترساندن ژ حه ژیکرنا که سیڼ خراب و نه باش.
۶. جیگیرکنا کارو کریارین دلی و شینوارین وان.

فهرمودا ههشتی و پینجی: دوعایا سهفه ری

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا -: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا اسْتَوَى عَلَى بَعِيرِهِ خَارِجًا إِلَى سَفَرٍ، كَبَّرَ ثَلَاثًا، ثُمَّ قَالَ: سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا، وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ، وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ، اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَى، وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى، اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا، وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ، وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعَثَاءِ السَّفَرِ، وَكَآبَةِ الْمُنْظَرِ، وَسَوْءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ وَالْوَلَدِ. وَإِذَا رَجَعَ قَالَهُنَّ، وَزَادَ فِيهِنَّ: أَيُّونَ، تَائِبُونَ، عَابِدُونَ، لِرَبِّنَا حَامِدُونَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانكو: ژ عه بدوللایی کوری عومه ری -خودی ژ وان پازی بیت:-
"کو پیغه مبه ری خودی ﷺ ده می ل سهر حیشترا خوړوینشتبا
بو ده رکه فتنا بو سهفه ری، سی جارن دگوته 'الله اکبر'، پاشی
دگوت: (پاکي بو وی یی ئه فه بو مه بنده ست کری، و مه شیانیین
وی نه بوون، و ب راستی ئه م دی بو دهف خودایی خو زقړین،
خودایی من، ئه م د قی سهفه را خوډا داخازا چاکي و ته قوایی ژ
ته دکهین، و ژ کاران ژي یی تو پی پازی بی، خودایی من، قی
سهفه را مه ل سهر مه سقک بکه، و دویراتیا وی بو مه کورت بکه،
خودایی من، تو هه قالی د سهفه ری دا، و جینشیني د ناف

خیزانی دا، خودایی من، ئەز پەنایی ب تە دگرم ژ زەحمەتیا
 سەفەری، و دیمەنی نەخۆش، و زقربنا خراب د مال و خیزان و
 زارۆکان دا) و دەمی بزقربیا، ئەقە دگۆتن، و زیدەدکر: (ئەم یین)
 زقربین، تۆبەکار، عیبادهتکەر، بۆ خودایی خۆ سوپاسیکەر".

شروقه کرن:

ئەق فەرمووده دوعایەکا کومکەرە کو پینگەمبەری ﷺ د دەمی
 سەفەری دا دکر، ئەق دوعایە سوپاسی و زیکری خودی،
 داخزکنا خیر و پاراستنی، و پشت بەستن ب خودی قەدگرت،
 مەرۆف دانپیدانی دکەت کو هەر شیانهکا وی هەبیت ژ خودی یە،
 و داخازا هاریکاری و ساناھییبوون و سقکاتی ژ دکەت،
 هەروەسا، خیزان و مالی خۆ دسپیریتە خودی کو وان بپاریزیت،
 ئەقە نیشاننا بەندایەتیا کاملە کو د هەمی حالەتاندا مەرۆف پشت
 ب خودی ببەستیت.

مفا و پاسپارده:

۱. سوننه ته دوعایا سه فهری بهیته خواندن.
۲. پیدقیه مروّف نیعمه تین خودی (وه کو ترومبیّل، فروکه، پایور...) ببینیت و سوپاسیا وی بکه ت.
۳. داخا زکړنا چاکی و خودی ترسیی (ته قواییی) د سه فهری دا.
۴. سپارتنا خیزان و مال و حالی ب خودی.
۵. سوننه ته ده می ژ سه فهری دزقريت ژی دوعایه کا تایبته بکه ت.
۶. قه در و قیمه تی فی زکری، و گوّتنا وی ل جهی وی.
۷. چاقدیریکړنا شه ریعته تی ب ریڅخستنا هه می کاروباران.

فهرموودا هه شتی و شه شی: دویقکه فتن د کریارین

حه جی دا

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - : أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «خُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ» رَوَاهُ أَحْمَدُ وَمُسْلِمٌ وَالنَّسَائِيُّ.

ئانکو: ژ جابری کوری عه بدولایی -خودی ژ وان رازی بیت:- کو پیغه مبهری ﷺ گوت: "کریارین هه جا خو ژ من وهربگرن".

شروقه کرن:

ئه ف فهرمووده بنچینه یه که ژ بنچینه یین هه ج و عومری.

پیغه مبهر ﷺ فهرمانی ل موسلمانان دکه ت کو د هه می کریارین هه ج و عومری دا، چ بچویک بن یان مه زن، ب ته مامی دیقچوونا وی بکه ن و چ تشته کی ژ دهف خو زیده یان کیم نه که ن، پیغه مبهری ﷺ ب کریار و گوتنن خو چاوانییا ئه نجامدانا هه جی نیشا هه قالین خو کر، و ل سه ر مه ژ ی فه رزه کو ل دویق سوننه تا وی بچین دا کو هه جا مه یا قه بیلکری و دروست بیت.

مفا و پاسپارده:

۱. فہرزبونا دیچوونا پیغہمبہری ﷺ د کریارین حہج و عومری دا، وئہف چہندہ گوتن و کریار و پازیبوونا وی قہدگریت.
۲. ہہر کارہکی حہجی یی دژی سوننہتی بیت، ئہ و ناہیتہ قہبیلکرن.
۳. بیدعہ و زیدہکرن د عیبادہتان دا، ب تایبہت حہجی، کارہکی حہرامہ.
۴. گرنگیا فیربوونا حوکمین حہجی ژ قورئان و سوننہتا راست.
۵. دیارکرنہ ہندی کؤ حہج و عومرہ خودان کار وکریار و سوننہت وواجیباتہ.

فہرمودا ھہشتی و ھہفتی: خیرا سورھتا الإخلاص

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ تَعْدِلُ ثُلُثَ الْقُرْآنِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانکو: ژ ئہبی ھورہیرہی -خودی ژئی رازی بیت- گوت:
پیغہمبہری خودی ﷺ گوت: "(سورھتا) 'قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ' ھندی
سیکھہ کا قورئانی یہ".

شروقه کرن:

ئہف فہرمودہ فہزل و مہزناتیا سورھتا "الإخلاص" دیار دکھت،
قورئان ب گشتی ژ سی بہشین سہرہکی پیک دھیت: تہوحید
(ئیکدانانا خودی)، چیرۆک و سہرہاتی، و حوکم و ئہحکام.

سورھتا الإخلاص ب تہمامی بہحسی تہوحیدی و سیفہتین
خودی دکھت، لہورا خیرا خواندنا وی ھندی خیرا خواندنا
سیکھہ کا قورئانی یہ، ئہفہ نیشاننا وی چہندی یہ کو تہوحید
بنچینہ و ئہساسی دینی ئیسلامی یہ.

مفا و پاسپارده:

۱. فه زلی مه زنی سوره تا الإخلاص.
۲. خواندنا سوره تا الإخلاص هندی خواندنا سیکه کا قورئانی خیر یا تیدا هه ی.
۳. گرنگیا ته وحیدی و ناسکرنا سیفه تین خودی.
۴. هاندانا ل سهر خواندن و هزرکرنا د سوره تا الإخلاص دا.
۵. سه لماندنا باشتیری (تفاضلی) دناقبه را سوره ت و ئایه تاندا.

فهرمودا ههشتی و ههشت: باشیا رهفتار کرنی د

مال و زانستیدا

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَسَلَّطَهُ عَلَى هَلَكَتِهِ فِي الْحَقِّ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيَعْلَمُهَا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانکو: ژ عهبدوللایئ کورئ مهسعودی -خودئ ژئ رازی بیت-
گوت: پیغه مبه ری خودئ ﷺ گوت: "حه سیدی (الغبطة) نینه ئیلا
د دوو که سان دا: زهلامه کی خودئ مال دایئ و ئه و شیایه وئ
همیی د ریکا حه قیی دا بمه زیخیت، و زهلامه کی خودئ حیکمه ت
(زانست) دایئ و ئه و پی حوکمئ دکه ت و نیشا خه لکی دکه ت".

شروقه کرن:

"حه سه د" ل قییه ب رامانا "الغبطة" (حه زکرنا نیعمه تی بی نه مانا
وئ ژ خه لکی) هاتیه، نه ب رامانا حه سیدیا حه رامکری
(ئاره زووکرنا نه مانا نیعمه تی ژ خه لکی). فهرمووده دیار دکه ت کو
دروسته و به لکو کاره کی باشه مروّف حه ز بکه ت کو وه کی دوو
جورین که سان بیت:

ٲٲك: زه نكٲنٲ دل مه زن: ٲه و كه سٲ خودٲ مال و سامان داٲٲ و
ٲه و وٲ هه مٲٲ د كارٲن خٲرٲ و رازٲبونا خودٲ دا دمه زٲخٲت.
دوو: زانائٲ كار كه ر: ٲه و كه سٲ خودٲ زانٲن و حٲكه مه ت داٲٲ و
ٲه و كار پٲ دكه ت و نٲشا خه لكٲ دكه ت.

ٲه ٲه هاندانه كه بو پٲشبركٲ د ٲان دوو كارٲن خٲرٲ ٲٲن مه زن دا.

مفا و پاسپارده:

١. هه سٲدٲا هه رام ٲه ده غه ٲه، به لٲ "الغبطة" (پٲشبركٲ د
خٲرٲ دا) ٲا ٲه سه ندكرٲه.

٢. ٲه زلٲ مه زنٲ مه زاختنا مالٲ د رٲكا خٲرٲ دا.

٣. ٲه زلٲ مه زنٲ زانٲنٲ و كارٲٲكرن و به لاقكرنا وٲ.

٤. هاندانا ل سه ر خواستنا دوو نٲعه مه تٲن هه ره مه زن: مالٲ
هه لالٲ د خٲرٲ دا، و زانستٲ ب مفا.

٥. سه لماندنا هه بوونا هه سوٲدٲٲ هه رام.

فه رموودا هه شتی و نه هی: کومکه ری دوعای

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَدْعُو،
فَيَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَى وَالتَّقَى، وَالْعَفَافَ وَالْغِنَى» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانكو: ژ عه بدوللایی کورئ مه سعودی -خودئ ژئ پازی بیت:-
"کو پیغه مبه ری ﷺ دوعا دکر، و دگوت: خودایی من، ب راستی
ئه ز داخازا ریئمای (الهدی) و خودئ ترسیئ (التقی)، و خو
پاراستنئ (العفاف) و زهنگینیئ (الغنی) ژ ته دکه م".

شروقه کرن:

ئه قه ئیک ژ کورتترین و کومکه رترین دوعایین پیغه مبه ری یه ﷺ.
ئه و تیدا داخازا چار تشتان دکه ت کو خیر و به خته وه ریا دونیایی
و ئاخره تی ب خو قه دگرن:

ئیک: ریئمای (الهدی): داخازا زانستئ ب مفا و دویقکه فتنه ریکا
راست.

دوو: خودئ ترسی (التقی): داخازا ترسا خودئ و پابه ندبوون ب
فه رمانین وی و دویرکه فتن ژ قه دهغه یین وی.

سی: خو پاراستن (العفاف): داخازا پاراستنا نه فسی ژ هه می
هه رام و تشتین نه ژ هه ژئ، چ د نامویسی دا بیت یان د مالیدا.

چار: زهنگینى (الغنى): داخازا زهنگینیا دلى (قهناعهت) و بى منهت بوون ژ خه لکى.

ئهف دوعایه نمونه یا "جوامع الکلم" (ئاخفتنا کورت و پر مفا) یا پیغه مبه ری یه ﷺ.

مفا و پاسپارده:

۱. فه زلی قی دوعایا کومکهر و بهرده و امیا ل سهر.
۲. باشتترین تشت مروف ژ خودی بخوازیت، خیرا دین و دونیایی یه.
۳. رینمایی و خودی ترسی، به خته وه ریا ئاخره تی مسوگهر دکهن.
۴. خو پاراستن و زهنگینى، به خته وه ریا دونیایی مسوگهر دکهن.

فهرمودا نوتی: ریکا دوبروونی ژ ناگری

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُزْحَزَحَ عَنِ النَّارِ، وَيَدْخُلَ الْجَنَّةَ فَلْتَأْتِهِ مَنِيَّتُهُ وَهُوَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَلَيَأْتِ إِلَى النَّاسِ الَّذِي يُحِبُّ أَنْ يُؤْتَى إِلَيْهِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانکو: ژ عه بدوللایي کورې عه مری -خودی ژ وان رازی بیت-
گوت: پیغه مبهري خودی ﷺ گوت: "هه رکه سی حه ز بکه ت کو ژ
ناگری بهیته دوبرئیخستن و بجیته به حه شتی، بلا مرن ب سهر
وی دا بهیته و ئهوی باوه ری ب خودی و پوژا دویماهیي هه بیت،
و بلا سهرده ریي دگهل خه لکی بکه ت ب وی شیوه یي حه ز دکه ت
سهرده ری دگهل وی بهیته کرن".

شروه کرن:

ئهف فهرموده ریکا سهرکه فتنه مه زن (چوونا به حه شت و
رزگار بوون ژ ناگری) د دوو خالین سهره کی دا کوم دکه ت:
ئیک: باشکرنا په یوه نديي دگهل خودی: ب هه بوونا باوه ری ه کا
راست و دروست ب خودی و پوژا دویماهیي حه تا مرنی، ئهفه
مافی خودی یه.

دوو: باشکړنا په یوه نډیې دگهل خه لکی: ب سهره دهریکړنا دگهل وان ب وی شیوه یی تو چه ز دکه ی ئه و دگهل ته بکه ن، ئه گهر ته چه زکړ پړیږی ل ته بگرن، پړیږی ل وان بگره، ئه گهر ته چه زکړ چاکیې دگهل ته بکه ن، چاکیې دگهل وان بکه، ئه څه بنچینې دادپه روه ری و رهوشتی جوانه د سهره دهریې دا.

مفا و پاسپارده:

۱. پړیکا به چه شتی د باشکړنا مافی خودی و مافی خه لکی دایه.
۲. گرنگیا باوه ریې و به رده وامی ل سهر چه تا مرنی.
۳. بنچینې زیړین د سهره دهریکړنا دگهل خه لکی دا: چه ز بؤ خه لکی بکه وی تشتی تۆ بؤ خو چه ز دکه ی.
۴. ئیسلام دینه کی هه څسه نگه دناقبه را عیباده ت و سهره دهریې دا.
۵. سه لماندنا هه بوونا به چه شتی و جه هنه می.
۶. شینواری کریاری د پرزگار بوونی و سهرکه فتنی دا.
۷. کومکرن دناقبه را مافی خودی و مافی خه لکی دا، و کو ئه څه عه ده ته کی قورئانی یه، و یی پیغه مبه ری یه سلا ف لیږن.

فهرموودا نۆت و ئیكی: تشتی خودی بۆ مه چهژی

دكهت و چهژی ناكهت

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ يَرْضَى لَكُمْ ثَلَاثًا، وَيَكْرَهُ لَكُمْ ثَلَاثًا؛ فَيَرْضَى لَكُمْ أَنْ تَعْبُدُوهُ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَأَنْ تَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفْرَقُوا؛ وَيَكْرَهُ لَكُمْ؛ قِيلَ وَقَالَ، وَكَثْرَةُ السُّؤَالِ، وَإِضَاعَةُ الْمَالِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانكو: ژ ئه بی هورهیره ی -خودی ژێ رازی بیت- گۆت: پیغه مبه ری خودی ﷺ گۆت: "ب راستی خودی ب سی تشتان بۆ هه وه رازی دبیت، و سی تشتان بۆ هه وه چهژی ناکهت، رازی دبیت کو هوین په رستنا وی بکه ن و چ تشتان نه که نه هه قیشک بۆ وی، و هوین هه می دهستی خو ب حه بلێ خودی (قورئانی) قه بگرن و پارچه پارچه نه بن، و حه ز ناکهت بۆ هه وه؛ گۆتگۆتک، و و گه له ک پرسیارکرن، و پویچکرنا (زه عیکرنا) مالی".

شروقه کرن:

ئەف فهرمووده سی فهрман و سی قه دهغه یین گرنگ دیار دکهت:

یین خودی چهژی دکهت:

ئیک: ته وحید: په رستنا خودی ب تنی.

دوو: ئیکگرتن: دهست گرتن ب قورئان و سوننه تی و ئیکگرتن ل
سهر حه قیی.

سی: (د ریوایه ته کا دی دا هاتیه: و هوین شیره تی ل حاکمین خو
بکه ن).

یین خودی که رب ژئی قه دین:

ئیک: گوتگوتک (قیل وقال): قه گوهاستنا ههر ئاخفتنه کی بی
پشتراستبوون، کو دبیته ئه گهری فتنه یان.

دوو: پرسیارکرنا زور: پرسیارکرنا ل سهر تشتین بی مفا یان بو
گرانکرنا دین.

سی: زه عیکرنا مالی: مه زاختنا مالی د تشتین حه رام یان بی مفا
دا.

مفا و پاسپارده:

۱. ته وحید و ئیکگرتن خوشتقیترین کارن ل دهف خودی.

۲. قه دهغه کرنا گوتگوتک و فتنه یان.

۳. قه دهغه کرنا پرسیارین بی مفا و گرانکه ر.

۴. قه دهغه کرنا ئیسراف و ب هه دهرdana مالی و هاندانا ل سهر
پاراستنا وی.

۵. جیگیرکرنا رازیبوونی و که رب قه بوونی بوخودایی بلند.

فهرموودا نۆت و دوویی: مه زاختیا زارۆکان ل سهر

بابی یه

عَنْ عَائِشَةَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا - قَالَتْ: «دَخَلَتْ هِنْدُ بِنْتُ عُتْبَةَ امْرَأَةً أَبِي سُفْيَانَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ، لَا يُعْطِينِي مِنَ النَّفَقَةِ مَا يَكْفِينِي وَيَكْفِي بَنِيَّ، إِلَّا مَا أَخَذْتُهُ مِنْ مَالِهِ بَغِيرَ عِلْمِهِ، فَهَلْ عَلَيَّ فِي ذَلِكَ مِنْ جُنَاحٍ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: خُذِي مِنْ مَالِهِ بِالْمَعْرُوفِ مَا يَكْفِيكَ وَيَكْفِي بَنِيكَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ عائیشای -خودی ژێ رازی بیت- گۆت: "هندا کچا عوتبهی، ژنا ئه بی سفیانی، هاته دهف پیغه مبه ری ﷺ و گۆت: ئه ی پیغه مبه ری خودی، ب راستی ئه بو سفیان زهلامه کی چریکه (دهستگرتیه)، تیرا من و زارۆکین من مه زاختیی ناده ته من، ژبلی وی تشتی ئه ز بی ئاگه داریا وی ژ مالی وی وهردگرم، ئه ری گونه هل سهر من ههیه د قی کاری دا؟ پیغه مبه ری خودی ﷺ گۆت: ب شیوهیه کی باش (بالمعروف) هندی تیرا ته و زارۆکین ته بکهت ژ مالی وی وهربگه".

شروقه کرن:

ئه ف فهرمووده دوو حوکمێن گرنگ یێن خیزانی دیار دکهت:

ئېك: مەزاختن ل سەر بابى يە: فەرزە ل سەر بابى کو مەزاختیا
تیرا هەقژین و زارۆکین خۆ دابین بکەت، د خارن و ڤەخارن و جل
و بەرگ و ئاکنجیبوونى دا، ل دويف شيانين خۆ.

دوو: دروستیا وەرگرتنا مافی بى ئاگەهدارى: ئەگەر زەلام د مافى
مەزاختیى دا کیمتەرخەم بوو و چریکی کر، بۆ ژنى دروستە کو بى
ئاگەهداريا وى، ب شیوهیه کى باش و بى ئیسراف، هندی تیرا خۆ
و زارۆکین خۆ بکەت ژ مالى وى وەرگریت، و ئەڤە ب دزی ناهیتە
هژمارتن چونکی وەرگرتنا مافی خۆ یی رهوايه.

مفا و پاسپاردە:

۱. فەرزبوونا مەزاختیى ل سەر زەلامى بۆ خیزان و زارۆکین وى.
۲. ئەگەر زەلام کیمتەرخەم بوو، ژن دشییت مافی خۆ بى
ئاگەهداريا وى وەرگریت.
۳. مەرجه کو وەرگرتن "بالمعروف" بیت، واتە ب ئەندازە و بى
ئیسراف.
۴. دادپەرورەری و سقکاتیا شەریعەتئ ئیسلامى د چارەسەرکرتنا
کیشەییىن خیزانى دا.
۵. ریکپییدانا غەیبەتئ د خواستنا فەتوایی دا یان ل دەڤ
دادوهری.

فهرمودا نۆت و سییی: دادوهری د دهمی

توره بوونی دا

عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «لَا يَحْكُمُ أَحَدٌ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَهُوَ غَضَبَانُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ئانكو: ژ ئه بی به کهری -خودی ژئی رازی بیت- گۆت: من گوهر ل پیغه مبه ری خودی ﷺ بوو دگۆت: "بلا چ کهس دناقبه را دوواندا حوکمی نه کهت و ئه ویی توره بیت".

شروقه کرن:

ئه ف فهرموده ئیک ژ ئادابین هه ره گرنه یین دادوهر و حاکمان دیار دکهت.

قه دهغه یه کو دادوهر د دهمی توره بوونه کا دژواردا حوکمی یان بریاره کی بدهت، چونکی توره بوون کونترۆلی ل سه ر بیر و هزریین مروۆشی نامینیت و دبیت نه شیّت ب دادیه روه ری حوکمی بکهت و توووشی سته می ببیت، زانایان ئه ف حوکمه گشتگیر کریه بو هه ر حاله ته کی دی یی هزر و میشکی مروۆشی تیکددهت، وه کو برس و تیهنیووونا دژوار، یان خه م و کوفانا مه زن.

مفا و پاسپارده:

۱. حه رame دادوهر د ده مئی تورپه بوونی دا حوکمی بکه ت.
۲. پیدقیه دادوهر د حاله ته کی ئارام و هشیاردا بیت دا کو ب دادپه روهری حوکمی بکه ت.
۳. ئە ف حوکمه بو هه ر حاله ته کی دی یی مییشکی تیکدده ت ژى دروسته.
۴. گرنگیدانا ئیسلامی ب دادپه روهری و پاراستنا مافی خه لکی.

فهرموودا نوټ و چارۍ: قهدهغه کرنا ئیسراف و خو

مه زنکرنۍ

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «كُلْ وَاشْرَبْ، وَالْبَسْ وَتَصَدَّقْ، فِي غَيْرِ سَرَفٍ وَلَا مَخِيلَةٍ» رَوَاهُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ وَعَلَّقَهُ الْبُخَارِيُّ.

ټانکو: ژ عه مری کورۍ شوعه یبی ژ بابۍ وی ژ باپیړۍ وی گوټ:
پیغه مبه ری خودۍ ﷺ گوټ: "بخو و قه خو، و بکه بهر خو و خیرۍ
بکه، بی ئیسراف و بی خو مه زنکرن".

شروقه کرن:

ټه ف فهرمووده بنچینه یه کی گرنګ د بابه تی سهرده ریکرنا دګه ل
نیعمه تین خودۍ دا دیار دکه ت. ئیسلامۍ ری دایه مروقی کو
مفای ژ نیعمه تین خودۍ یین حه لال وه ربګریت، بخوت، قه خوت،
جلکین جوان ل خو بکه ت، و خیرۍ ژۍ بکه ت، به لی دوو مه رجین
سهره کی بو قۍ چه ندۍ داناینه:

ټیک: بی ئیسراف (بغیر سرف): ئیسراف ژ سنور دهرکه فتنه د
مه زاختنۍ دا، و کاره کی هرامه و خودۍ هه ژۍ ناکه ت.

دوو: بې څو مه زنکرن (بغير مخيلة): نابيت مه ره ما مروقي ژ ټان
کاران څو نيشاندان و څو مه زنکرن بيت ل سه ر خه لکي.
هندي مروقي ژ ټان دوو تشتان دوير بيت، دروسته مفای ژ
نيعمه تان وه بگريت.

مفا و پاسپارده:

۱. دروسته مروقي مفای ژ نيعمه تين خودي يين حه لال
وه بگريت.
۲. حه راميا ئيسراف و ب هه ده ردانا نيعمه تان.
۳. حه راميا څو مه زنکرن و څو نيشاندان.
۴. ناقدنجيبوون د هه مي تشتاندا په وشته کي ئيسلامی يي بلنده.
۵. فيرکرنه بو مروقي د پيڅه برنا نه فسا څو و ديني خدا، هندي
ئيسرافه زهره ري ل له شي مروقي دکه ت، وهندي څو مه زنکرنه
زهره ري ل ديني دکه ت.

فهرمودا نۆت و پېنجى: مزگینیا ئیماندارى

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: «قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَرَأَيْتَ الرَّجُلَ يَعْمَلُ
الْعَمَلَ مِنَ الْخَيْرِ وَيَحْمَدُهُ - أَوْ يُحِبُّهُ - النَّاسُ عَلَيْهِ؟ قَالَ: تِلْكَ عَاجِلُ
بُشْرَى الْمُؤْمِنِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ئانكو: ژ ئه بى زه ړى -خودى ژى رازى بيت- گوت: "هاته گوتن:
ئهى پيغه مبهري خودى، بو من بيژه، زه لاميک کاره کى خيرى
دکته و خه لک په سن و مه دحین وى ل سهر دکهن - يان حه ژى
دکهن -؟ گوت: 'ئهو مزگینیا بله زان ئیماندارى يه'."

شروقه کرن:

بنچینه د کارى دا ئه وه کو بتننى بو خودى بهیته کرن (الإخلاص)،
به لى ئه گهر مروقى کاره کى خيرى کر و ئنيه تا وى بتننى بو خودى
بوو، پاشى خودى حه ژيکرنا وى و کارى وى ئيخسته د دلى
خه لکى دا و وان په سنين وى کرن، ئه قه نيشانه کا باشه و نيشانا
قه بيلکرنا وى کارى يه ل دهف خودى.

پيغه مبهري ﷺ دبيژيت ئه قه "مزگینیا بله زان"ه، واته مزگینيه که ل
دونيايى بو وى دهیته دان بهرى وى مزگینیا مه زن يا ل ئاخره تى

بۆ وی هاتییه دانان، بهلی مه رج ئه وه کو مروّف کاری خو بۆ
په سننن خه لکی نه که ت.

مفا و پاسپارده:

۱. په سن و هه ژیکرنا خه لکی بۆ کاری باش، نیشانا قه بیلبوونی
یه.

۲. ئه قه مزگینه که ژ خودی بۆ بهندهیی وی یی ئیماندار ل
دونیا یی.

۳. مه رجی سه ره کی، هه بوونا ئیخلاسی و کارکرن بتنن بۆ خودی
یه.

۴. نابیت مروّف ب په سننن خه لکی بهیته خاپاندن و تووشی خو
مه زنکرنن ب بیت.

۵. پژدیا ل سه ر سلا مه تیا کریاری.

فهرموودا نۆت و شه شئی: هاندانا ل سهر چاکیکرنا

دگهل دهیک و بابان

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «**رَضِيَ اللَّهُ فِي رَضَى الْوَالِدَيْنِ وَسَخَطُ اللَّهِ فِي سَخَطِ الْوَالِدَيْنِ**» أَخْرَجَهُ التِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ وَالْحَاكِمُ.

ئانکو: ژ عهبدوللایێ کورێ عهمری -خودی ژ وان رازی بیت- گوٓت: پێغه مبهری خودی ﷺ گوٓت: "رازیبوونا خودی د رازیبوونا دهیک و بابان دایه، و تورهبوونا خودی د تورهبوونا دهیک و بابان دایه".

شروقه کرن:

ئه ٓف فهرمووده گرنگی و پله یا بلند یا چاکی کرنا دگهل دهیک و بابان (بر الوالدین) د ئیسلامی دا دیار دکهت.

خودی تعالی رازیبوونا خوٓب رازیبوونا دهیک و بابان ٓه گریدایه، و تورهبوونا خوٓژی ب تورهبوونا وانٓه.

هه رکه سهٓ بٓقیٓت خودی ژێ رازی بیت، دٓقیٓت دهیک و بابین خوٓژ خوٓ رازی بکهت ب گوهداری و ریزگرتن و خزمهتکرنا وان، و

هه ركه سى دهيك و بابيڻ خو توره بكهت، ئه و دى خودى ژى ژ خو
توره كهت، ئه قه دوى كارى دايه يى گونه نه بيت.

مفا و پاسپارده:

۱. چاكى كرنا دگهل دهيك و بابان ژ مه زنترين عيباده تانه.
۲. رازيبوونا خودى ب رازيبوونا دهيك و بابان قه گریدايه.
۳. ئازاردان و توره كرنا دهيك و بابان ژ گونه هيڻ مه زنه.
۴. فهرزه ل سهر زارۆكان كو هه ولا رازيكرنا دهيك و بابيڻ خو بدهن،
وهشياربن ژ دلهيلا نا وان.
۵. جيگيركرنا رازيبوونى و توره بوونى بو خودى تعالا.

فهرموودا نۆت و حهفتی: ریکین پاقر کرنا دلی

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «ثَلَاثٌ لَا يَغْلُ عَلَيْهِنَّ قَلْبُ مُسْلِمٍ: إِخْلَاصُ الْعَمَلِ لِلَّهِ، وَمُنَاصَحَةُ وُلَاةِ الْأُمُورِ، وَلِزُومُ جَمَاعَةِ الْمُسْلِمِينَ؛ فَإِنَّ دَعْوَتَهُمْ تُحِيطُ مِنْ وَرَائِهِمْ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَالشَّافِعِيُّ وَغَيْرُهُمَا.

ئانكو: ژ عه بدوللایی کورئ مه سعودی -خودئ ژئ رازی بیت-
گۆت: پیغه مبه رئ خودئ ﷺ گۆت: "سئ تشت یئ ههین دلی
موسلمانئ ل سهر وان خیانه تئ (و کینئ) ناکهت: کارکن بتنی بۆ
خودئ (الإخلاص)، و شیره تکرنا حاکم و کاربده ستان، و
پابه ندبوون ب جه ماعه تا موسلمانان؛ چونکی دوعایا وان دورین
وان دپاریزیت".

شروقه کرن:

ئه ف فهرمووده سئ کریارین گرنگ دیار دکهت کو ئه گهر مروث
پابه ندی وان بیت، دئ دلی وی ژ کین و خیانهت و هه سیدی و
هه می نه خوشیئ دهرونی پاقر بیت:

ئیک: ئیخلاص: کارکن بتنی بۆ خودئ و نه بۆ چه سه کی دی،
ئه فه دلی ژ ریایی و خو نیشان دانی پاقر دکهت.

دوو: شیره تکرنا حاکمان: خیرخواز بوون بۆ حاکمین موسلمانان و شیره تکرنا وان ب نهیښی و ب رهوشته کی جوان، نهغه دلی ژ کینا ل سهر وان پاقر دکهت.

سی: پابه ندبوون ب جه ماعه تی فه: ئیکگرتن دگهل جه ماعه تا موسلمانان و دویرکه فتن ژ پارچه پارچه بوونی، نهغه دلی ژ کهرب و کینا ل سهر موسلمانان پاقر دکهت.

مفا و پاسپارده:

۱. ئیخلاص دلی پاقر دکهت.

۲. فهرزبوونا خیرخوازی بۆ حاکمان و شیره تکرنا وان.

۳. فهرزبوونا ئیکگرتنی و هرامیا پارچه پارچه بوونی.

۴. نهغه سی کاره ریکین سهره کی نه بۆ پاقرکرنا دلی ژ هه می نه خوشیان.

فهرموودا نۆت و ههشتی: کیمیا کاملیی د مروّقان

دا

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّمَا النَّاسُ كَالْإِبِلِ الْمَائَةِ، لَا تَكَادُ تَجِدُ فِيهَا رَاحِلَةً» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

ژ عهبدولاییی کورپی عومه‌ری -خودی ژ وان رازی بیت- گۆت: پیغه‌مبه‌ری خودی ﷺ گۆت: "ب راستی خه‌لک وه‌کی سه‌د حیشرانه، نی‌زیکه کو تو تیدا ئیک 'راحله' (یا ب مفا بۆ سیاربوونی و بار هه‌لگرتنی) نه‌بینی".

شروقه‌کرن:

ئه‌ف فه‌رمووده راستیه‌کا جقاکی دیار دکه‌ت، کو ئه‌و که‌سی‌ن ته‌مام و کامل د سیفه‌ت و ره‌وشتی‌ن خۆدا، و دشین ببه‌ جهی باوه‌ری و پشت به‌ستنی، گه‌له‌ک کیمن، هه‌روه‌کی چاوا د ناڤ سه‌د حیشراندا ب زه‌حمه‌ت ئیک یا گونجای بۆ سیاربوونی و بار هه‌لگرتنی ده‌یته‌ دیتن، هه‌روه‌سا د ناڤ خه‌لکیدا ژی، ئه‌و که‌سی‌ن ب راستی دشین ئه‌رکین مه‌زن راپه‌رینن و جقاکی به‌ره‌ف پیش ببه‌ن، گه‌له‌ک کیمن، ئه‌فه نه‌ ب رامانا بی ئومیدبوونی یه، به‌لکو

هاندانه که بۆ مروّقی کو ههولّ بدهت ببیته ئیک ژ وان که سین کیم
و دهگمه ن.

مفا و پاسپارده:

۱. که سین کامل و خودان رهوشتین بلند گه له ک کیم ن.
۲. پتريا خه لکی کیماسی تیدا یین ههین.
۳. هاندانا ل سه ر وئ چهندي کو مروّف ههولّ بدهت ببیته
باشترین.
۴. نابیت مروّف باوهريئ ب هه می که سه کی بینیت.

فهرموودا نۆت و نههئى: فه زلئ ئيماندارى ل

دويماهيكا زهمانى

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ، الْقَابِضُ عَلَى دِينِهِ كَالْقَابِضِ عَلَى الْجَمْرِ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ.

ئانكو: ژ ئه نه سئ كورئ مالكى -خودئ ژئ رازى بيت- گۆت: پيغه مبه رئ خودئ ﷺ گۆت: "دئ زهمانهك ب سهر خه لكى دا هيئت، ئه و كه سئ ده ستئ خو ب دينئ خوڤه دگريت دئ وهكى وى بيت يئ ده ستئ خو ب په لا (په ژئ) ئاگرئ قه گريت".

شروقه كرن:

ئەف فهرمووده ئاگه هداريهك و مزگينيهكه.

ئاگه هداريه ل سهر زه حمه تئ و فيتنه يئ دئ ل دويماهيا زهمانى پهيدا بن، كو پابه ندبوونا ب دينئ ئيسلامئ دئ گه لهك يا ب زه حمه ت بيت، ژبه ر به ربه لا قبوونا گونه ه و تاوانان و كي مبوونا هاريكارين ل سهر خيرئ.

و دهه مان ده مدا مزگينيهكه بو وى كه سئ د وى ده مئ دا ب سه بر بيت و ده ست ب دينئ خوڤه بگريت، كو خير و ئه جره كئ مه زن ل

دهف خودی هه یه، ههروه کی ئه و که سی سه بری ل سه ر گرتنا په لا
ئاگری دکه ت.

مفا و پاسپارده:

۱. ئاگه هدارى دان ل سه ر فیتنه بیین دویماهیکا زه مانى.
۲. مه زناتى وفه زلی سه بری ل سه ر دینداریی ددهمى فیتنه یان دا.
۳. خه لک و زه مان دى هینه گهورین و پابه ندی ب دینى کیم بیت.
۴. هاندانا موسلمانانه کو به رهه ثیا فیتنه یان بکه ن و سه بری
بکیشن.
۵. ئه فه ژ نیشانین پیغه مبه راتیا پیغه مبه ی یه سلاڤ لیبن.

دؤماهیك

ئەف نامە ب دویمایهیک هات، یا کو ژ (۹۹) فەرموودهیان پیک دهات، ژ فەرموودین پیغه مبهری ﷺ یین کورت و پر مفاد جورین زانستان دا، و بابه تین مفادار، و بیروباوه رین راست، و رهوش تین بلند، و فیهه، و ئاداب، و چاکسازیین هه گر، و مفایین گشتی.

(دهستیری دان ب فه گڼرانا قی پهرتووکي)

ئەز بەندهیی هه‌ژار بۆ خودایی بلند -شیقان شیخه‌میری- ده‌ستیری دده‌مه‌ هه‌ر که‌سی ئەف پهرتوکه‌ ژ من گوه‌لی بووی، چ هه‌می بیت یان هنده‌ک بیت یان بقیت کۆ ژ کیسی من فه‌گڼریت وه‌کی مه‌ گه‌هاندیه‌ وان و نقیسی ده‌ستیری بۆ یا وان هه‌ی ل گوره‌ی مه‌رج و پ‌سایین فه‌رمووده‌ناسان، و شیره‌ت و وه‌سیه‌تی ل خوشک و برایین خو‌یین به‌ریز دکه‌م

کۆ گرنگیی بقی کتییی بده‌ن، وه‌ک ژ به‌رکرن، و تیگه‌هشتن، و گۆتن و به‌لاقکرن.

و هه‌روه‌سا گرنگیی ب قورئانا پیروژ و سوننه‌تا پیغه‌مبه‌ری س‌لاف لیبن یا دروست بده‌ن، و ته‌قواتیا خودی بکه‌ن ب نه‌ینی و ئاشکرایي و ئەفه‌ سه‌ری هه‌می خیر و چاکیی یه‌.

بۆ زانین ئەف پهرتوکه‌ ب سه‌نه‌د من ژ چه‌ندین سه‌یدایان گوه‌لیبوویه‌، ژوان ژي:

دکتوری موسنه‌د شیخ علي سلطان حامد الجلابنة الشافعي، ئەو ژ کیسی شیخی فه‌رمووده‌ناس زه‌یر الشاویش و ئەو ژ دانه‌ری

ئەصلى كَتِّيبى شَيْخى پايە بلند بابى عبد الله عبدالرحمن كورى
ناصر السعدي - خودى دلوفاني پى ببه ت -

و خودى خيرا هه وه هه ميان بنقيسيت وئ جري هه وه مه زن بكه ت،
و مه ژى ژ دوعايين خو يين چاك بيبار نه كه ن.

هذا وصلى الله وسلم على نبينا محمد
وعلى آله وصحبه أجمعين.

شيفان جعفر سعيد شيخه ميرى

۲۰۲۵/۸/۲۸

۵ ربيع الاول ۱۴۴۷

و الحمد لله رب العالمين
و صلى الله وسلم على نبينا محمد
و على آله وصحبه أجمعين

ناقهروک

- ٣..... پیښه کیه ک دهر باره ی په رتووکا "جوامع الأخبار"
- ٧..... فهرموودا ئیکې : ته پازیا کاروبارین سهرقه و ژناڅدا.....
- ١٠..... فهرموودا دووې: په تکرنا ههر تشتی نه د قورئان و سوننه تی دا.....
- ١٢..... فهرموودا سیې: دین شیرته ته.....
- ١٤..... فهرموودا چارې: نه و کارې مروقی دبه ته به حه شتی.....
- ١٧..... فهرموودا پینجې: گوټنا ئیکلاکهر.....
- ١٩..... فهرموودا شه شې: پیناسه یا موسلمان و ئیماندار و کوچهر (مهاجر)
- ٢٢..... فهرموودا حه فتې: سیفه تین مونا فقی.....
- ٢٤..... فهرموودا هه شتی: بهر په رچدانا فیلین شهیتانی و نویکرنایمانی.....
- ٢٧..... فهرموودا نه هې: باوهری ئینان ب قه دهرې، خیر و شهرې وې.....
- ٢٩..... فهرموودا ده هې: خیرا گازیکهرې بو ریکا راست.....
- ٣١..... فهرموودا یازدی: تیگه هشتن د دینیدا نیشانا به خته وهری یه.....
- ٣٣..... فهرموودا دوازدی: حه ژیکرنا خودی بو ئیماندارې بهیز.....
- ٣٦..... فهرموودا سیژدی: ئافاهیې ئیسلامی.....
- ٣٨..... فهرموودا چاردی: بزاقرن د خیرې دا.....
- ٤٠..... فهرموودا پازدی: خه لکی ب دویف پله و پایین وان بدانن.....
- ٤٢..... فهرموودا شازدی: جزادان ژ جورې کریارې یه.....
- ٤٤..... فهرموودا هه قدی: سیفه تین خیرې یین کومکهر.....
- ٤٦..... فهرموودا هه ژدی: دویماهیا سته می.....
- ٤٨..... فهرموودا نوزدی: ریکا سوپاسی.....
- ٥٠..... فهرموودا بیستی: نقیژ بی ده ستنقیژ نابیت.....

- ۵۲ فہرموودا بیست و ئیکى: (سیفہ تین سروشتی - فیطری) -
- ۵۴ فہرموودا بیست و دووی: پاقریا ئاقى
- ۵۶ فہرموودا بیست و سیى: پاقریا گیانہ وهرین د ناڤ مالان دا دزقرن ...
- ۵۸ فہرموودا بیست و چار: عبادہ تین گونه هان ژیدبہن
- ۶۰ فہرموودا بیست و پینجى: نقیژ و بانگ و قامہت
- ۶۲ فہرموودا بیست و شہ شى: ژ تابیہ تمہ ندین پینغہ مبرئى مه ﷺ
- ۶۵ فہرموودا بیست و حہ فتى: شیرہ تہ کا پینغہ مبرى
- ۶۷ فہرموودا بیست و ہہ شتى: نہرمى و سڤكى و ساناہى ئیخستن
- ۶۹ فہرموودا بیست و نہہى؛ مافى موسلمانى ل سہر موسلمانى
- ۷۲ فہرموودا سیہى: بہرہ و امیا خیرا کارى باش
- ۷۴ فہرموودا سیہ و ئیکى: لہزکرن ب جہنازہى
- ۷۶ فہرموودا سیہ و دووی: پریژا زکاتى
- ۷۸ فہرموودا سیہ و سیى: بریار و خہلات
- ۸۰ فہرموودا سیہ و چار: کارتیکرنا خیرى و لیبورینى و خو نزمکرنى
- ۸۲ فہرموودا سیہ و پینجى: خیرا پوژى
- ۸۵ فہرموودا سیہ و شہ شى: سیفہ تى و ہلییان (ہہ قالین خودى)
- ۸۸ فہرموودا سیہ و حہ فتى: کارتیکرنا راستگوئى د مامہ لى دا
- ۹۰ فہرموودا سیہ و ہہ شتى: قہدہ غہ کرنا فروتننا نہ دیار (الغرر)
- ۹۲ فہرموودا سیہ و نہہى: جورین پیکہاتنى (صولحى)
- ۹۴ فہرموودا چلى: باشیا دان و ستاندنى
- ۹۶ فہرموودا چل و ئیکى: زقراندنا مافان
- ۹۸ فہرموودا چل و دووی: ئە حکامین شوفعى (ہہ قپشکى)
- ۱۰۰ فہرموودا چل و سیى: بہرہ کہ تا ہہ قپشکيا راستگو

- ۱۰۲ فەرموودا چل و چارئ: خیرا کارئ ب مفا ل دونیایئ و ئاخرهتئ
- ۱۰۴ فەرموودا چل و پینجئ: خودانبوون ب پیشکهفتنئ (التمك بالسبق)
- ۱۰۶ فەرموودا چل و شهشئ: ئه حکامین میراتی
- ۱۰۸ فەرموودا چل و ههفتئ: وهسیهت بو میراتگری نینه
- ۱۱۰ فەرموودا چل و ههشتئ: سئ کهس خودئ د هاریکاریا وان دایه
- ۱۱۲ فەرموودا چل و نههئ: یین ههرام ژ شیردایینئ
- ۱۱۴ فەرموودا پینجئ: باشیا سهردهریا دگهل ژنئ
- ۱۱۶ فەرموودا پینجئ و ئیکئ: قهدهغهکرنا داخازکرنا دهستههلاتئ
- ۱۱۸ فەرموودا پینجئ و دوویئ: ب جهـ ئینانا نهزرا گوهداریئ
- ۱۲۰ فەرموودا پینجئ و سیئئ: ئیماندار برانه
- ۱۲۳ فەرموودا پینجئ و چارئ: شارهزایی و تایبهتمهندی د پیشهیان دا ...
- ۱۲۵ فەرموودا پینجئ و پینجئ: لادانا سزایان ب گومانان
- ۱۲۷ فەرموودا پینجئ و شهشئ: چ گوهداری نینه د گونههئ دا
- ۱۲۹ فەرموودا پینجئ و ههفتئ: خیرا ئیجتیهادی د دادوهریئ دا
- ۱۳۲ فەرموودا پینجئ و ههشتئ: بنچینهیین دادگههبوونئ
- ۱۳۴ فەرموودا پینجئ و نههئ: لاوازهکریئن شاهیدیئ (قوادح الشهادة)
- ۱۳۶ فەرموودا شیستئ: سهرژیکرن و ئامرازین (ئالاقین) وئ
- ۱۳۸ فەرموودا شیست و ئیکئ: چاکئ د سهرژیکرنئ دا
- ۱۴۰ فەرموودا شیست و دوویئ: گوشتین ههرا مکرئ
- فەرموودا شیست و سیئئ: ههرا مکرنا خو شوبهاندنا زهلامان ب ژنان و
- ۱۴۲ بهروفاژئ
- ۱۴۴ فەرموودا شیست و چارئ: بو ههر دهردهکی دهرمانهک یئ ههئ
- ۱۴۶ فەرموودا شیست و پینجئ: خهون و تشتین پیقه گریدای

- ۱۴۹ فەرموودا شىيىست و شەشى: باشيا ئىسلامەتيا مۇۋقى
- ۱۵۱ فەرموودا شىيىست و ھەفتى: ئەدەبىي جوان و باش
- ۱۵۳ فەرموودا شىيىست و ھەشتى: ھەلبۇرتنا ھەڧالان
- ۱۵۵ فەرموودا شىيىست و نەھى: زىرەكيا ئىماندارى
- ۱۵۷ فەرموودا ھەفتى: سىفەتتەن خىرى
- ۱۵۹ فەرموودا ھەفتى و ئىكى: پاشقەلىدان ژ تۈرەبوونى
- ۱۶۱ فەرموودا ھەفتى و دوويى: پاشقەلىدان ژ خۇ مەزىكرى
- ۱۶۳ فەرموودا ھەفتى و سىيى: سەرگەفتن و سەرفەرازيا ئىماندارى
- ۱۶۵ فەرموودا ھەفتى و چارى: شىرەتەكا كورت و پرمفا
- ۱۶۷ فەرموودا ھەفتى و پىنجى: پىزگرتن ل لاوازن
- ۱۶۹ فەرموودا ھەفتى و شەشى: كۆژەك و كۈشتى د بەھەشتى دا
- ۱۷۱ فەرموودا ھەفتى و ھەشتى: پاشقەلىدان ژ داخازكرنا مرنى
- ۱۷۳ فەرموودا ھەفتى و ھەشتى: فىتتا دونيايى و ژنان
- ۱۷۵ فەرموودا ھەفتى و نەھى: پىشكىن ئىمانى
- ۱۷۷ فەرموودا ھەشتىيى: پىكىن خۇپاراستنا ژ ئاگرى
- ۱۸۰ فەرموودا ھەشتى و ئىكى: پاشقەلىدان ژ ناكوكىي دوو بەرەكىي
- ۱۸۲ فەرموودا ھەشتى و دوويى: دلوقانى ب ئافرانديان
- ۱۸۴ فەرموودا ھەشتى و سىيى: گەھاندنا خزمانىي و مروڧاينىي
- فەرموودا ھەشتى و چارى: كومبوون لسەر ھەژىكرنا پىغەمبەر و چاكان
- ۱۸۶
- ۱۸۸ فەرموودا ھەشتى و پىنجى: دوعايا سەفەرى
- ۱۹۱ فەرموودا ھەشتى و شەشى: دويىكەفتن د كرىارىن ھەجى دا
- ۱۹۳ فەرموودا ھەشتى و ھەفتى: خىرا سۈرەتا الاخلاص

- ۱۹۵ فەرموودا ھەشتى و ھەشت: باشيا رەفتار كرنى د مال و زانستيدا
- ۱۹۷ فەرموودا ھەشتى و نەھى: كۈمكەرى دوعاىى
- ۱۹۹ فەرموودا نۆتى: پىكا دۈير بوونى ژ ئاگرى
- فەرموودا نۆت و ئىكى: تىشتى خودى بۆ مە ھەژى دكەت و ھەژى ناكەت
- ۲۰۱
- ۲۰۳ فەرموودا نۆت و دووبى: مەزاختيا زارۋكان ل سەر بابى يە
- ۲۰۵ فەرموودا نۆت و سىيى: دادوھرى د دەمى تورپەبوونى دا
- ۲۰۷ فەرموودا نۆت و چارنى: قەدەغە كرنا ئيسراف و خو مەزىكرنى
- ۲۰۹ فەرموودا نۆت و پىنجى: مزگىنيا ئيماندارى
- ۲۱۱ فەرموودا نۆت و شەشى: ھاندانا ل سەر چاكيكرنا دگەل دەيك و بابان
- ۲۱۳ فەرموودا نۆت و ھەفتى: پىكىن پاقركرنا دلى
- ۲۱۵ فەرموودا نۆت و ھەشتى: كىميا كاملىى د مروقان دا
- ۲۱۷ فەرموودا نۆت و نەھى: فەزلى ئيماندارى ل دويماهىكا زەمانى
- ۲۱۹ دووماھىك
- ۲۲۰ (دەستىرى دان ب قەگىرانا قى پەرتووكى)

مزگفت

www.mzgaft.com

مزگهفت

www.mzgaft.com